

ఈనాటకము నందు వచ్చు పాత్రల వివరము

పురుషులు —

సూత్రధారి
చిరుతొండరాజు
మంత్రి
సిరియాళుడు
మహేశ్వరులు
వరమేశ్వరుడు
నందికేశ్వరుడు

స్త్రీలు —

నటి
సుగ్ధలాదేవి
చెలికత్తె
పార్వతి
అకాశవాణి

హెచ్చరిక

ఈ పుస్తకముయొక్క సర్వాధికారములు మాకే జేందియున్నవి
ఈపుస్తకము యనుమతి లేనిది యితరులు యేమాత్రము అచ్చువేయ
కూడదు.

ఇట్లు

కొండా శంకరయ్య

పుస్తకముల వ్యాపారము, మహాకాలివీధి
సికింద్రాబాద్.

శ్రీరస్తు.
 శ్రీశివాయ నమః
 శ్రీరాములు నీవేకావ్రు.



చిరుతొండ నాటకము

— శ్రీశ్రీ —

ప్రారంభము.

శ్రీ: జ్ఞానంద మాయందేవం । నిర్మల స్ఫటికాకృతిం
 తథానం సర్వవిద్యానాం । హయగ్రీవ మపాస్మహే ॥

క॥ శ్రీజైవాత్మక శేఖర • రాజీవ భవాడకోటి రమణ మహానాగ
 భ్రాజత విగ్రహ మహాదే । వాహగీర్ కూర్లవల్లి వాసమహేశా ॥

శా॥ ముత్యేయంబుగ మత్తు విత్పమును సంశోభించి సిద్ధింపభ
 క్తిశ్రద్ధాను సమన్వితండునయి నే గీర్తించి పూజించెదన్
 శ్రీశ్రీ కంతుని పద్మనాథుని విరించి బార్వతి శ్రీనిని
 ద్యక్షేణీ యధిదేవతన్ గరిమఘ్న నాచార్య వర్మోత్తమున్ ॥

క॥ మరియూం దలి దండ్రులపద । సరసీరుహములకు నెరిగి సద్భక్తిమెయిన్
 సిరమతి భజయించెదనేవరుసతో మరిసంస్కృతాంధ్రవరసత్కవులన్ ॥

ప॥ ఇట్లు యిష్టదేవతాభి వందనంబును గురుజననీ జనక నమస్కా
 రంబును మకవి స్తోత్రంబును గావించి శ్రీ మజ్జాగీరు కూర్లవల్లి నివాసుం
 డగు మహాదేవ స్యామ్యూకితంబుగా నా యొనర్పం బూనిన శ్రీబసవ
 పురాణోక్తంబును భుక్తి ముక్తి ప్రదాయకంబును నగు చిరుతొండ మహా
 రాజు నాటకంబునకు గథా సువిధానం బెట్టిదనెన.

సూత్రధారి ప్రవేశించి సభవంక చూచి (తనలో)

ప॥ భళి బ్రహ్మానందంబుగు యీ పరా భవనంబునుజూడ నామది
 కాహ్లాదంబుగు చున్నది సరి యింద రెండకొర కిందు గుమిగూడి యుండు

వచ్చును యోచించి చూచెద గాక (అని యోచించి చూచి)
 ఆ గాగ్నామై నది యేదో యొక పుణ్యకథ విని కృతార్థుల మగుదు మని
 యపేక్షించి విచ్చేసి యున్నట్లున్నది సరి వీరి హృదయారవిందంబు
 లానందింప జేయుటకై మత్స్యేయసీ రత్నంబగు నటిని రావించి
 యొక్క సత్కథా ప్రారంభించెద గాక (అని తొరవంక చూచి)

వాదము - యేక.

సూ॥ సుందర మఖనటి యిటురా వే - యిందు నామనవి క్షణోపే॥
 సుం॥ అందముగను సభ యంఘ్రంల జను - లందరి మనుసానదము
 జేయగ ॥ సుంద ॥

వ॥ యీ సభా సదుల మనంబులు రంజింపజేయ నటీ నీవాక సారి
 యిటురమ్ము.

నటి ప్రవేశించి

వ॥ నాథా ఆభివాదనము.

సూత్రీధారి

వ॥ నారీ శుభంబగు గాక.

నటి॥ సుందర విగ్రహ నానాధా - సూరి జనోత్తమ గుణయా
 ధా ॥ సుంద ॥ యెందు కొరకు నన్నిందు బిలికితిరో - పొందుగ నాకది
 యుం డెటపుడి యిక ॥ సుంద ॥

వ॥ నాథా నన్నిచ్చుటి కాహూయ మానంబొసర్పిన విధానం
 బేమో నిదానంబుగ వివరించెడు మత్స్య నందంబుగ విని సంతో
 పించెదను.

సూ॥ కథవని భాక్షిరో యిటుకాదూ - సభ వారందరి నికసే
 దూ ॥ కథ ॥ విధనముగను నిటవిచ్చేసిరి వీ - రభిమతములు దీర్చవలె
 మనమిక ॥ కథ ॥

వ॥ ప్రేయసీ యిట్టి సభా సదులు పుణ్యాత్ములగు పూర్వుల చరి
 త్రంబులు విని ధన్యుల మగుదు మని వాంఛించి వేంచేసి యున్నవారు
 కావున వీరి యభిమతార్థంబులుం దీర యేకో యొకపుణ్య కథ వినిపించు
 టకై నిన్నిందు రావించితి.

నటి॥ శుభమానును మీదువాక్కులకా - సూచనముగ విన్న మీను
లకా ॥ శుభ ॥ రథసముగను సద్రసికత్వ కథకా - విభజించియు మీర్చిను
పుడి ముడమున ॥ శుభ ॥

వ॥ నాథా యే కథా సారంబు వలన మీ హృదయ కంజంబు
లానందించునో యోచించి కథా ప్రారంభించుడు సంశయించెడరెందుకు.

సూ॥ మంచి దట్టలైనను వినుమూ - మరవాక్రుచ్చెదచి కవునమూ॥
మంచి॥ యెంచగ చిరుతొండేలికు కథవిని - పించిన వీరికి ప్రియమొదవును
గద ॥ మంచి ॥

న॥ మందరీ చిరుతొండ మహారాజు చరిత్రంబు నొక పుణ్యోధ
గలదు అది నవీనముగా శృతి జేయింపబడి యున్నది యది వినిపించిన
వీరల మనంబులు సంతసిలునుగదా.

నటి॥ కాంచనాంగ యట్టులెవీరి - కర్ణానందంబుగ భూరీ ॥కాం॥
అంచితముగ కూర్చవల్లి శివునిభ - జించి యక్ష్మధన జెప్పడు వీరికి ॥కాం॥

వ॥ నాథా యచ్చిరుతొండ మహారాజు చరిత్రమే ప్రారంభిం
చుడు కాని అట్టి సద్గ్రంథ మెవ్వరు రచించి రచించుమనివచించిరెవ్వరు
వారివారి యభిధానంబులు శుభంబులర శృతపరచి మచ్చుతివుటంబు
లానందింప జేయుడు.

సూత్రవ॥ మంచిది ఆలాగే విన్నవించెద నిటువినుము.

సీరమాలిక.

శ్రీనివాసాబాదు జిల్లలో వెలసిన - బోధను తాలూక భూమి
యందు - గొప్పైన జాగీరు కూర్చనల్లినివాసు డైనట్టి సుగుణావ
ధానుడైన - ధాత్రికమండలగోత్ర సంజాతుండు దుడు వంశాబ్ది చంద్రుడు
కునుడు - రంగగౌడతని ప్రియాంగన చంద్రమ్మ వారిద్దరికి పుట్టి ముధ
లాన - కీర్తివహించి సద్వర్తను డై వెలయు నానగౌడు వివేకసరసమతుడు
ధరలాన సప్త సంతానంబులలా ముఖ్య సంతానమే శృతి సంతతియని -
మది నెంచి కథప్రాల్ మందిరుడైనట్టి గంగాధరాఖ్య సత్కవిని బిలచి -
మేటి చిరుతొండ మహారాజు నాటకంబు - రచనజేయించె నవనివై
రసికులెన్న - అట్టి సత్పుణ్య మతుని చేపట్టిబ్రోచు - దివ్యసంపద లిచ్చి
మహాదేవుడెపుడు ॥

వ! సభిమణి! దింటివా యిట్ట నాలోలమున నేరు వహించిన బోధను
తాలూకాలోనుండబడు జాగీర్ కూకల్లి నివాసుడును దండు రంగ
గాడు తద్వ్యక్తి నంద్యోగ్య యయ్యాడని ప్రయత్నమాగుండుచునగు నరస
గాడు కీర్తిద్రవ్యంబున కప్పించి సప్తసంతానములలో గృతినంతానమే
ముఖ్యంబని భావించి కథలాపురి గుణాధలాఖ్య కవి వర్యుని రావించి
సత్కరించి సకల విహుచుడైపోసి యిట్టి చింతాంజ నాటకము కృతి
జేయించి జగత్ప్రసిద్ధి వహించి యుండెనుగదా.

నటి-వ! అహో! వనోహరా అట్టి పుత్రాత్ము నెల్లకాలంబా
క్రీమన్మహాదేవుడు సతైశ్వర్య సంపదలాసంగి పుత్ర పౌత్రాభివృద్ధిగా
రక్షించుచుండును గాని తనపిరి విచారమేమో గుప్తరించక ప్రస్తుతము
జన్మరింపుడు మదీయ కర్ణానందంబుగా వినియెదను.

సూత్రధారి-వ! సరియించిది వనోహరీ మనమిష్టదీ కాలంబున
యీవసంత రుతుచుహిహాభి వర్ణనం బొసరింపుచు హాయిగా యీపూ
దోటలో విహరించ నలెనని బుద్ధికదా ముద్దియ.

నటి-వ! నాథా నాకైన నదియే కోరిక అట్టులనే గావితము
సందేహమేమి.

వాదము - యేక.

సూ! అహో కనుంగొను మాబలా - యీమహిమ సువసంతమహి
మేమనడగు ||అహో! మహీరుహంబుల మహత్తరంబుగ విహితముగను
జూడకనుల - చిందొనర్చు నేడుమనల ||అహో!

వ! సుందరీ యీహుల్లె మొల్ల మంకెనాది తరుచ్చానుల విలాసంబు
లుజూడుము యెంత మనోహరంబుగా నున్నవి యీ పొడరిండ్లలో విహ
రించిన విరహుల వరమోత్సాహం జెంతనవచ్చును.

నటి! మహాత్మ్య సుగుణవిచారా - యిమ్మహారణ్య మహిమంబున
గణ్యము ||మహా! మహాన దముగ మయూర శృంగిక - విహంగతండ రవ
ములెంతో - విస్తరిల్లె మదికి నెంతో ||మహా!

వ! నాథా యీశుకపిక మయూరాది విహంగ భావనంబులకు
నామనంబెంతో నంతోషించెనుగదా.

సూ॥ సరే మంచి దటుజూడు - యె క్షృరోవరంబుల పాటనూర్యమును । సరే । మరికా పూలపై మధురామృతమును - సరసముగను గోలిభృంగ - సమితిసొప్ప మదిచెలంగ ॥ సరే ॥

వ॥ తరుణి యక్కమలా కరంబునం గల కమలామృతంబు నుం ద్రావి యబ్బిమర నుండుంబు లెంతో యమితోత్సాహంబున యుంకార రవంబు లిచ్చుచు హుంకరిండు చున్నవో చూడుము.

నటి॥ ధరకా వెలయు కూర్మపురీ - శంకరుకా మదిని సంస్మరింపుచును యీ ॥ ధరకా ॥ నిరంతరము సుఖ నిలయంబగు యీ - వర వనింజరించి సౌఖ్య - పురత నుండమిండు ముఖ్య ॥ ధరకా ॥

వ॥ నాథా మన మనొరథంబులు దీరి యీ పూదోటలో హాయిగా విహరింపుచు ప్రౌఢు బుత్తము రమ్మ.

సూ-వ॥ సరి మంచిది పావమ్మ. (అని నిష్క్రమింతురు)

కంచీ పురము

చిరుతొండరాజు ప్రవేశపను - దర్శన - యేక.

చిరుతొండ మహీశా గ్రణుడా - సుస్థిర సౌఖ్యుడ నుండర రూపుడనే । చిరు । పరిపరి విధముల పరిపంధి ధరావరాల నెల్ల గెలచి - సుఖ తత్పురుడ నయ్యి నిలచి - సరసముగను సజ్జన సంఘంబుల - పరి రక్షించెటి పరమ దయాళుడ । చిరు ॥ నగరాట్నము ధైర్యుడనురా - నే నగణిత వైభవుడని పొగడొందిన । నగ । జగతిలోన కీర్తి గడించిన భక్తగణ శ్రేష్ఠుడరా - మితవాక్య గణ గడిమ్యుడరా - సుగణ జలధియన పొగడొందిన చూ - నగరిమృడ భూతగణ నముండను ॥ చిరు ॥ పూర్ణేందు సమానాస్యుడరా - శ్రీ కూర్మపల్లి సద్గుహ మహాదేవుని । పూర్ణే । నిర్ణయముగ నమ్మి కొలచి భక్తి ప్రపూర్ణుడనై వెలసి - నట్టసజార్ల వుడను మెలసి - స్వర్గ సురత్న స్థగిత కిరీటుడ - స్వర్గ భూషణుడ సావరాడ్విభవుడ । చిరు ।

వ॥ మంత్రిశేఖరా,

మహావ॥ కింభో చిరుతొండ మహీపాల,

వాదము - యేక.

చి॥ వోమంతివర మనరాజ్యంబున తేను మేకదా ॥ వోమం । ధీమంతులునై శ్రీమంతులునై కామిత ఫలముల గైకొని నిరతము - తేను

లాభ వస్తులయ్యి తమతమ భామ పుత్రమిత్ర బాంధవులతో - డేమ మేకదా ! వోమం॥

వ॥ మంత్రీ మన కాంచీపట్టణంబునంగల చాతుర్వర్ణాదులు నీతి దప్పక పురుషభాత వైభవంబున పురగారు నాశ్రయించి పుణ్యవంతులై తమతమ పుత్రమిత్ర కళితాగ్రీది బంధువులతో సర్వసౌఖ్యంబు లనుభవించి పుచు సుఖంబున నున్నవారలేకదా.

మం॥ భూమిశ చంద్రమ వినుమంతయు డేమమేనయా ! భూ॥ సోమమాళి కరుణచేత మీరీ భూమి నేలుచుండ సర్వజనములు - యేమి కొడువలేక దారసుత సఖిస్తోమములతో సఖులై పెరిసియు మహా! - డేమ మేనయా ॥ భూ॥

వ॥ రాజా మన రాజ్యంబునంగల యావజ్జనంబులు శ్రీసదా శివ ధ్యాన పరాయణులై తమతమ దారా సుతాదులతో సర్వసౌఖ్యంబు లనుభవించుచు సుఖంబుననే యున్నవారు మహాప్రభో.

చి॥ వేవేగ వేశ్యాంగనామణుల రావిధింపుమా ! వేవే! కేవల ముగ సంగీత నాట్యము ల గావింపగ జేసిపండితాశుల రావిధించినర్వ ధర్మ ములు దెలిపేవిధంబు జేయుగ నందరనిట - రావిధింపుమా ॥ వేవే!

వ॥ సచివ పుంగవా సకల సంగీత నాట్యకళా ధురంధరులరు గణి కాంగనల రావించి నృత్య గీతంబులుం గావించి సర్వ పండితోత్తములచే సర్వ శృతి స్మృతి ధర్మంబులుం దెలుపునట్లనరించి నాడెందం బొనం దింప జేయుము.

మం॥ భావింప కూర్వపల్లి నిలయుని భావజారిసి! భా॥ సావధానముగను నమ్మి మీరను చందముపుడు జేసినాడ కనుమదో - వావిగను కన్నుదోయి కింపుగ వాస్తవముగ నమ్మయున్నవాడను - భావజారిసి ! భా॥

వ॥ నరవరేణ్య మీరను చందంబుననే సర్వపండితుల రావించి సర్వ ధర్మంబులుం చెప్పు నట్లనరించి గణికాంగనలచే గాన నృత్యంబు లుం గావించి యుద్ధ వైభవముగా జరిపియున్నవాడ యదోకనుండు.

చిరు-స॥ సరిమంచిది మంత్రీవర్యా ఇటాకసారి వినుము.

మం-వ॥ ప్రభో యేమి సహాచారము.

వాదము - జుల్య.

చి॥ వినుమిటు ముత్రీ - నామనమున నొక యోచనయును జని యొకెనుగద స్వతంత్రీ॥ విను॥ దినదినమును మనకును గలిగిన యాయువు జనుచుండ - కనియుగాన లేకవృథా దినమును గడుపంగనాయె॥ విను॥

వ॥ ముత్రీ॥ దినక్రమంబున నుదయాస్తమయంబుల మన కాయువు తగ్గిపోవుచుండ విచార శూన్యమై తదనుభవంబునుం గాచక మాయాంధకారంబునంబడి పొరలుచుంటిమే కాని ముందటి సద్గతి గాననైతిమి ఇది యెంతవెర్రి.

మం॥ మనుజువరేణ్యా - సద్గుణగణ గాంభీర్యవార్ధి వినయ వివేకాగ్రగణ్య॥ మను॥ ఆనయము నీవాడు వాక్యమును నిజమేకానిమరేమనెడో వివేకముడినే వినియెద నా వినులలర॥ చను॥

వ॥ సరనాయకా నీపనునది నిక్కమే కాని యింకేమందురో చెప్పుడు.

చి॥ పంచభూతముల్ - ద్వయ పంచేంద్రియములును మరియు పంచతన్మాత్రలును॥ పం॥ అంచితముగ జ్ఞానము మరి అంతఃకరణములు నాల్గు - పంచవింశతి తత్వములలో పరికల్పితమయ్యె తనువు॥ పంచ॥

చ॥ అరయగ యాషణత్రయము † నష్టకదంబులు వైరిషట్కముగ మరివిషయాదులందగిలి † మానవుడుక దరిగానలేక సం సరణ మహాబ్ధిలో బడియు † చాల కృశించి జరించు గాని సు స్థిరమగు మార్గముగనడు † చేటుడలంప డిదేమి చోద్యమో॥

వ॥ కావున పంచవింశతి తత్వంబులలో గూడి యున్న యొక శ్రేణరంబు వాళియించి జీవుడనేక జన్మంబులెత్తి యాషణత్రయంబులం జక్కి అరిష్టద్యుగంబులం జయింపనేరక విషయాసక్తుడై పుత్రమిత్ర కళత్రాది గృహాంధకార కూపంబునంబడి దరిగానక పొరలుచుండునే గాని నిజమైన మార్గముం దెలియడు అబ్బొ ఇది యెంత అజ్ఞానము.

మం॥ యెంచగ నిలలో భవదంచిత సద్వాక్యములకు నలరెను మోదమును మదిలొ॥ యెం॥ పంచశరాంతకుని మాయ పరిహరించ వశమటే వి - రించి ప్రముఖులకు నైన కించిన్నరులనగ నెంత॥ యెంచ॥

వ॥ నరవ కేశాబ్జ బ్రహ్మాదుల కలవిగాని యీశ్వరమాయం జయించ
చ సరసాశ్రులలో నెమోన యంత మజ్జాన మలవడట దుర్లభముగదా.

చి॥ మరి విను మొకటి - అస్థిరమగు యీదేహమెపుడో యరుగు
ను మృత్యువులో పాటి ॥మరి॥ స్థిరమని నన్నుంకరాదు మరిచార సుతాదు
లైన - మరలింపగలేరుతాను జరలిపోవ ప్రాణమును ॥మరి॥

చ॥ ధనపశువుత్ర విత్ర * వనితా గృహ సంపద లన్నియైన పెం
టను మరరావు రావొకటి * దాంబిక వేషమే కాని స్పష్టమం
దుపొడ గన్న వస్తువులు * దోచునె హేల్కని చూచినంతన
య్యనవిన నిట్టి సంసరణ * హానిజ మార్గమే చూడ హేలగుక ॥

వ॥ మంత్రీ అస్థిరమైన యీ సంసారమున నమ్మిచెడుటకన్నపుత్రమ
జ్ఞానికి మోక్షమార్గంబు వెదకి కొనుటమే మంచిదిగదా.

మం॥ ధరణిలాపూని - సుందర తరమగు కూర్మపల్లి ధామని కృప
గలదుగాని ॥ధర॥ నరవర మీరాడునట్టి మరుగువాక్య మదియెట్టిదో -
విరివిగ వినిపించుమిందు స్థిరమతి నాలించువాడ ॥ధర॥

వ॥ రాజు వారసుమాట మరుగుగా దోచుచున్నది కావున అదెట్టి
దో స్పష్టముగ విన్నవించుచు నేవినియెడను.

చిరు-వ॥ మంచిది మంత్రీ జట్టులనే స్పష్టముగ జెప్పెద నిటువినుము.

సీ॥ ధీమంత వినర యీదేహంబిలను పంచ * భూతమయంచైన
బుర్రకాయ * కడుప్రేమలోదీనికాపాడుదామన్న శతవత్సరంబులు మితి
యుగలకు * తలిదండ్రు సతిసుతుల్ ధనధాన్యములమీది * భ్రాంతిచే యీ
కాల మంతగడపి * అంత్యమందునను నేయడవివో గిరులందొ * నీరమం
దోలేక నిలయమందొ * తనువులోనుండి ప్రాణముల్ తరలు వెనుక *
కాటికేగాని కొరగాదు గవ్వకైన * గాన నికముక్తి ఫలితంబు గాంచ
గోరి * జగమార్చన జేయ హెచ్చరిక బొడమే ॥

వ॥ కావున అస్థిరమైన యీదేహంబును నమ్మి కాలంబు గడవ
ముఖ్యంబు గాదు మోక్షంబుగాదు మోక్షంబు సంపాదించుటమే మంచిది
ఇందులకై నేచు జగమార్చన జేసెడను దానిచే ముక్తి లభించునుగదా
మంత్రీ ఇటువినుము.

వాడము - జల్వి.

చి॥ భక్తారాధనముజేయ వదపడి నామనుసు గోరె - భక్తితోనది
యాచించి యిక్తి ఫల ప్రదముగదా ॥భ॥

వ॥ మంత్ర జంగమారాధనచే ముక్తిగలదని నామది దోచుచున్నది
కావున యది జేయ వలయునుగదా.

మం॥ రక్తితో మురుచెవ్వరైన రారాజులు యిటుజేసిర- వక్తిగ
నేనెరుగ్నైతి వ్యవహార స్థితిలోపల ॥ర॥

వ॥ రాజు ముందెవ్వరైన రారాజులు యీభక్తి కైంకర్యంబు
జేసియున్నరన నేవినలేదు రాజులేడ వ్రాజులేడ ఇదంత దుర్భమ.

చి॥ మంచిది నీమానసున మిరి యేయేవిధముగలదొ - అంచిత
ముగ దెప్పర నాలించెద నీవాక్పతురత ॥నంచి॥

వ॥ మంత్ర అట్లుగానియెడల నీమనంబున నెల్లన్నదో చెప్పుము
నీవిచారము తెలిసికొనియెదను.

మం॥ యెచగ నొకహానియు గల్పించి మానవులను గొట్టి
వంచించి ధనంబుదీసి పంచిపెట్టు నేమి ఫలము ॥నాంచ॥

వ॥ రాజు లేని పోవిదొక హాని కల్పన జేసి మానవులంగొట్టి
ధనంబుదీసి జంగమార్చన జేసిన నేమి ఫలంబున్నది గోవులజంపి చెప్పల
దానము జేసినట్లున్నది యీవిచారము.

చా॥ వినరానటువంటిమాట వినిపెదవిక చాల్చాల్మరి - అన
యము యీలాగుజేయ పునియేమిర మనకిప్పుడు ॥వి॥

వ॥ సంత్రీ ఇట్టి దుర్వాక్యంబులు నాయెడ బంధులెల్లడు యీశ్వ
రానుగ్రహంబున మనకేమి కొడువున్నది వరుల వీడించ నేల మనమీ
కార్యంబుం జేయనేల.

మం॥ ధనమెల్లను బంచియు నిర్ధనికుడవై పిదప నీవు - మనియెడ
పెట్టు నతిసుతులతో మర్యాదయె యీనీతియు ॥ధన॥

వ॥ రాజు అట్లులైన నీకున్న ధనమంతి బంచిపెట్టి దరిద్రుడవైన
పిదప నీదారా సుతాదులతో కాలంబు గడుపుదు వెట్లు ఇదంత వటిభ్రమ.

చి॥ ఇందుకు శంకరుడె గలడు యెందుకు నీమదిలోందరి - సుందరి
నొసగియును ముక్తి జేందడెమును భిక్షాణుడు ॥ఇం॥

వ॥ మంత్రి ఇండు కోసరమే నీమది తొండరొండు చుంటివా యేమి కానిమ్మా ఆపైన శంకరుడే కలడు ముందా భళ్ళాణుండు ప్రశంబుబట్టి తన యిల్లాలు నొసంగి కైవల్యంబు నొందియున్నాడని నీపెరుంగవా ఇందులకై సందేవా మేమియు లేదు నే నీవృతంబు మాత్రము సేయక మానను.

మం॥ సుందర మగు కూర్మపల్లి మందిరు మహాదేవుడేలు - ఇందుకు మారాడ పెరతు ముందేదో యొనర్చుడికను ॥సుంద॥

వ॥ ప్రభో విాకెదురాడ నేనెంతటివాడను మీమదినున్నట్లు జేయుడు విాయాజ్ఞ మెలంగదను.

చిరు-వ॥ మంత్రి ఇట్లువినుము.

మ॥ వినుమోమంత్రి మదీయ వాక్యమిపుడుకా † పేయేల నానామహే శనికాచుంబరుడెంచి యేమడిగినకా జాగించుకక లేక గొ బ్బున నేనవి యొసంగు వద్దతిని † నేర్పొప్పుక దగక బూనితిక యనుమానంబిపుడేమి లేదు నిజముక † వాక్కుద్దిగక బల్కితిక ॥

వ॥ మంత్రి నానేమంబిదిగదా యెవ్వరేని యర్థలేతెంచి యేయే పదార్థంబు లడిగిన యాయా పదార్థంబు లేదనక యిచ్చి వారివారి మనో రథంబులుం దీర్చి బుత్తెంచెడను కావున ఇదియే నాప్రతము.

మం-వ॥ అహాహా రాజక నీ వితర గుణంబునకెను సంతోషించితిని కాని యెంత వ్రాయాస కాలమొచ్చినను దబ్బరలాడరాదు వృతంబు విడువ రాదు ఇందుల కోర్కెతిరేని వృతంబు బూనుడు వద్దన నేనెంతటివాడ.

చిరు-వ॥ మంచిది మంత్రీ ఇట్టివార్త మత్సరీల లామయగు సుగ్గులా దేవికి వినిపింపవలయు దాని నొకసారి యిండురావించుము.

మంత్రి-వ॥ చిత్తము ప్రభో అట్టులనే నీప్రియకాంతయగు సుగ్గులా దేవిని రావించెదన (అని నిష్క్రమింతురు)

సుగ్గులాదేవి ప్రవేశము - దర్శు - యేక.

గిరిజా మనోహరా నను బ్రోవ అరుడెంచవేరా - నీవరుడెంచ వేరా - నను కనుజించుమిరా - గిరిధీరా - సువిచారా ॥గిరి॥ పురపైరిమక రధ్వజ సంచార హేసురమానిస్తోత్రా హేసురమాని స్తోత్రా - సుందర శ్వేతస్తోత్రా - హరిమృతా - సుచరిత్రా ॥గిరి॥ యని బాలు నేలిన వాడ.

వని నే నిను నమ్మియుంటి - నేనిను నమ్మియుంటి - నన్నును బ్రోవుమంటి -
నినుగంటి - ముక్కంటి ||గిరి|| ధగ వెలయు శ్రీకూర్మపల్లి నిలయా పరమాత్మ
వినయా - హేపరమాత్మ వినయా - పెన్నుర గేంద్ర వలయా - పరమ
దయాకర హృదయా ||గిరి||

ప॥ చెలీ భ్రమర కుంతలీ.

చెలి-ప॥ అమ్మా సుగ్ధలాదేవి యేమి సమాచారము.

వాదము - యేక.

సు॥ వనితలో నేడేల్లో నావల్లభుడు రానీ యాస్థితిని - వినక నా
మది తల్లడిలెను వినవగదెపూనీ - యాస్థితిని ||వని||

ప॥ నెచ్చెలీ దిన దినంబున నిక్కాలంబునకే నామనో హరుండు
వచ్చు వాడు నేడదేల్లో రాక నాలసిచి యున్న కారణం బేమో నీకుం
దెలిసి యున్న నేర్పరించుము.

చె॥ వనజ ముఖ నీవల్లభుడు సభ జనములతో నేడూ - యీ
నాడూ - ఆనువుగను నొక కార్యమును జేయను దలంచినడూ - యీ
నాడు || వన ||

ప॥ అమ్మా సుగ్ధలాదేవి నీమనో హరుండగు చిరుతొండ మహా
రాజు సభా సదులం గూడికొని యేదో యొక గొప్ప కార్యంబుం జేయ
సమకట్టి యున్నట్టుగానే వినం బడితి వింంగ వలతు వేని విన్న వించెదను.

సు॥ పొంగి యాకార్యమును యేదో వినంగ నాకిలనూ - నీవిక
నూ - అంగుగను శృత పరచు వినియెద నధిపు కార్యమునూ - నీవి
కనూ || పొంగి ||

ప॥ తరుణి మన్నాధుం డొనర్పం బూనిన యా గొప్ప కార్యంబైట్టి
దో చెప్పము నే విని సంతోషించెదను.

చె॥ జంగమార్చన జేయగను మది పొంగె నీవిభుడూ - యీ
నాడు - జంగమము లేమడిగి నను నియ్యంగ దలచినడూ - యీనాడు ||
జంగ ||

ప॥ అమ్మా నీమనో హరుండా జంగ మారాధనంబుం జేసి భక్తు
లేమడిగిన నది యిచ్చెద నని ధర్మ కంకణంబు గట్టి యున్నవాడట అబ్బ

అట్టి గొప్ప కార్యంబు నిర్విఘ్నంబుగ జరుగు పెట్టోకాని తెలియదు
యీశ్వర కటాక్షించెట్లు యానెదో.

సు॥ యెందరో యాలాటి పనులను ముందు జేసియున్నా - బహు
గనూ - ఇందరే శ్రమలుక పరీక్షలు సిద్ధమా నిలనూ - బహుగనూ ॥
యెండగో ॥

ప॥ సుందరీ ముందెందరో రాజులు యాలాటి పనులు జేసి యెన్నో
శ్రమ లనుభవించి నారన విదురు అది యునుం గాక ఇట్టి కార్యంబుల
యందెన్నో పరీక్షలు జరుగును అన్ని పరీక్షల కోర్చి యీ వ్రతంబు నిల్పు
టకు నావల్లభుం డొవునో లేదో కదా.

చె॥ తొండరెండకు కూర్చవల్లి సుమందితుడె గలడూ యీనాడు -
ఇందుముఖి యీవార్త స్పష్టముగం దెలియు విపులూ యీనాడూ ॥

ప॥ అమ్మా ఇందుకొరకే గావచ్చును నిన్ను నీవల్లభుండు రమ్మని
యాజ్ఞాపించెనట కావున అచ్చటికిం బోయి యావద్ధృతాంతముం దెలిసి
కొమ్ము తొండరెందుకు.

సుగ్ధ-ప॥ మంచిది అట్టులనే తెలిసికొనియెదను (అని భర్తాకునిం
జేరి) మనోహరా భవచ్చరణార విందంబుల కిదో తను ప్రియురాలగు
సుగ్ధులాడేవి నమస్కరించుచున్నది కటాక్షించుడు.

చిరు ప॥ మనోహరీ శుభంబగుగాక.

వా॥ ము - రూపకము.

సు॥ జననాయక నను బిలచిన పని యెదో యదినిజముగ ॥జన॥ విన
జేయఁడి వినియెదనా - మనమున సంతోషించియు మత్కర్ణ ద్వయ
ములవో ॥జన॥

ప॥ నాథా నన్నిచ్చటికి రావించిన కారణంబేమో నట్టుంబెట్టుక
స్పష్టముగ విన్నవించుము - రెండచెవుల విని సంతోషించెదను॥

చి॥ వనకాక్షిరొ వినగదె యీవార్త నిజంబుగ దెలిపెద ॥ వన ॥
మునుకొని సేనాక్కార్య - మునుజేయ దలంచియు నిన్నును రావించితి
నిచటికి ॥ప॥

మ॥ అతివా సేనాక గొప్పకార్యమును * జేయఁబూని నీతోడను
శృతముం జేయ దలంచి బిల్చితిని సు * (శ్రేయస్కరంబొప్పు ప)

స్తుతమా కార్యము నిర్విశేషముగ సం తోషంబుతో జేసినా
శితికంతుండది మెచ్చు నిచ్చు మనకుఁ ♦ శ్రీమక్తి కైలాసముఁ ।

వ! సుందరీ ఇహ పరసాధనంబునకు పూలుబగు నేనొక గొప్ప
శుభకార్యంబు జేయ జలచి నిన్విచ్చుటకి రావించితి తత్కార్యంబు
నిర్విఘ్నంబుగా పరవేరిన మనకు మోక్షము సిద్ధించ గలదు విన్నవా,

సు! అదియే శుభకార్యము కని విదితుంబుగ వినజేయుడి । అది ॥
పదపది శ్రీకైవల్యము - అమృతంబుల దొరుకును శ్రీహరు డెట్టుల మోదిం
చును ॥ అది ।

క॥ శృంగార స్పృహలు దేవత ♦ తతులుం గానంగ లేని తచ్చి
పుని పద ♦ స్థితియెలాగున దొరుకును ♦ వ్రతమేదో వినంగ జేయ వల
యు మహాత్మా ॥

వ! నాథా వేద కాస్త్రేంద్రాదుల కైన లభించని మరమ వశవి
సులభోపాయంబు లభింపు వ్రతమెట్టిగో నిస్సంశయముగా వచించి నా
డెందంబునం గల సందియ ముడుపుము,

ది! మదవారణ యానరొ వినుముది దెలిపెద నిక్కంబుగ ॥ మద ॥
సదయుండగు శివుపేరిట - ముదమున జంగమ పూజనమును గావింపగ
బూనితి ॥ మద ॥

మ! శివుపేరక శివుగూర్చి యార్చనము ♦ నేజేతుఁ మహా శైవులఁ
సవిశేషంబుగ న్ధులే మడిగినకా ♦ సద్భక్తి వ్య రత్నాదివ
స్తువితానంబుల నిత్తు భక్తుల మన ♦ స్ఫూర్తి సమర్థింతునం
చువిది యీవ్రత మూనితికా వినుమునా ♦ సుక్తిమర్తికదప్పబోక ॥

వ! తరుణీ అస్థిరంబైన యీ శరీరంబును నమ్మి వృధా కాలక్షేపం
బు జేసుటేమి లాభంబు లేదని మోక్షంబు లభించుటకై యీశ్వర ప్రీత్య
ర్థంబుగా జంగమారాధనంబు జేయ సమకట్టి భక్తులేమడిగిన నిత్తునని
వ్రతజ్ఞుని ధర్మకంఠముగట్టితి ఇది నీకీప్తమేవ.

సు! సరేమంచది నీవా యీశ్వరు పేరంజేను బడిన ॥ సరే ॥ పరవ్రత
మును వలదనగను - మది నా నోరెటు లొచ్చును నరవరమీరెవచించుడి ॥

క॥ నరవర నీవొనరింపం ♦ బరగిన వ్రతమునకు భంగ పాటానరింపం
బరగుదు నెకాని విరుమొక ♦ సరణినివచియింతుధర్మ సరణియుగాగ ॥

వ॥ నాథా నీవుం జేయబూనిన వ్రతము మంచిదేకాని అందు యెన్నోపరీక్షలు జరుగును నీవన్ని పరీక్షల కోర్చేదేని వ్రతంబు బూనుము వద్దంట కెంతదానను సత్యంబు మాత్రంబు దప్పగూడదుగదా.

చి॥ ధర సుందర కూర్మపల్లి ధామండగు మహాదేవుని ॥ధర॥ కరుణ గలదు యిందుకయ్య - పరితాపం బెందుకువ్రత భంగము గాదెట్లులైనను ।

వ॥ తరుణీ సకల కల్యాణ గుణగరిష్ఠుండగు యీశ్వరుని కటాక్షంబున్న యెడల యెట్టి భంగంబు వాటిల్లదు తత్కార్యంబు నిర్విఘ్నంబు గానె నెరవేరగలదు, ఇందుకు తొందరమిలేదు విన్నావా.

సు-వ॥ నాథా మంచిదే కాని యొక్కమనవి

చి-వ॥ యేమి మనవి.

వాదము - యోకతాలేము.

సు॥ సరనాయకా మరి నాదుమా - టిరవొండ వినుమిక తెల్పెద ॥
సర॥ సరే దీనికొక్క - సంధి గలదు నిక్క - మరయ వలయు నీయాత్మ యందు ॥ సర॥

వ॥ నాథా నీవిట్లు జేయం బూనిన వ్రతంబునకు మదీయులకెల్ల మహా దానంజంబే కాని దీనికొక్క సంధిగలదు వినవలతువేని విన్నవించెదను.

చి॥ తరుణీ మణీ - తగ నీమదీ - యిరవుగ ననుమానించె డేల ।
తరు॥ త్వరయట్టి వార - మరెనాకు పూర్త - విరివిగ నేడిట విన్నవించు॥

వ॥ సుందరీ యాసంధి విధాన మెట్టిదో విన్న వించుము అనుమానించెద పెండుకు.

సు॥ మునుపెందరో - మనుజేశు లీ - కున వ్రతమును పెంపున బూనియు ॥ మును । పెనుబాధ లొంది - రన వింటి సంధి - వినయంబుగ నిదె విన్నవితు ॥ మును ।

సీ॥ మును హరిశ్చంద్రుడి కున పద్ధతిని బూని గాధి పుత్రుని చేత కష్టమొంది । దానాసుతాదులు తాను నమ్మకు వోయి తుదకు సద్గతి నొందె ముదమెలర్చి । భల్లూకుడివ్రత పద్ధతి బూని తనయిల్లాలు శివునకు నిచ్చి పిదప । సద్గతి గనెను యీచందమా కూకడ మహారాజు కైవల్య మహిమ గనెను । ధర్మ రాజ సుమంత్రుల దప్పలేదు ।

గాన యీవద్దు తమరెట్లు గడప గలరా | మాయవేషముతో వచ్చి
మదన వైరి | యేమియ్యడిగిన లేదన కిచ్చి కీర్తి | సద్గతిని గాంచుడిక
రాజ సమ్మతముగ ||

వ|| నాథా యీలాటి రాజలెందరో ముందీ వ్రతంబు బూని
కృపల పాలైన రసవిందును కావున నీవీ వ్రతంబెట్లు గడప గలవో
వాకివేళ పరమేశ్వరుండే నీభక్తి జూడనెంచి మాయ వేషముతో వచ్చి
యడుగరాని దడుగును అడిగి నప్పుడు నీవేమందువు యేసునక యతని
కోర్కె దీర్చి వుచ్చుటమే మంచిది గాని సత్యంబు మాత్రము విడువ
గూడదు.

చి|| వనజాక్షి నీ - మనమందునీ - యనువున సంతకయమును జెం
దెదు | వ|| వినునాదుమాట - వినుపితుతేట - పనిబూనియు నాపత్రి
జ్జయును || వ||

ఉ|| వారిధులేడు నింకినను | వహ్నిశిఖలో చలువైన భోగిభూ
భారము మానిన | శశియు | భాస్కరులు | తెరవొప్ప దప్పిన
మేరువు క్రిందు మీదయిన | మిన్ను విరింగిన భూమిదొంగిన
తారలు వ్రాలిన | మితియు | దప్పను స్వప్నము నైనకోమలీ||

వ|| సుందరీ వింటివా యీ యసాధ్యమైన కార్యంబులు క్రిండు
మీదైనను నేడుమాట దప్పను ఇది సత్యంబని నమ్మము నమ్మి నీమన
స్థిమితంబుగ నుండుము నేని వ్రతంబుచే యచ్చితకంఠుని మెప్పించి మో
క్షంబు సాధించెదను.

సు|| అటులైననీ - విటజేయుమా - పటుతరముగ సద్భక్తాస్పన ||
అటు|| నిటలాత్పరుని నీపై యొప్పురహజా - స్ఫుటముగ జయమంతట
నీకగు | అటు||

వ|| నాథా యెన్నియైన సత్యంబు ఒడనాడక వ్రతంబు నిల్పుము -
ఇదియేనా ముఖ్యోద్దేశము.

చి|| కుటిలానికి - కూర్మవల్లిలో - దిటముగ నిలచిన దేవుడేలు ||
కుటి|| యెటులైన గాని - యేను దప్పవూని - చటులొద్ధతివ్రత విటు
బూనితి || కుటి||

వ॥ తరుణీ తొందరెండుకు యెన్నివిధముల నైన యీ వ్రతంబు నిలిపి
భక్తుల యభీష్టార్థంబు లొసంగి తదాశీర్వాదంబు లొంది శీతి కంతుని
మెప్పించెడగాక.

సు-వ॥ చిత్తము నాథా ఆలాగే యొనరింపుము గాని సత్యంబు
మాత్రము తప్పవద్దు.

చిరు-వ॥ భరిమంచి (ఆని మంత్రితో) మంత్రీ మత్తుమారుం
డగు సిరియాళునిందొకసారి రావించుము వాని విచారం బరనెదను.

మం-వ॥ చిత్తము ప్రభో అట్టలనే రావించెదను (ఆని అండరు
నిష్క్రమింతురు)

సిరియాళుడు ప్రవేశము - దర్బ - రూప.

సిరియాళుడ౯ వినరా - నరపాల శేఖరుండను ॥సిరి॥ చిరుతొండా
వని పాలుని చిన్నికుమారుడ ధీరుడ - సరసిజువైరి ముఖుండను పర
తానూడనే ॥సిరి॥ నీతి కోవిదురా - ప్రభాతి నొందినట్టి వాడను నే॥నీ॥
భూతసముండను చిరుత వ్రాత సముండను ధరణిపు - నీతమనస్కుడ రిపు
సంఘాతవి జేతనుడను ॥సిరి॥ మోదమానసుడా - బత్ వేదశాస్త్ర వేదినై
పెరిసిన ॥మోద॥ మేదిని కూర్చురీశు మహా దేవుని నెరనమ్మయు -
సాదరమున తత్పదములు స్మరియించి భజించెటి ॥సిరి॥

వ॥ ఓహో మజ్జనకుండగు చిరుతొండ మహిధవుండు నన్నెండల
కో రమ్మనియెనట నేనచ్చటికేగి యాసంగతి యేదో తెలిసి కోనియెడ
గాక (ఆని తండ్రివద్దికింజని) జనకా ఆభివాదనము నన్నిండు రావించిన
కారణంబేమో శృతపరచుడు.

చిరు-వ॥ కుమారా సిరియాళా వర్ధిల్లుము వర్ధిల్లుము నిన్నిండు రావించిన
వని యిదిగదా.

వాడము - యేక,

చి॥ తనయ వినిపింతు వినరా - వేవేగనూ ॥తన॥ పనిబూని జంగ
మారాధన జేయబూనితిపుడు - ఆనువాదగను నీకీప్తముచు యేన యిది
యు మరియు ॥తన॥

ప॥ కుమారా నేనా సర్వేశ్వరుండగు గంగాధరుని పేర జంగమారాధనంబుం జేయ సమకట్టి యున్నవాడ ఇది నీకేష్టమేన యేది వక్కాణించుము.

సిరి॥ జనక సద్గుణ వార్తిధీరా - నానాయనా ॥జన॥ మునుకొని నీవు శ్రీకంఠుని పూజజేయగోరి - నను నేను వద్దనగను నెంతటివాడ నోరెటులాడు ॥జన॥

ప॥ తండ్రి భక్త వరాధీనుండగు పరమేశ్వరుని పేర నీవువక్రమించిన భక్తారాధనంబునకు వద్దనుటకేనెంతటి వాడను మీ మనోభీష్టంబెటులో యెట్లే యొనరింపుడు.

చి॥ నీనీతివాక్యంబులకూ - వోనాసుతా ॥నీనీ॥ సేనెంతో సంతోషించి నెలకొల్పె నీవై ప్రేమ - భానుప్రకాశనాదు భాగ్యంపు కుప్పా తండ్రి ॥నీనీ॥

ప॥ కుమారా సీధర్మ ప్రబోధాబున కేనె తో సంతోషించితి సరి నీకంటి పితృభక్తి తత్పరుని నేనెందు జూడనైతి తండ్రి మహాసుజ్ఞానివి గదా.

సిరి॥ వోనాయనా నీమదిలో - నూహించినా ॥వోనా॥ యీనిర్మల వ్రతమెంతో యీహితార్థములానిచ్చు - గాన క్షీమార్జవల్ల కరకంఠుడే గతి మనకు ॥వోనా॥

ప॥ నాయనా నీవుం జేయబూనిన వ్రతంబునకు సంతోషమే కాని యిందుతో ననేక పరీక్షలు సంభవించునన విందును కావున దృఢ మన స్కుండవై తద్విఘ్నంబున కోర్చి వ్రతంబు నిల్పుము నిల్పిన నీవీ ముజ్జ గంబుల కీర్తివహించి పొగడొందగలవు.

చిరువ॥ సరి మంచిది (ఆని మరితి)గని) మంత్రీ) మత్సరి సుతుల యభిప్రాయంబులుం దెలిసికొంటిని యంక తడయనీల నీవిప్పడి కంచీ పురాధ్యక్షుండగు చిరుతొండరాజు జంగమారాధనంబుంజేసి వద్రసోపేతంబుగా కుడువంపెట్టి యెవ్వరేని యిచ్చ లేమేమి యడిగిన యాయా పదార్థంబు లెల్ల నిచ్చుటకై ధర్మకంకణ బద్ధుండై యున్నాడని నానా దేశంబులం గలుగు భక్తులకు దేరీయుటకై చాటించం బంచుము ఇదియే మధాజ్ఞ.

మం-వ! చిత్తము ప్రభో అటులనే యొనర్చెద గాక (అనినిష్క్రమించి)

మంత్రి - ఓ రస్య యేక.

వినుడి వినుడిక యోష్టరిక్కులుగల జనములు భక్త మహేశ్వరులూ జనుదొరుకుడి కంచి పట్టణంబునకును మిగిలిన వేల లూ||విను|| చిరుతొండ మహేంద్రపురా నివృత్తు సేయబూనె జుగమార్చనల్ - మరి యేమడిగిన నిచ్చు నర్థులకు సిరిసంపద లెట్టిదైవబల్ ||విను|| ఆడుగకున్న వొట్టు మీకు నడిగిన దిడకయున్న వొట్టు మాకలక్ - వుడను కూర్చవల్లి శివుని సాక్షిగ యెడబొయ్యక రండు రండిలక్ ||విను||

వ|| ఓహో భక్త మహేశ్వరులారా రండు రండు యీకంచీపురం బునకు యీకంచీపురాధ్యక్షుండగు చిరుతొండ మహారాజు భక్తుల పూజించి ప్రక్షాళనముగా కుడువంబెట్టి కోరిన పదార్థంబులెల్ల నిచ్చుచున్న వాడు కావున మిగిలిన వచ్చి యడుగకున్న వొట్టు మిగిలిన పదార్థంబులెల్ల యివ్వకున్న మాకు వొట్టు ఓహో వినుడు వినుడు రండు రండు (అని చాటించి నిష్క్రమించును)

మహేశ్వరులు ప్రవేశము - దర్శనము - యేక.

రారాశివలింగ - రారా బసవలింగ - రారా రాజలింగ - రారా పోదామిపుడు ||రారా|| ఆరూఢిగ పాంచాల దేశమున నలరుచున్న కంచి పారిలో - పేరొందిన చిరుతొండరాజు భక్తారాధనము జేసిరిలలో - కోరిన వస్తులనెల్ల కోరికలో నిచ్చునటా - కేరులేక పోదము మన వాగం దరిలోను గలసి ||రారా|| వప్పు పులుసు వంకాయ శాకములు గొప్పగొప్ప మధుర భక్ష్యముల్ - కుప్పలుగను భోంచేయ బెడుమరలు ధప్పడులు చారుభోజ్యముల్ - అన్నదపుడుగాచిన ఘృత మొప్పినంత పాలుపెరుగు దొప్పలలో బోసి కుడువ నొప్పగింతు రెన్నో విధము ||రారా|| యీరీతిగ కుడువబెట్టి కోరిన వారివారి కోరికైరీతిగా - కేరులేక ధనధాన్య వస్తుములు భూరి భూషణంబులు బహుగా - యేరీతిగ నడిగిన మరి యీరీతిగ నొసగునటా - చారుకూర్ణవల్ల నిలయు గారీశ్వరు సాక్షిగనిటు ||రారా||

వ|| ఒరే శివలింగా ఒరే బసవలింగా ఒరే రాజలింగా మనమందర మిప్పుడా కంచీపురంబునకుం బోయి చిరుతొండ రాజుచే నతిథి

సత్కారంబులంది మనమనకిష్టమైన పదార్థంబులగ్రహించి వత్తము
రారండు యా చిరుతొండరాజు మహా పుణ్యాత్ముడన వింటిమి యేడడి
గిన నదియిచ్చునట.

మహేశ్వరులు వ॥ అప్రనవును అట్టలనే పోదాము పడుండు య
క్కంచీ పట్టణంబునకు (ఆనిపోయి చిరుతొండరాజును సమీపించి
యున్నంత)

చిరు-వ॥ హే మహేశ్వరులారా.

వాదము - యేక,

చి॥ దండంబులిదొ గొనండి దండిశైవాగ్రణులారా! ఖండేందు ధర
మూర్తులూ - బ్రోవుడీనక - చుడ్రచుండులైన చరమూర్తి తతులార
చండాంశు పృతిమానులూ - బ్రోవుడీనక ॥దండం॥

వ॥ అయ్యలారా మీసుంకర చరణార విదంబుల కిదో పంద
నంబు లాచరించుచున్నాడ కటాక్షించుడు.

మహే॥ కొండేంద్ర తుల్య ధైర్య కొమరొప్ప వర్ధిల్లుము చిరు
తొండవనీ నాయకా - రాజచంద్రా - మెండైన నీదు కీర్తి మేదిశం
దంతట వెలసె దండి ప్రభూత్తంసకా - రాజచంద్రా ॥కొం॥

వ॥ రాజా వర్ధిల్లుము వర్ధిల్లుము నీకీర్తి ముల్లోకంబులందు వెలసి
తులదూగుచున్నది గదా అబ్బా నీయంత పుణ్యాత్ముడి లోకంబునం
గలడా.

చి॥ పూజింతు మీదు పాదాంభోజ ద్వయంబు లాను జాజ
గన్నేరు పూలా - శైవులారా - నేజేయు దుష్కృతంబు జోజేయ
గను ధూపరాజి హారతు లిచ్చెనక - శైవులారా ॥ పూజం ॥

వ॥ అయ్యలారా మీపాద పద్మంబుల కిదో పోషకోపచార పూజ
నయి జేసి షడ) సోపేతంబుగా కుడువం బెట్టినాడ భుజించి నాడెందం
బొనందింప జేయుడు.

మహే॥ రాజేంద్ర) నీవుజేయు పూజాది సత్కారము లాహోజెందె
శివుబాగుగా - రాజచంద్ర) - నీజేయు భోజనంబుకై జెందెత్తప్తిమాకు
యోజగంబుకై మెచ్చగా - రాజచంద్రా ॥ రాజేం ॥

వ॥ రాజా నీవొనరించిన పూజాది సత్కీర్తయలచే మా మనంబు
తెలొ సంతసించినవి సరి నీధక్తి ప్రకీర్తి యిమ్ముజ్జగంబుల వెలయుగాత,

చ॥ ఘనులార మీ శేషియును గావలెనా నాతో - వినశేయుడా
కోరికల్ - శైవులారా - అనువొంద విడువొక్కెలును దీర్తు సంశయింప -
కను దెబ్బడిక మీరిలకా - శైవులారా ॥ ఘను ॥

వ॥ భక్తా గ్రగణ్యులారా విాకేమేమి వస్తువులు గావలయునో
యడుగుదు తప్పక నేనిచ్చు వాడ.

మహే॥ పఁబూని శ్రీకూర్ణవల్లి శ్వరుని సాక్షి - జననాథమాకాంత
లూ - దీర్చెదావా - వినయంబుగను మేము వినశేయనట్టి వేల్ల -
అనుమానమును లేకనూ - దీర్చెదవా ? డని ?

వ॥ రాజా మామావలయా వస్తువులు నీవిచ్చుదేని యడుగుదుము
మేమడిగిన వెల్ల యిచ్చెదవో లేదో యేది చెప్పము.

చిరులొండరాజు

వ॥ అయ్యలారా విా మనంబున కించిచ్చెన సంశయింపక వలయు
వస్తువులుం గోరుడు తప్పక నే నిచ్చువాడ వున్నదో యేదోయని విచా
రించవద్దు యీశ్వర సాక్షిగా యేదైన విచ్చువాడ యడుగుడు.

మహే-న॥ రాజకా అడుగుదుమా.

చిరు-వ॥ అడుగుడు సంశయించెద రెగుడు.

వాదము - యేక.

మహే॥ జననాయక మా మదిలోనా - జనియించిన కోర్కె-విధము
నా ॥ జన॥ అనువొందగ మాకను నొసగుము నీ - వసుమానుంచక వినశే
తుమిదో ॥ జన ॥

సీ॥ బంగారు సొమ్ములు బొగైవ మొలత్రాళ్ళొ కంఠ హారంబులు కడి
యములు ॥ కావి ధోవతులును కడుమంచి స్త్రీలు మడివస్త్రములు
కంఠ మాలికలును ॥ చిన్న పంచెలు మంచి సిరిమించు నంగీలు పొగు
లందెలు వట్టు వుట్టుములును ॥ బంగారుబజువులు వుంగరంబులు ॥ మం
చి ముంజేలి కడియముల్ మాక్కికములు ॥ వగడములు నీలములు రత్న
వజ్రములును ॥ మొదలు గాగల వస్తువుల్ మదములొడ ॥ దెచ్చి

మాకిమ్ము యివియెమా యిచ్చకములు । రాజ రాజేంద్ర చిరులొండ
రాజచంద్ర ।

వ॥ రాజేంద్రా యిహయానస్తు వితానంబు లెల్ల దెప్పించి మాకిప్పు
ము యివియె మాకిష్టము.

చి॥ ఘనపుణ్యులు సజ్జన మాన్యుల్ - మహాసీహరి మూర్తులు
ధన్యుల్ ॥ ఘన । అనఘులైన మీయను గోరిన బె - ల్లను నొసంగితిని
గొనుడిదె మదమున । ఘన ।

వ॥ అయ్యలారా మీరు గోరిన వస్త్రభూషణాది వివిధ పదార్థం
బులెల్ల యిహో బాకొనంగు చున్నవాడ గైకొనుడు.

మహే॥ అవివాహము నాకును వలయు - అర్థము లిపుడియ్యక
వలయు । అవి । వివిధతురగ భట నీవహ రథంబులు - అవిరళముగ పుర
అగ్ర హారములు ॥ అవి ।

వ॥ రాజా పెండ్లి గాని వాడను కాపట్టి గజతురగ రథాంధోళిక
భట సేవకాది గ్రామంబులు వరహాలు మొదలగు సంవర లానంగి నామ
నోభీష్టంబుం దీర్పుము తెనుదీయ వలయు.

చి॥ సువివేక మహాత్మక నీరూ - వివరించిన వెల్లను లాపూ ।
సువి । సువినయముగ నే నమర్పించితిని - యిదియె గొనుండిక యిష్టసిద్ధి
గను ॥ సువి ॥

వ॥ మహానీయా జంగమవర్యా నీవడిగిన గజతురగ రథాంధోళికా
ది వివిధ పదార్థంబులిహో యిచ్చుచున్నవాడ మచ్చికలో సుగ్ర హింది
మి యిచ్చలేదేర్పు కొనుడు.

మహే॥ ఇలనాథోత్తమ నామదిలో - గలిగె నొకటి హంభిత
మిలలో ॥ యిల ॥ తెలివెన వినుమిక తెల్లచెరుకు లి - తల దెచ్చియు
సత్వర నాకొనగుము ॥ ఇల ।

వ॥ నరవరేణ్యా నామ తెల్లని చెరుకులపై యపేక్ష జనించినది
కావున యిది దెచ్చి నాకొనంగుము అట్టులైన నామది సంబోధించుము
లేని మొదల నీపూజ బట్టదు నీభోజనము బట్టకు.

చి॥ ఇల కూర్మపురిభువి నమ్మి - యిపుడ దెచ్చియిస్తుము సుమ్మా॥
ఇల ॥ లలితముగను తెల్లని చెరుకులు యి - దులకై మది పోదల మొం
దకుడిక ॥ ఇల ।

గీ॥ శైవపుంగవ నీకెట్టి సమయ మందు * తెల్లచెరుకులపై పేమ
దివ్యముగను * గలిగియున్నను నేచెచ్చి కడముదమున * నర్పణము జేతు
గానుడి లింగార్చితముగ ॥

వ॥ శైవోత్తమా మిశ్రాట్టి తెల్లని చెరుకులపై యపేక్ష జరించిన
యీ తక్షణంబున సకల దిక్కు లన్నేషించి యొక్కడ నున్నగాని తెచ్చి
నీకర్పించెదను లింగార్చితంబు జేసి భక్షింతువు 7 క.

మహా వ॥ రాజా శ్రీఘంటునం దీసికొని రమ్మ కాని మా ఆశా
భంగంబుం జేయకుము సుమా మాయంగితులు లీడ్చెననిన్నా గంగా
ధరుండు మెచ్చగలడు పొమ్ము వేసిరంబున రమ్మ.

చిరుతొండరాజు

వ॥ సరిమందిది మహాత్ములారా అట్టులనే పోవుచున్నవాడ (అని
నిష్క్రమించి) (తనలో) ఓహో యీ శైవపుంగవులీ యర్థరాత్రి
వేళ తెల్లని చెరుకులపై యపేక్షించి తెచ్చివ్వమని నెలవిచ్చిరి గదా
తెచ్చియివ్వనిచో నావ్రత భంగంబు కాగలదు తెచ్చెదనన్న యీయర్థరా
త్రి వేళ నేనెచ్చటికి బోదను (అని యోచించి) ఛీ అదైర్యంబున
నిట్టి కార్యంబులు గానెవరు ధైర్యంబు జెచ్చిని యెచ్చట నున్నగాని
తెచ్చి యిచ్చుటయే మందిరి (అని క్రమగ్ర)

దర్శ - యేక.

నేహోయదా ॥ యీయర్థరాత్రి ॥ నేహో ॥ పాబిల్యముగ తె
ల్లని చెరుకులకై ॥ నేహో ॥ ధీబలుబుచేత సర్వ దిక్కులు దివ్యముగను
వెదకితెచ్చి భక్తము ॥ నోభీసుతములెల్ల దీర్తు మదిలో నేభయంబులేక
మెల్లమెల్లన ॥ నేహో ॥ కంటకములు గుచ్చికిలలు దాకియు కాశ్యపకెంతో
శ్రమలు గల్గినను యో ॥ మంటురులు నన్నుజూచి మెచ్చగ మేలిమైన
దైర్య ధైర్యములతో ॥ నేహో ॥ చిత్రమేము కాని యురుములు మెరుము
లు ధాత్రినెల్లరిండి మేఘములును వి ॥ చిత్రముగను రాశ్వశాన గురిసెను
చీటత గచ్చయైన వెరవక ॥ నేహో ॥ అడుగులోన అడుగు బెట్టి మెల్లన
నడుచుకుంటు జేసెవచ్చితిని చెరుకు ॥ గడలు గల్లులోల కిప్పుడును
యీవుడవి కూర్చవల్ల యీకుకరుణ ద ॥ నేహో ॥

వా ఓహో యెట్లనో శ్రమపడుతుంటు యిన్నియిక్కట్టుల కోర్చి
యీతొట జేరితిరిగాని యీవశుకరుణచే యీచెరుకులనరికి మోపుగట్టు
కొని పొయెడగాక (అని గొడ్డలిచే చెరుకునరికి మోపుగట్టుకొని యెత్తు
కొనబోవ లేవకున్నంత) (తనలో) ఓహో ఇదియేమి చిత్రము యీ
పరకుచే చెరుకుంత నరికి మోపు గట్టుకొని శిరంబుపై నెత్తుకుందమాన్న
లేవకున్నది గదా యిక నేనెమి నేయును నేయనదేమి సగంబు దీసివైచి
కడమది యెత్తుకొని పొయెడగాక (అని అట్లుజేసిన లేవకున్నంత) ఇది
యేమి కాలము సగంబుదీసిన నైన మోపు లేవకున్నదే హా దైవమా
ఇందకు నీదే భారమురా తండీ) (అని వెండియు)

దర్శు - యేక.

రారా నన్ను ప్రోవ వహాదేవ || రారా || రారా కరుణారసార
వహయూర వాహన గురూర కేంద్రహార మన్మథాంతక || రారా || రార
రార బృందాంక మని మం - దార వృషధ్వజ గారీశ్వర యిటు || రారా ||
యేలా కఠింబు వలదు గుణజాల నిన్ను బ్రతిమాలి జేడియున్నగాని
రావిటు || యేలా || లాలితముగ మని బాలుని ప్రోచిని - లీలనన్ను గుణ
శీల ప్రోవగను || రారా || నిష్ఠా బోనాడకుండ జేయర మ్రొక్కెన పరమేష్ఠి
వినుత పాదపద్మ నాయొక || నిష్ఠా || శ్రేష్ఠముగను నాశిరము నందుయీ -
కాష్ఠమునెత్తగ కరుణాన్విత యిటు || రారా || జేవాదేవాది దేవముని
జీవోదకభిల జీవకోటి సహిత విశ్వ శ్రీమహా దేవా || కోవిదనుత శ్రీకూ
ర్ణపల్లి గృహ - భావజారి నను పాలించగనిటు || రారా ||

సీ! మున్నుమార్కండేయ మునినిన్ను గ్రార్థింప * చిరజీవ మొసగి
రక్షింపలేదె * దివిజుల మొరవిని తీవ్రమైన విషంబు * ద్రావి ముజ్జగముల
గావలేదె * బాణాసురుయింట బంటుకైవడిముండి * యతని రక్షింప వే
క్షితితలమున * సురరాజ సుతుడు నిక స్మరియింపగను పాశు * పరి
మిచ్చి యతని గాపాడలేదె * గాన వారి విధంబెనక కరుణజేసి * నిష్ఠ
బోసివ్వకుండ యీకాష్ఠమిపుడు * శిరము పై నెత్తి భక్తుల చిత్తములను
సంతసింపగ జేసినక సాకుమిశా

వా శంకరా పాపధయకరా ఆపత్కాల బంధవా ఆపన్నిరక్షకా
జగద్రక్షకా నీవీ తక్షణంబున నాకి చెరుకులమోపు శిరంబుపై నెత్తి

నావ్రత భంగంబు గాకుండ జంగమ మనోత్పత్తి జేయుము దేవా
మహామభావ (అని లేచుకొన్నంత యీశ్వర కటాక్షంబున సులభోపా
యంబున లేచినంజూచి తనలో) ఆహా శివ కటాక్షం బెంతవద్దని
నేనాతని నానుండు వశించినంత మాత్రంబుననే నాయుంతుల దుష్ట
దుంది నాకిమోపులేచెనుగదా సరి నేనిప్పు డచ్చటికింబోయి యీతె
ల్లని చెరుకులా తైపులగొసంగి వారి మనోత్పత్తి జేసెదగాక (అని
పోయి తైపులంగని ప్రళాశముగా) మహేశ్వరులారా ఇటాకసారి
వినుండు,

మహా-వ॥ రాజ్ రేమినమాచారము తెల్లని చెరుకులు దెచ్చి
తివా.

చిరు-వ॥ అయ్యలారా !

ఉ॥ మీరను చందమేనివుడు † మేడిని యంతట దిద్దితిర్ది వి
స్తారముగాగ తెల్లనివి † శౌంసుచెర్కులు ఖండఖండంబు
గారచియించి మోపుగను † గానొనరించియు తెచ్చినాడమీ
కోరిక దీర మెక్కుడున † కుంతిత భక్తి శివార్చదీర్చియున్ ||

వ॥ జంగమ వర్మలారా మీ కోరిన విధంబున నే తెల్లని చెరుకు
లుదెచ్చినాడ యిదే గైకొని శివపూజ జేసికొని లింగ నివేదనం బొన
రించి మీబుద్ధిదీర భుజించుడు (అని తెల్ల చెరుకు లొసంగిన మొసంగి)

మహేశ్వరులు-వ॥ ఆహాహా రాజ్ ఇటు విశము,

ఉ॥ భూపవర్యో నీవివుడు † భూంగ మామది కోర్కెదీరయీ
తేవనుతెల్ల చెర్కులను † దెచ్చియొసంగితి గాని మామదిగ
నోపిన యంత సంతసము † నొందెను నీవు నొసంగుదానమా
శ్రీవరమేళు జెందెమరి † శీఘ్రమునం జనివత్తు మివ్వడున్ ||

వ॥ రాజ్ నీవుమాకొసంగిన దానధర్మంబు లాశివునకు ముట్టెను
కావున మామనంబులెల్ల సంతోషించినవి పోయివచ్చెదము సేవ వొ
సంగుము.

చిరు-వ॥ అయ్యలారా పోయిరండు మీకిదే నమస్కరించెదను.

మహా-వ॥ దీర్ఘాయుష్యమస్తు పుత్ర పౌత్రాభి వృద్ధిరస్తు నిత్య
ముక్తిప్రాప్తిరస్తు (అని నిష్క్రమింతురు)

చిరుతొండరాజు మంత్రీలో

వ॥ మంత్రీ నానాదేశానంత లైవ బృందంబులకల్ల కోరిన పదార్థంబు లొసంగి సంతృప్తి జేసి సాగనంపిరిని యింకా యెవ్వరు వత్తులో రానిమ్మ వానివాకిం దగు శస్త్రవితానంబు లొసంగి తృప్తులం జేసి పంపవలయును నన్నాహ.

మం-వ॥ దేవా అట్టులనే కానిండు మనమిదే లోనికేగుదము రండు స్నాన సంధ్యానుష్ఠానంబునకు జేళే యెనది.

చిరు-వ॥ సరియించింది పాపమ్ము (అని నిష్క్రమింతురు)

కైలాసము

పార్వతీ పరమేశ్వరులు ప్రేక్షకము - దర్శు - యేక.

పర॥ పార్వతీశుడరా - ధరణిలో పాపనాశుడరా ॥ పార్వ ॥ సర్వేశ్వరుడను సాక్షీభూతుడను - సర్వమయ్యుడ రిపు గర్వాపహుడను - నిర్విచారుడరా - ధరణిలో - నిగమ వేమండరా ॥ పార్వ ॥

వ॥ నందికేశ్వరా సనకస నందనాది సకల సురమాని యోగీశ్వర పండుగండనై జగదత్పత్తి స్థితి లయకారణ కర్తృత్వ స్వభావంబు గలిగి బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర త్రిమూర్త్యాత్మ కుండనై పరబ్రహ్మ స్వరూపంబున వెలింగెడు పరమేశ్వరుండని యెల్లలోకంబులకు విశదమైనదియే కదా.

నందికేశ్వరుడు

వ॥ పరమేశ్వరా పరంధామ నీమహీనూతి శయంబెన్న బ్రహ్మాంబ్రాది దేవతల వశంబుగాదు అక్షుండనగు నాబోటి వానికెలవి యగునే.

పార్వతి - దర్శు - యేక.

సర్వసుంగళ నూ - హిమ వ - శ్చురతాత్మజనూ ॥ సర్వ ॥ సర్వేశ్వరిని సుపర్యర్పితమ మ - హోర్విషదాసుర గర్వచ్ఛేదిని - పార్వతీ సతీ - ధరణిలో - పాపసంహరినీ ॥ సర్వ ॥

వ॥ నందికేశా నరసుర దానవాది జీవకోబ్యర్పిత పాదాంభోజ యుగళనై అదిమ శక్తి నై త్రిజగజ్జననినై దుష్టదానవానీక గర్వాపహరి

జీనై సర్వోపద్యోగ నివారణినై సర్వకామార్థసిద్ధి ప్రదాయినై పర
మేశ్వరాద్ధాన్యవిన్యై పోధవిల్లిన పార్వతీయను నామాంతరంబు గల
దానను ఇది జగద్గీతమేకాదా.

సంప॥ తల్లి పార్వతీ జన్మాత యుష్మత్ప్రభావాలి శయంబభి
వర్ణింప శేషభాషాధి పతులుం జాలరు నేనన నెంత.

పరమేశ్వరుడు - దర్శన - యేక.

త్రిపురమల గూర్చి - మృత్యువుకా - విపులమౌగ గెల్చి ॥
త్రిపు॥ చపటుడైన శిశువతి మదంబును - సవహరించి విషమపుడు గ్రో
లిదే - వపతి ముఖులు గొల్వా - వెలసితికా విపులాస్థరి నిల్వా ॥త్రిపు॥

ప॥ నందికేశ్వరా త్రిపుర పురాది దుష్టదానపుల నిష్ఠించి య
ముని మదంబుగచి మృత్యువును జయించి కాలహూట విషంబునుం గ్రోలి
సురల రక్షించి ఇంద్రాది ముఖ్యదేవత వంద్యుడనై వన్నెక్కెన కొన్నె
ల దాల్చుని నన్నెన్నుదురు గదా.

నందికేశ్వరుడు

ప॥ దేవా మహానుభావ సర్వలోక శరణ్యుండవగు నీమహిమ ప్ర
కీర్తి ప్రభావంబు లీముజ్జగంబులలో వెసినెన్నున సంప్రవసీయమై పొగడ
కొక్కెనుగదా-

పార్వతీ - దర్శన - యేక.

సుపథత్యక్తులనూ - శుభని - శుభదైత్యులనూ ॥సంప॥ కపటు
లైన రక్తబీజమహిష - ఉపాచరుల దృంచి పరమ పుణ్యుల - కృపలొ
బోచితిసీ - యెవుతనూ - ర్లపు నిలచితిసీ ॥సంప॥

ప॥ నందికేశ్వరా ప్రభమయుగంబున మహిషాసుర శుంభనిశుంభ
రక్తబీజాది సమస్త దుర్మద నిశాటులుదృంచి బ్రహ్మని దేవతలుంజూడ
తాండవంబు నలిపి పరమ భక్తాగ్రేయరుల రక్షించి పంచమహాశక్తి స్వరూ
పురాలనై వెలసిన మత్ప్రభావంబు నీకుం దెలియునుగదా.

నందికేశ్వరుడు

ప॥ తల్లి ఇచ్చాశక్తి క్రియాశక్తి జ్ఞానశక్తి ఆదిత్య పరాశక్తి ఇ
త్యాది శివశక్తి సమస్తపురాలవై మూలప్రకృతి మహత్తత్వాది భూత

మంచక ప్రపంచంబున కాధార భూతురాలవగు నిన్నెన్న పరమ యోగిం
 ప్రబుం జారు తల్లి జగజ్జననీ లోకమాత పాహిమాం పాహిమాం.

పరమే-వ! నందికేశ్వరా ఇట్లాకసారి వినుము.

నందికే-వ! హేప్రభో పరమేశ్వరా యేమి సమాచారము.

వాదము - యేక.

పర॥ నందీశవినుము ముష్టిగంబుల యందు గలుగు జీవకోటులెల్లను॥
 నందీ॥ యెందుభయములేక మత్సదాబ్జము లందు భక్తి నిలిపి సంతతుంబును
 నందనాంగనాది మిత్రయత మానందమొంగి సుఖము నున్నవారలె ॥నం॥

వ॥ నందికేశ్వరా త్రిభువనంబులంగల జంగమ స్థావరాది సకల
 జీవకోటులు మత్సాదార విందంబులం భజింపుచు తమతమ దారా సుతాది
 బంధువర్గంబులతో ముఖానందులై ప్రవర్తింతున్నవారలేకదా.

నత॥ కుదర్ప హరణ మీడుకృపచే గలదు లోకమంత కల్యాణ
 ముగ ॥కంద॥ ఇందుమాళి సర్వరక్షకులరై యెపుడు మీరలుండ నేమి కొడు
 వయు - నిందునందు శుభమె సార్వభౌమానందభావ యిందిరేశ మిత్రము॥

వ॥ దేవా సర్వాతర్థామై సర్వజీవుల రక్షింపుచుండ దుర్విచారం
 బెట్లు సమకూడును స్వయం భవత్కారుణ్యంబున సర్వేశ్వర్య సంపన్న
 త్వంబున సుఖస్థితినే యొన్నది మహాప్రభో.

పర॥ రంభాది స్త్రీల బిల్వనంపుము రసికగీత నృత్యముల్ సల్పుగను॥
 రంభా॥ కుంభినీ సురాది శైవ పుంగవ శుంభద మల పండితోత్తముల సం॥
 రంభముగను నిల్వనంపి శృతి స్మృతి జ్ఞాంభణములు దెల్పు జేయుము॥

వ॥ శైలాది సర్వసంగీత సాహిత్య కళా ధురంధరులగు రంభోర్వసి
 మేనక తిలాత్తమాన్ గంధర్వస్త్రీలరఃపంచి నృత్యగీతంబులుంగావించి
 ధరసురశైవాది సకల పండితులచే సర్వవేద వేదాంతాది రహస్యాంతర
 ధర్మంబులం దెల్పునట్లునంది మద్భుదయ కంజంబానందిరవజేయుము.

నంది॥ కుంభినీసేంద్రీ వలయధరశ్రీ కూర్మవల్లి మందిర మహాదేవా॥
 కుం॥ జంభభేది స్రాగ్యమీరలను వాగ్మంభణంబు రీతి జేసితిని వి - శ్వంభ
 రాప్త జాడుకనుల కింపుగ శాంభవీ మనోహరా నలేక్షణ ॥కుం॥

వ॥ మహాదేవా భగవద్వ్యాకృమ సారంబుగనే సవిస్తారంబుగ
 సమస్తంబు జరిపియున్నవాడ నీకిందోయి కందంబుగా దిలకించుము.

పరమేశ్వరః॥ సరిమంచది (అని తనలో) ఓహోహా మద్యతాగే) సరుండగు చిరుతొండడు ఒంగను మనోభీష్టార్థంబు తెల్లని చెరుబుటకై వెల్లి మోపు లేవనందిన సన్నుభ్యానింగన నెనామెవతనికి లేచనట్లా నరించితి కావున అట్టి భక్తుని మాహాత్మ్యంబీ శాత్రుయనికి దెలియుటకై మచ్చరీరమంత చెమర్చినట్లుగాజేసి కొంత చిత్రంబు జూపించెదగాక (అని మెయినిండ చెమట బుట్టించినంజాది)

పార్వతి (తనలో)

ప॥ ఓహో ఇది యేమిచిత్రము రెండున్నడులేనిమన్నాధున కిన్నుండు మేనెల్ల బుగ్గబుగ్గన చెమరించుచున్నది ఇదియేమి హేతువో కాని తెలియకున్నది గనా యేది విచారించి తెలిసి కొనియెదగాక (అప్రకాశముగా) మనోహరా పరమేశ్వరూ ఇటొకసారి నామనవియంగీకరించుడు. పరమే-ప॥ మనోహరీ పార్వతీ యేమిచ నవి.

వాదము - రూప.

పా॥ శకలేందు మాళి నామననీ - యికను దెల్పెదాను విషడిక ॥శ॥ మకర కేతలియిదేమొకొ ధ్వజీయ దేహాష్టై - వికలముగను చెమటించెను - వినుపుడి తద్వృత్తము ॥శక॥

సీ॥ త్రిపురాసురులబట్టి దృంచివైచిననాడు - నీశరీరంబుననీడు లేదు - అంధక దైత్యాది అరుల జంపిననాడు - నీశరీరంబున నీరులేదు - కాల కూట విషంబు గ్రోలి వెలసిననాడు - నీశరీరంబున నీరులేదు - మని పుత్రుకై యమని మోవి వైచిననాడు - నీశరీరంబున నీరులేదు - మృత్యువు జయించినపుడు నీమేన చెమట - గలుగ లేదిపుడు నిశ్చేతుకముగనిదు - దేహమెల్లను చెమటించె దేవదేవ - యేమి హేతువో కాని నాకెరుగ బలుకు ॥

పా॥ దేహ మున్ను నీవొనర్చు యసాధ్యకార్యముల యందైనను నీశరీరంబున చెమట బుట్టదు నేడేమోకాని నిశ్చేతుకముగ నీదేహంబంత చెమటించిది కారణంబేమో శ్లోతపరచుచు.

యోగతాళము

పరః సుకలికీ - సుకలికీ - శుకభాషిణి వ్యవృత్త రాజమూరిక విన గజెవో || సుక || వాఙ్మధువు నన్నును మానక ధ్యానము జేసెగాన - ప్రకటితముగ వాని కోర్కెనిక దీర్చుగ నిట్లులాయె || సుక ||

ప|| పార్వతీ వాతానాక మద్యక్షుండు అపజ్ఞాన మనస్సుమై నన్ను భజించి నందున వాని కష్టంబు నివారించి కాపాడుటజేసి నాకి చెమటోత్పన్నం బాయను గదా.

పా|| యెటువంటి వాడో నీభక్తూ - డిటను నాలో విన్నవించుడి|| యెటు || పట్టతరమగు వాని నామసద్ధ లేమొ వాడుయొందు - పుటభేదన హేదో నాకు - స్ఫుటముగ దెల్పుడి మరి || యెటు ||

ప|| నాథా నీనిష్ఠకుం గడతేర్చిన యట్టి భక్తుండెవడు వాని నామంబేమి వాడుండు గ్రామంబేది యదంతయు సవిస్తరంబుగా విన్నవించి నామనంబు స్థిమితంబు జేయుము.

పరః అటులనే - అటులనే - క్షటిలాలకీ ద్రవీచెదనీ ఖట వినగదె వానిస్థితియు || అటు || డిటముగ వాడుండు కంచిపుట భేదనమందు నవా - క్షటిమ మెరియ చిరుతొంజాఖ్యతను బరగయు యున్నవాడు || అటు ||

గీ|| అట్టి చిరుతొండ భక్తుడీ యవనియందు * నర్థులేమడిగినను నిత్తునంచు ప్రతిన * బూని యున్నడుగాన యప్పుడవి పతికి * చెప్ప రానట్టి యాపద జెందెనొకటి ||

ప|| గిరిజా కంచిపురాధ్యక్షుండగు చిరుతొండరాజు యొక్క ప్రతి న బూనినడు ఆదెట్టదన నానా దేశంబులంగల భక్తులేతొచి నన్నేమడి గిన నది తప్పుక నిత్తునని ధర్మకంకణంబు గట్టి యున్నందున నొక్క గొప్పవరిత సుఖవించినది ఇది యంతకాల వైపరీత్యము.

పా|| అది యేవరితకోశాని - విలేముగను చిన్నవించుడి || అది || సడమల భక్తుండువాని మదిలెంచగ మహాపుణ్యుడు - గద మరియాతని కేమాపద వచ్చెను పృథివి || అది ||

ప|| నాథా అట్టి పుణ్యాత్ముండగు చిరుతొండ భక్తునికి యేమివరిత పృథివి మేమ పక్షి కికోచికో కేవలము వానజేయు వతన నొప్పు విగదా

సర! నుడతిరో - నుడతిరో - పదపడి శ్రీకూర్మపల్లి ప్రభుడనై
వచ్చితు వినుము || సుద! తుదురుగ నొక భక్తుడు తాగోరెను తెల్లనిచెరు
కులు- అదినిబిస్త మారాజున ఊదయించెను గద యాపద || సుద!

మ|| ఒక భక్తుండు మదీను శాండుకొండకై వోరాజునిచేసి మా
నక శ్వేతంబగు చెరు-లంగొనియు తెన్నుక సరేయంచు గా
నకు తాపచ్చియు నిత్యకడమల నెన్న గూర్చి యామోపు లే
వక యున్నందున నన్న దల్చినకు లేవక నెత్తి వాకిక ||

వ|| మహేశ్వరీ అట్టి చిరుతొండ భక్తునికి నొక్క మహేశ్వరుండు
అర్ధరాత్రి జేత తెల్లని చెరుకులు చావలెనట యడిగి నంచున నచ్చిరుతొం
డండుదులకై బోవు లేక మధ్యన నెన్నో కష్టంబులం బడి తుదకా చెరుకు
తోట కెతెంచి యవి సంగ్రహించి మోపు గట్టకొని యెత్తుకొన బోవు
నెడ నది లేవనంచున నన్ను ధ్యానించిన నేనాతనికి మోపు లేవ నెత్తి
అందును గురించి నాకీ చెమట బుట్టినది విన్నావా.

పా-వ|| నాథా.

క|| అహహా సీభక్తమ హా * మహుల మహా మహిమలెన్న మరి
బ్రహ్మాదులే * విహితముగ జాలరన నో * మహాదేవా వింటిగాదె మహి
తల మంచుక ||

వ|| మహాదేవా భక్తదేహుడవగు సీభక్తాని గణ్యుల మహి
మాతిశయంబెన్న బ్రహ్మాదులుం జాలరన విందును కొని అందులో వొక
మనవి.

పర-వ|| కాత్యాయనీ యేమి మనవి.

వాదము - గూపకము

పా|| కరకంఠ మహేశ్వర శివ పరికింపగ యాభక్తుడు || కర || మరి
యునుమందటి వారి - సరి వచ్చున యెరిగించుడి || కర ||

క|| కరమరుదుగ హరిశ్వుండ్రుడు * తరుణి పుత్రకులనమ్మి తాచం
డాలుక * మరిగొల్పె గాధిసుతుకై * యరయగ నాతనితో సాటి *
యగునే నితడుక ||

వ|| పరమేశ్వరా సత్యవాక్యరిపాలపదక్షుంకగు హరిశ్వుండునితో

సమా సమీ చిరుతొండడు వచ్చునా సత్యంబు నిల్చునా యెదివఁకా గించుము.

పర! గిరిజావిను హరిశ్చంద్రుని సరి యనదగు సత్యమునకు ||గిరి||
చిరుతొండండ్ని జనములు - చురిచాటించిరి జగములూ ||గిరి||

ప|| పార్వతీ యా హరిశ్చంద్రునితో తుల్యుండని యీచిరుతొం
డని నీ ముజ్జగంబులు ఘంటాపథంబుగ చాటించబడుముగదా సత్యవా
క్యంబున కాలేని యంతటి వాడే యగుచు సంశయము లేదు.

పా|| ఇల్లాలునొసంగిన యాభిశ్లాఘని సరివచ్చున ||ఇ|| నల్లనిగళ
యీభక్తుడు నాకెగించుము దయతో ||ఇ||

ప|| దేవా తన ప్రాణవల్లభియగు చల్లమాదేవిని దానమిచ్చిన
భిశ్లాఘనితో సమానమీ చిరుతొండుడు వచ్చునా తన భార్య నిమ్మన్న
నిచ్చునా.

పర! వల్లభి యీచిరుతొండడు భిశ్లాఘని సరివచ్చుచు ||ప|| కల్లయు
నేలలుకజాల - కంఠీరవ గామిని విను ||ప||

ప|| పార్వతీ యీ యుర్విశ్వరుండా భిశ్లాఘని తుల్యుండని యె
న్నవలయును ఇందులకేమి సందియము లేదు తన యిల్లాలి నిమ్మన్న
నిచ్చును.

పా|| మంచిది తన భార్యచర్మ మంచితముగ దీసియు మరి ||మంచి||
కొంచక యర్పించినయా - కూకడ రాజును బోలున ||మం||

ప|| దేవా తన నెఱుఁగవు తొయ్యలి చర్మంబు వొలిసి పాదరక్ష
లుగా జేసి సమర్పించిన యాకూకడ మహారాజుతో సమానమీ భరణీశ్వ
రుండు వచ్చునా తన భార్య చర్మంబు దీసి చెప్పలు జేసి యిచ్చునా.

పర! చంచలలోచని వినుయీ కంచీశుడు యాకూకడ ||చంచల||
చినవాడే యనదగు - మేలిమి భక్తిరసంబున ||చం||

ప|| గిరిజా భక్తిభావంబున కీతండా కూకడుని మించినవాడే యని
నమ్ముము ఇది దబ్బరగాదు అట్ల సేయుచున్న సేయును.

పా! సత్యము దప్పక నీతడు పలువున నీవ్రతరాజుము || సత్య ||
మృత్యుంజయ తన కొమరుని - మృతమొనరింప్యర్పించున ||సత్య||

ప॥ దేవా సత్యము దప్పని వాడైనచో మన ముద్దుల కొమరునిం బింపి ఖండఖండలుగా ఖండించి తన భార్యతో వండించి మనకు తెట్టునా యేది వాక్కా-గించుము.

పర॥ కాత్యాయని వినుముయెంత కార్యము నాతనిలోయీ । కా॥ శృత్యము జేయించ మనకు - కూడునె కూర్చువులకు । కా॥

ప॥ పార్వతీ ఇదెంత న్యాయము మనమా భక్తుని కుమారుని గోరుటెట్లు యాతడాతని ఖండించి మన కిడుటెట్లు యెంతవారికైన వుత్ర మోహంబు విడుచునా విడక తనపుత్రుని ఖండించి తద్దుఃఖంబాతడాట్లు భరించును యేలా యీదురాలోచన.

పార్వతి-ప॥ అహహా పరమేశ్వరా నీమూట నీకేనిజములేకుండెనా

ఉ॥ ఆడినమాట దప్పడని + యంటివి యిప్పటిదాక నిప్పుడే
పాడిదొరంగి పుత్రు నెటు + భంగము గాక వధించు నంచునీ
వాడితివైన నాతని + ధృవంబగు భక్తి నెరుంగ గోరితిక
వేడిమి కంటి పోదమిదె + వేడుక యాచిరతొండు నింటికీ॥

ప॥ పరమేశ్వరా సత్యధర్మ దాక్షిణ్య దాతృత్వ భక్త్యాదుల యందీ తనిబోలు ఘనుండు లేడని నీవే వచించి మళ్ళి యిప్పుడి దిప్పుడే తన కొడుకునెట్లు జంపునని యంటివి నీవోలనే బొంతు వచ్చెనుగదా అయినా యింక నేనాతని భక్తిబావంబులుంజూడని దూర్కుండను నిజంబుగ మన మిప్పు డచ్చటికిం బోయా వాని కొడుకును ఖండించి పెట్టుమని యడుగుదము అట్లు వాడు జేసిన మళ్ళి వాని కొడుకును బ్రతికించుము కావున ఇట్టి నాకోర్కె దీర్చవలయును గదా.

పరమేశ్వర-ప॥ అహహా పార్వతీ నీకట్లున్న యెడల మనమిప్పు డచ్చటికిం బోయి వాని భక్తి పరీక్షితముగాని మనమీ నిజరూపంబున బోరాదు పోయన మన భక్తులెల్లరుం గాంచి మనను బోనివ్వరుగదా యేదో యొక మాయ వేషంబులతో బోయిన బాగుండునుగదా.

పార్వతి-ప॥ మంచిది మనోహరా అట్లులనే పోదముగాని యే రూపంబున బోయినబాగుండును.

పర-ప॥ గిరిజా నేనీరూపంబు దాల్చెద నిటువినుము.

మ॥ గిరిజా నేనొక వృద్ధజంగమమునై + గేల్ కాటలు వడ్క-గక్
గర దండంబును బూని యక్షసరులుం + గాషాయ వస్త్రంబులు
సరయ కాల్చియు వ్యాఘ్రచర్మమును + మేనంగప్పియొక్క గంటచె
చ్చెరహస్తంబున బట్టి యావిధమనం + జేకొందు వేషంబిలక ॥

ప॥ మనోహరీ కలమానాబ్దంబుల వృద్ధ మహేశ్వరుండనై వడవడ
వడంతుచు కాళ్ళు తడబడ చేతిలో దండంబుబూని కాషాయ వస్త్రంబు
లుం ధరియించి మెయినిండ పులిచర్మంబునుంగప్పి చూపరుల కసహ్యంబగు
నటుల క్షుష్ణవ్యాధి రూపంబుగా వచ్చెదనుగాని నీవేరీతివత్తువోచెప్పము,
పార్వతి ప॥ నాథా నాచిచారంబు వినుము,

పంచపాది ఉత్పలమాల

చంద్రుబోలు మోమునను + చక్కని కుకుమ బొట్టుబెట్టిమే
నందున వశ్యబూసి మెయి నవ్వి + సువర్ణ సుభూషణంబులు
పొందువడంగ దాల్చిసిత + పుట్టము గట్టి మెరుంగు కంచుకం
బిందమెలర్ప దొడ్డిపసి + యారును వత్సర యావనాంగినై
యందరుచెంచెడక విసగ + దయ్య మనోహర మోహనాకృతిక ॥

ప॥ మనోహరా వదియారు సువత్సరంబుల యావనాంగినై జంగ
మ స్త్రీరూపంబున పసుపు కుంకుమాది విభూతులం ధరియించి తెల్లని
వస్త్రంబునుంగట్టి మెరుంగు ఉద్దంబుల రవిక దొడిగి వక్షంబున లింగ
పేటిక వెలుంగ త్రిజగన్మోహనా కారంబుగా వచ్చెదను కాని యాతనిచే
నెట్టులైన యబద్ధ మాడించ వలయును.

పరమేశ్వరుడు

ప॥ మనోహరీ యెట్టులైన వాడబద్ధ మాడువాడు కాదు గాని మన
మైతే యాయీ రూపంబులం బోదము పమ్మ.

పార్వ-ప॥ మనోహరా ఆలాగే పోదము పమ్మ (అని నిష్క్ర-)
మించి మాయవేషంబులుం దాల్చి)

మాయా జంగమ దంపతి రూపులగు పార్వతి పరమేశ్వరులు ప్రవేశం
దర్శన - ఆదితాళము

ప॥ వచ్చితి జంగమ ముఖ్యునూ | పరవతకుజ సౌఖ్యుడనూ ॥
వచ్చి ॥ చెచ్చెరయిరి నాచెలిలో గూడియు | స్వచ్ఛముగను శ్రీశైలము
నండియు ॥ వచ్చి ॥

ప॥ ఆయ్యా వృద్ధత్వముకన్న కష్టమే లేదు చేతగాని వాడనై నిప్పటికిని వాక కారణమువలన నా సతీ సహాయంబున నింతదూరము బోవలసి వచ్చెను అయినా నా యాయాసముదీర్చు పుణ్యాత్ముల నేచ్చుట గాననైతిని గదా.

పా॥ మచ్చెకంటు లిటు నను గనుడి । మరి నామనవియు గైకొనుడి ॥ మచ్చె ॥ మచ్చిక నావతి యిచ్చులు దీర్చిన । వచ్చునవా! వర కైవల్యము ॥ మచ్చె ॥

ప॥ హే పుణ్య స్త్రీ పురుష జనంబులారా నాభర్తాశుని మనోరథంబు దీర్చిన పుణ్యాత్ముల కా కైలాసముం వొడక గలదు కావున నావల్లభుని కుష్టువ్యాధి రోగంబు మాన్చి పుణ్యంబు గట్టుకొనుడు.

పర॥ కరదండంబును విడువకుమా । లేకలేమణి నను మరువకుమా । కర ॥ పరికింపగ నను వదిలముగనగాని । యరుగుము గనిజేరిమన నడువకు ॥ కర ॥

ప॥ ఓసే నాకట్టై బట్టుకొని మెల్లమెల్లగ నడిపించు కొనుచు దోడ్కొని పొమ్ము కాని తొందరగా నడవకుము యేదైన వాక యెత్తు భావి దాకిన నావ్రేలుపొట్ట బొత్తిగ పగిలి పోవును గదా.

పా॥ సరి యట్టులనే నడిపితూ । ధవనామదివి వినుతింతూ ॥ సరి ॥ మరినీమది తొందర మానుము నా । కరమున నీకరమిరవుగ బట్టుము ॥ సరి ॥

ప॥ నానా తొందర వడకుడు మెల్లమెల్లగనే తీసికొని పోయెదను నాచేయి బట్టుకొమ్ము.

పర॥ నడువ చేతగాజే రమణీ । ఘడియ గూర్చొనియెదను ధరణీ ॥ నడు ॥ వొడలెల్లను వడవడవడకుచు బల్ । లేదబడి చెమటల్ బొడవెనుగను విదొ ॥ నడు ॥

ప॥ ఆయ్యా నాప్రాణంబులు చీకుచున్నవి నాకేమి నడువ చేతగాదు ఇదో చూడుము నాశరీరమంత చెమట బుట్టినది వాకఘడియ సేపు కూర్చుండము.

పా॥ చిడిముడి పడనేలను స్వామి । నడిపిధియుగద యిదిభూమి । చిడి ॥ యెడవక యింకొక యడుగిడి యచ్చట । విడియింతమా నక్కడ నీడున్నది । చిడి ।

వ॥ నాథా యీ యెండలో నెట్లు గూర్చుండెదరు యింకొక యడుగునడిచిన నచ్చట నీడ గలదు అక్కడ కూర్చుండ వచ్చును వెల్లగ నడుపుడు అదిగాక ఇది నడిబిజారు గదా.

పర॥ బోటిరొ నాపాదము లొత్తా । పుండ్లబాది వచ్చడ మెత్తా । బోటి । సూటిగ రాసభ బాటడిగియు నక । వాటముగను నచ్చట జేర్చుచుక ॥ బోటి ॥

వ॥ తరుణీ కొంతసేపు నాపాదము లొత్తము అటులచేవాత చిరుతొండరాజు సఖాంతరమేదో యడిగి యచ్చటికి నన్ను పీసికొని పొమ్మ అతడు మహా పుణ్యాత్మండన. వింటిని య తనిచేయివావ్యాధి మానగలదు

పా॥ మేటగు క్రూర్ణపల్లిలో । మెలిగెడు శివరూపక నాలో । మేట । నీటుగ నీవను మాటజప్పకును । నేటుగ రాసభ కూటము జేర్చెద॥

వ॥ నాథా ఇదియే కంచీపురము అదియే రాజసభా చూడుము అచ్చటికిం బోయి మన యాస్థితార్థంబులు దీర్చుకొన వలయు నాతండు మహా ధర్మకంకణ బద్ధుడై యెవ్వరేమడిగిన నిత్తునని ప్రతిజ్ఞ బూని యున్నడట విన్నారా.

పర-వ॥ మంచిది అందుకొరకే యాతని జేర బోవలయునని నాయభిప్రాయముగదా.

పా-వ॥ సరి అట్టులనే పోదమురండు (అని నిష్క్రమింతురు)

చిరుతొండరాజు మంత్రితో

వ॥ మంత్రి మన్మనోభి లషితంబుండీర ధర్మకంకణ బద్ధుండనై యున్నందున యెవ్వరెవరి యభిమతార్థంబు లెటులో యటులే దీర్చును వస్త్రానికాని యిష్టదేవరో యొక వృద్ధ మహేశ్వరుడు తన భార్య యుక్తముగా వచ్చి మన ద్వారమండున్నడన వింటిని కావున వారికెదురుం జని నమస్కరించి తోడ్కొని రావలయును అందుకు మత్రియ కాంతయగు సుగ్గులాడేవి నిందు రావించుము.

మం-వ॥ పభో అట్టులనే రావించెదను (అని నిష్క్రమించును)

సుగ్గులాడేవి ప్రవేశించి

వ॥ మనోహరా నన్నిందు రావించినకారణంబేమోశ్రుతపరచుడు.

చిరు-వ॥ మనోహరీ అట్టులనే జెప్పెద నిటువినుము.

వాదము రూపకము

చి॥ వనజాయతాత్రి, వినవనాడు మనవి సీవునూ ॥కన॥ అనువుగ
నొక వృద్ధజంగమయ్యభార్య సహితమువ - చ్చిడట యాతనిని నెడు
కొనగ వలయునూ॥కన॥

ప॥ మనోహరీ నూరు సంవత్సరంబుల పెద్దమనిషియగు వొక్క
మహేశ్వరుండు తనభార్య సమేతముగ వచ్చి మనద్వారమందున్న వాడట
కావున మనవిప్పడాతని కెదురుజని నమస్కరించి తోడ్కొని రావల
యును అందకొరకే నిన్నుండు రావించితిని గదా.

సుగ్గు॥ జననాధనాడు ప్రాణనాథ జయవినోదితా॥జన॥ అగభువీర
లనువిధించె యీదలంప వలయు మేము - జనుడెతు మికేమొమాకు సెల
వానంగుడీ ॥జన॥

ప॥ నాథా మీరను విధంబుననే యమ్మహానీయుని నెదుర్కొండము
గాని మాకేమి సెలవో చెప్పడు.

చి॥ కలకంఠిలైవ వరునిపుజ గలువగావలెక ॥కల॥ జలమును గంధ
మును అక్షతలును పత్రి పుష్పములును - సలితముగ డెమ్మ సంతసమున
నీవికా ॥కల॥

ప॥ సుందరీ శివ స్వరూపుడగు యాలైవ పుంగవుని వత్సీయు క్తము
గా పూజించుటకై యర్ఘ్య పాద్యాది వివిధోపచార పరికరంబులం దీసి
కొని రమ్మ అలస్యంబు వలదు.

సుగ్గు॥ ఇలనాథ పత్రి పుష్పములును జలము గంధమాక ॥ఇల॥ పలు
విధముల గూర్చికొనియు బరతెంచివ దాననిదో - విలసితముగజూడుమటకు
వేగ బోదమూ ॥ఇల॥

ప॥ నాథా ఇదో నానావిధంబులగు పత్రి పుష్ప గంధాక్షతజలం
బులుంగొని వచ్చినదానను యింకా తడయ నెందుకు యచ్చర పుంగవుని
నెదుర్కొండము వమ్మ.

చి॥ సరెమంచెదటుతె బోదమిపుడు సరసికేక్షణీసరె॥మరియు మంగ
ళారతులు ముకువగు మంగళ సువాద్య - స్ఫురద మలరవంబు లొప్పు
బోవమేలగుక ॥సరె॥

వ॥ మనోహరీ మహామంగళ వ్రదంబగు మంగళ వాద్యంబులతో
మంగళ హారతులుంగొని అజ్ఞంగమ వర్షుని పాలికింబోవ మేలగును
గదా అట్టులనే మంగళహారతుల యుక్తము రమ్మ పొడము.

సు॥ వరకూర్ణపల్లి వాసుడైన గిరిజ నాథునీ ॥వర॥ సరిసమానమైన
యట్టి శరణ పుంగవుని తదీయ - తరుణి దరిశనమునమనకు దప్పునరకము॥

వ॥ నాథా పాపమండు యాపార్వతి పరమేశ్వరుల తుల్యులగు
యిచ్చైవ దంపతుల దర్శించి పూజించినంత మన పాపంబులు దెగి కైలా
సంబుం జేరగలము పడుండు.

చిరు-వ॥ సరి మంచిది రారమ్మ (అని మాయాజగమ రూపు
డగు పరమేశ్వరుంజేరి) స్వామీ శైవపుంగవా భవత్పాద పద్మంబుల
కిదో వ్రణమిల్లు చున్నవాడ కటాక్షించుడు

పర-వ॥ అహహ చిరుతొండరాజా వర్ధిల్లుము వర్ధిల్లుము.

చిరు-వ॥ తల్లీ శైవాంగనా మతల్లీ నమస్కరించెదను.

పా-వ॥ రాజా శుభంబగుగాక.

సుగ్గులాదేవి పరమేశ్వరునిలో

సు॥ శశాంగిణీ ఆభివాదనము.

పర-వ॥ సుగ్గులాదేవి శుభంబగుగాక.

సుగ్గులాదేవి పార్వతిలో.

సు॥ తల్లీ నమస్కరించెదను.

పా-వ॥ సుగ్గులాదేవి జయంబగుగాక.

చిరుతొండరాజు సుగ్గులాదేవిలో

వ॥ మనోహరీ ఇటువనుము.

సుగ్గు-వ॥ మనోహరా యేమిసెలవు.

వాదము - యేక.

చి॥ పూజితమా - పూజిణి వీరిలివుడు పూజి॥ రాజీవ పొన్న
జాతి పుష్పజాలములతో ॥పూజిం॥

వ॥ తరుణి యిచ్చైవ దంపతుల పాదాంభోజముల పూజసేయుదము.
పత్ర పుష్పంబుల నిటుదెమ్ము.

సు॥ రాజేంద్ర మీ - రనుమాడ్కి వుప్పములను ॥రా॥ యీజంగ
ముమల పూజనీయు విపుడుదెస్తె ॥రా॥

వ॥ నాథా ఇదే పత్రపుష్పాదుల దెచ్చిన దానను యిమ్ముహోదంప
తుల పూజించుడు.

చ॥ వీరుబోయుమా - వీరిపాద పద్మములను ॥నీరు॥ భూరిగంధా
క్షతలు - వేరువేర జల్లుదిపుడు ॥నీ॥

వ॥ తరుణి యీదంపతుల పాద పద్మంబులపై జలంబులు బోయు
ము నేను కడిగి తడియొత్తి గంధ పుష్పాది వస్తువులచే షోడశోపచార
పూజలం జేసెదను.

సు॥ వేయసేయకకా । ధారుణీశ మీదుయాజ్ఞ ॥ వేరు ॥ కోరినల్లి
యెరుటి । ధీరయింకేవిధము తెల్పు ॥వేరు॥

వ॥ నాథా మీరనువిధంబుననే యీ పరమ దంపతుల పాదపద్మం
బులపై సీరంబులుబోసి తదుపరి మీయాజ్ఞకు కోరియున్న దానను యేదో
సేవవొనంగుడు.

చ॥ మంగళారతులొ । మగువయిమ్ము పీరికిపుడు ॥మంగ॥ రంగుమీర
దివ్య । ఎంగరూ పశ్చేరముతోడ ॥మంగ॥

వ॥ రమణీ కమనీయమగు కనక పాత్రంబున మంగళారతు లీజం
గమ దంపతులకొసగుము మన యింగితంబు లీజేరగలవు.

సు॥ పొంగి మీరనూ । పొలుపునకా శ్రీహర్షవల్లి ॥పొంగి॥ గంగ
ధరుని సాటి । గావలంచి వీరి వెంట ॥పొంగి॥

వ॥ నాథా మీరను చంజంబుననే మెరలి యున్నదానను కటా
క్షించుడు.

చిరు-వ॥ మంచిది మనోహరీ యీజ గమ దంపతుల పూజజేసి
కృతార్థులమైతిమి గాని యింక వీరిపేగు యూరులుం దెలిసికొనియెడగాక
నీవిట్లుండుము.

సు వ॥ నాథా అట్లులే ఆడిగి తెలిసికొనుండు.

చిరు-వ॥ నుంచిది. (అవి పరమేశ్వరునితో) అయ్యా శరణాగ్రణీ
ఇట్లాకసారి చామనవి వినుడు.

పద-వ॥ రాజా యేమి నునవి.

వాదము - యోక,

చి॥ చరమాగ్రీ॥ శరసిందుకు స సక్కిరి॥ భక్తాను వర్తి॥ చర॥
వరమపావనాత్మ మీరులుండెడు పురమదేవో మీదునాచుపేదో॥ సరసము
గనుదెల్పు వింపు వీనుల కరువుదీర వరమమోదమున॥వర॥

వ॥ జుగమ వర్యా మిరెల్లప్పుడుండు గ్రామ నామంబేమి మీపే
రేమి నాకొకటొ విన్నవించి నామనంబు సంతోషింప జేయుడు.

పర॥ సరపాలా॥ వినిపింతు విసము శీల॥ అనుమానమేల॥సర॥
సరగ మేము యుండు పట్టణము శ్రీగిరియు నాడు నామధేయమును విను॥
మరమరేల మృత్యుంజయుడని బిల్లురు ధరావరేణ్య నిక్కముగ॥సర॥

వ॥ రాజా మేముండు పట్టణము శ్రీశైలము నా నానాంకితము
మృత్యుంజయుడని యందురు యా నానతి నామంబు విశాలియని యం
దురు యామె తలిదండ్రులా మేనక హేమవంతులుగదా.

చి॥ వరపుడాగ్రీ॥ సక్కిరి॥ జుగమ వరేణ్య॥ గుణగణ్యధన్య॥వ॥
మరియు మీడు గర్భమందు బుట్టిన పరి కుమారులందఱో వారిపే॥ శ్చిర
పుగాను విన్నవించుడిక మాకరయ మిత్పలెవ్వరో తెల్పు॥వర॥

వ॥ ఆయాగ్రీ మింజ గర్భంబునందుదయించి కుమారు లందఱో
వారివారి యభిదానంబు లేమో విన్నవించి మీ కెవ్వరైన మిత్పలున్న
దెల్పుడు.

పర॥ చరమంచీ॥ నలులె వాక్రుచ్చెదను పొంచి॥ వినుమాలకించి॥
సర॥ యిరవుగాను నలుగురాత్మజులు గల రెలది పుణ్యవర్తనుల్ సజ్జ
నుల్॥ నురుబలాభ్యులెన్న మద్ధ్యాన తత్పరులు నాడు మిత్రులు॥సర॥

వ॥ సరవరేణ్యా నాకు నలుగురు కుమాళ్ళు గలరు వారలెవ్వరనిన
విశ్లేష్యశ్రవ కుమార వీరభద్ర భైరవులను నామంబులు గలవారు యొక
నన్ను నమ్మినవారే నామిత్రులు నాపాత్రులు.

చి॥ అహహామీ॥ వాక్యములు విన్న మరీ భూమిచిత్రంబుస్సావి॥
ఆనా॥ సుహితముగను శకటాంధోళిక సత్పురు చిరాశ్వమేదియైన లేకను॥
సహజముగ యిందురాను మీదకు శరీరంబు నెంతనొచ్చెనో॥అహ॥

వ॥ అయాగ్రీ శకటమే కాని ఆంధోళికమే కాని ఆశ్వమే కాని యే
దైన నొకజానిచై యుక్తిరాక మీరంత దప్పునుండి యింతదూర మెంత

ప్రయాస పడుకుంటు వచ్చితిరో కాని తెలియదు మీ దేహమెంత నొచ్చె నోకదా.

పుర॥ మహి-థా । నీకీర్తి వినియు గుణయాధ । మహితప్రభా
ధ ॥ మ॥ విహితముగను యితదూర మొచ్చితి వేల శ్రమలకోర్చి యా
యాసమున । మహిని కూర్చున్న మందిరుండగు యహి విభూషణుండె
తోడుగలడు మహి॥

వ॥ రాజేంద్రా నీకీర్తి ప్రభావంబులు విని నాకోర్కె దీర్చెనవని ।
యెన్నో శ్రమలకోర్చి యెంతో ఆయాస పడుకుంటు । యితదూర మొ
చ్చితి వొచ్చినందుకు నీభక్తి విశేషంబులు జూచి నేనెంతో మెచ్చితిని
అబ్బా నీవంటి పుణ్యాత్ముడి లోకంబునం గలడా,

చిరు-వ॥ అహహా మహాత్మా నన్నిట్లు మీరు మెచ్చవలదు నే
నెంత నాభక్తియొలత ముండటి మహాను భావులలో నేనొక కించిన్మాత్రం
డను గదా,

వర-వ॥ సరిమందిది (అని తనలో) యీ చిరుతొండని భక్తి విశే
షంబింక పరీక్షించుటకై మచ్చరీరంబంత యీశుష్టువ్యాధి రోగజుతంబగు
పుండ్లలోనుండి యనేకముగా చీము నెత్తురు గురిపించి చూపరుల కసహ్య
మగునటుల జేసి కొంత నటించెదగాక (అని పుండ్లలోనుండి నెత్తురుచీము
గురిపించినంతాచి)

చిరు-వ॥ అహహా శరణ పుంగవా.

మ॥ వరయోగీంద్ర భవచ్చరీరమున యీ శుష్టువ్యాధి సద్ధించెడు
స్తరమాపుండ్లును చీము నెత్తురునుచు । దట్టించి పీడింపయే
మరకక యీగలు దోమలు ముసరిని । బాధింప నీశెట్లు యీ
ధరణి తాళితివయ్య నేనెరుగ యీ త్యాదుల మరవ్వారికి ।

వ॥ అయ్యో యీశుష్టువ్యాధి రుగ్మత మీశెట్లు సంభవించినది
అయ్యో యీపుండ్లు నెత్తురు చీము నీట్లచే బాధింపబడి తద్రక్షణాశ్రయ
ములైన యీగలు దోమలుచే పీడింపబడి మారెల్ల తాళియుంటిరో కాని
తెలియదు ఇట్టియవస్థ నేనెవ్వరి యందుంజూడలేదు.

వర-వ॥ రాజా నేనేమిసేయుదు యీవృద్ధివిలో యీవృద్ధత్వ
మొచ్చుటమే కష్టము అందు కీవ్యాధి జన్మించి కంతి గడ్డలు నెత్తురు చీము

గురియునుండ యీ మఱీ కాదులచే బాధపడుచుండుట యింక యెంత కష్టము ఇదంత మత్పూర్వాకృతమే.

జాడము - యేక.

చి॥ శైవాగ్రజీ యీవ్యాధిచేత మీరు । బహు శ్రమలెల్లనయనుభవించి చారు ॥శై॥ యేవిధి తాళితిరో కాని యావిరించి మీనొసటను । కేవలముగ నిటులవ్రాసె గానా । మీ భావమేమి యేను తెలియనైనా ॥శై॥

ప॥ శైవపుంగవా యాబ్రహ్మదేవుండు మీపై పగడలంచి యిట్లు వ్రాసియున్నడు గాబోలు లేనిచో మీకి యిదవస్త్ర సంభవించునెట్లు ఆయినా యీ యవస్త్ర కోర్చి మీరీ దివారాశ్రుతెట్లు యేగించుచుంటిరో కాని తెలియదు.

సర॥ భూవర చంద్ర దయాత్మ సత్యశీల । నేనేవిధి వచియింతు సుగుణజాల ॥భూవ॥ గ్రాహజపతి కృత్యముయదిగాక గొప్ప కుటిలమేనా । యీవిధి రాగూర్చునిట్టి వ్యాధి । మరియేవిధంబు దొలగునో యవిరోధి॥

ప॥ రాజా యీ యీశ్వరుండొనర్చిన కృత్యమేనో లేక కుటిలమేనో యేదో కాని నాకి యవస్త్రయైతే సంభవించినది యీ యవస్త్ర మాను యుపాయంబేమో కాని తెలియకున్నది మానునోలేదో.

పాశ్చాత్యు

చి॥ నాతల్లి యీమహేశ్వరునకీపూ । తగురీతి భున యాషధ మిడిలాపూ ॥నాత॥ వాతమాన్సు లేకపోతివైతే యీరీతిదగునె । ప్రీతి విడచియుండ నతులకెల్లా । ధర్మాతీతము జెల్లున పతివల్లా ॥నా॥

ప॥ తల్లి నీవైన యేదోయొక మంచి యాషధము జెట్టి నీ భర్తా భుని రుగ్మత మాన్పులేవైతివి ఇదియేమి నిరాశ్రిత్యము పతివ్రతలకీట్లు పతులయెడ నండ జెల్లదు.

పా॥ భూతలనాధ వశేణ్య వినుము మేము । ప్రఖ్యాతిగనీకీర్తియు విన్నామూ ॥భూ॥ ప్రీతిలో నీనలను బ్రోచె దాతవంచు నమ్మి మేము । సీతాపున కిప్రడు వస్తీయిందూ । మరి మాతలపెట్లు జేతువా కనిముందూ॥

ప॥ చిరుతొండరాజా మాణిగిటి దీనుల పరితాపంబులం దీర్పు పర
మ వృత్తాత్మ్యంబునని నీకీర్తిని మేలుతదూర మొచ్చితిమి కాని నూ
కోర్కెలు దీర్చెదనో లేదో.

పరమేశ్వరునిలో

చి॥ శివరూపా మీ మదిలో నున్నయట్టి । కోర్కె విధానంబేమొ
తెల్పుచిట్టి ॥శివ॥ ప్రవిచలముగ లేరులశ్వ భుగజంబు లగ్రహర । వివిధ
వస్తువులును యేవియైనా । నేడక తు వేడుడి యీలోనా ॥శివ॥

మ॥ పరచేలంబులూ మాడలో ఫలములో * వన్యంబులూ గోవులూ
మాలో రత్నములూ రథంబులూ వి * శిష్టాన్నంబులూ కన్యలూ
కరులూ తాంచనమో నికేతములూ * గ్రామంబులూ భూములూ
ధరణీ ఖండమొ కాక యేమడిగెదో * ధాత్రీ సురేంద్రోత్తమా ।

ప॥ జంగమవర్షా వైభేషిర పదార్థంబులలో మిక్కిష్టమైన పదార్థ
మేదో యడుగుడు తప్పక నేనిచ్చువాడ సంశయ పడవలదు యడుగుడు.

పర॥ ఆవనీశా యారధ గజంబులాది । వివిధ వితానములేలనత్య
వాది ॥ఆవ॥ సవినయమగు అగ్రహార సమితియొల్ల ధనములొల్ల । కవగూ
డియు శల్ప తరువుజేరి । వట్టికాయ వేడినట్టులాయె భూరి ॥ఆవ॥

ప॥ రాజా కల్పవృక్షంబునుంజేరి వట్టికాయ నడిగికొనట్లు సకల
వాంఛితార్థంబు లాసంగు పరమ పుణ్యంబునగు నిన్నా యీతొచ్చమైన
పదార్థంబు లడుగుట యింక యీ రోగ వీడితుండ నగు నాకీ సకల
వైభవంబులేవియుం బట్టవు.

పార్వతిలో

చి॥ లలితాంగీ యిటులేల సంశయించా । నీ చెలువుని తలపెట్టి
దొ యోచించా ॥ల॥ చెలువుము నేనట్టి కోర్కె సలలితముగ దీర్తును
యిం । దులకు శివుడె సాక్షి భూతుడమ్మా । మీతలపెద్దియు నైన
నొసగుడమ్మా ॥ లలి॥

ప॥ తల్లి సంశయించెడ రెండుకు నీ భర్తాభుని మనంబునంగల
కోరిక యెటువంటిదో యడుగుడు నేనిచ్చువాడ ఇందులకా శంకరుడె
సాక్షి.

పా॥ ఇలలోనా శ్రీకూర్ణపల్లి వాసు । డగు నలకాక్షుడయైన
కృత్తివాసు ॥ ఇ॥ తులితుడైన యీ నాపిభు ఫలితముకై నొతయాషధ
మిలనుగోరి యెచట దొరుకెంతా । ఇందులకై వచ్చితిమి నీడుచెంతా ॥
మ॥ నరనాథోత్తమ యొక్క యాషధముకై † నానాప్రదేశంబులుకా
దిరిగిందిరియు నెట్టిరాజులకయీ † దివ్యాషధం బెంతయుకా
దొరకంజాలక డస్సినీడు కడకుకా † దోరంబుగకా వస్తిమి
దురయంబుకా నదిసీతొ యాననుచు నేం † లోయాశలో నివ్వకుకా ॥

ప॥ రాజా మేమొక్క యాషధంబును గురించి యేన్నోదేశం
బులు దిరిగి యెట్టి రాజులచే నిట్టి కార్యంబు గానెరక విసిగి జేసారి
నీవద్దికి వచ్చితిమి గావున యెట్టి యాషధము మాకు నొసంగి మాకో
ర్కదీర్చుచు.

చిరు-ప॥ సరి మంచిది. (అని పరమేశ్వరునితో) మహాసీయ
జంగమ పరాశ్రమ.

వాదము - యొక.

చి॥ ఆనుమానమును యెలను యాకా । నాతొడిగిమీకు । ఆను ।
వినజేయుడి యీ ఘనయాషధ మెం । దున్నను నేజినితెత్తును । ఆను॥
చ॥ శరణవరేణ్య నీచుదిలొ సంశయ మందక విన్నవించు మే
పరమ సుయాషధంబూ యిది పర్వతకానన దుర్గమందులం
దొరయగ నెచ్చుటున్నగని దోయక నేజిని తెచ్చియిత్తు నీ
కరయమదీయ వాక్యమల యందును దబ్బర లేదునిక్కముకా ॥

ప॥ ఆయ్యా ఆనుమానించెద రెండుకు మీరుంగోరు దివ్యాషధ
మెట్టిదో నట్లుం బెట్లక స్పష్టంబుగ విన్నవించుడు అట్టి మందు యెచ్చుట
నున్నగాని సకల ప్రదేశంబుల స్వేషించి సంపాదించికొని వచ్చి నీకిచ్చ
దను చెప్పవను అదెట్టి యాషధమో.

పర॥ జననాథవిను యాసంధియూ । వివరితునేడు ॥ జన॥ మనుజు
మాంసమునుదిన యీ వ్యాధియు । జనునట నదివిశ్చయమనివ్వు ॥ జన॥

క॥ నరనాథ మనుజుమాంసము † స్థిరముగ భక్షణము సేయ దీరు
నటా యీ † యురుగుగ్గుత యదినాకిపు † డరయగను నొసంగు సత్యముం
దభిరతివై ॥

ప॥ రాజా మానవ మాంసంబు దిన్న యాకుష్టుశ్శాధి రోగంబు
మానునని యొక భిక్షునుడు వచించినాడు కావున అందులకై నీవు ధర్మ
కంకణ బంధుండవై యున్నావని నీకీర్తి విని నీవద్దికి వచ్చినారము కావున
నీవా నరమాంసంబు నాకుభ్రాటి యాగుగ్గత బొత్తిగ మాన్పుము ఇదియే
నాకోరిక !

చి॥ ఇదియేమి విపరీతము మమి ! జంగమ వరేణ్య ! ఇది ! పద
పడి రుచిగల పశ్యాన్నాదులు ! బొదంక సిచ్చెటి బిరుడుగలదు ! ఇది॥

మ॥ పరమాన్నంబును పంచ ! భక్షమాలు బల్ బాగైన లడ్డూలు నుం
దర మాధుర్యములైన బర్ఫి ! మొదలొ దధ్యాన్నముల్ బెట్టు యీ
బిరుడుం గలుచుగాని యే ! నరలనిర్భీతిక వడిక జంపి యె
త్తెరగు నిత్తును నీకుపాపమున ! కెంతనోర్చి త్రేవోత్తమా !

ప॥ శైవపుంగవా నీవడుగునది చిత్రింబుగా నున్నది యెట్టిదాతలై
న తినువారి కిష్టపదార్థంబులగు పంచ పశ్యాన్నంబులాది వివిధ పదార్థం
బులు షడ్రసోపేతంబుగా నిడువారున్నారు గాని యీనర మాంసంబు
గోరువాని యిచ్చువారిని నేనెచ్చట జూడలేదు అయినా నీతియుండప్పి
హింసకోర్చి పరుల నెవ్వరిం దరిగి నీకొసంగుదును నీవే చెప్పుము.

పర॥ మదిలోననే సంశయమునూ ! ఔండగ వలదిక ॥మది॥ కుదు
రుగ శివభక్తు లేమడిగినను ! వదలకీత్తుననె వాక్కునిలుపు ॥మది॥

ప॥ నరవరేణ్యా ముందు నీవుగట్టిన ధర్మ కంకణం బబిదంబు
గ. కుండ నీబిరుడు నిలుపుకొమ్ము భక్తులేమడిగిన నదినిత్తునని ప్రతిజ్ఞః ॥ అని
లోభ రతుండవై యిప్పుడే నడిగిన దివ్యకున్న యెడల నీబిరుడు నీనత్య
వాక్యంబు నిలుచునా తప్పక నాకా నరమాంసంబు బెట్టుము.

చి॥ అయ్యయో యిదెంతన్యాయమూ ! శరణాగ్రిగణ్య ! అయ్య !
నయమానన శివనామాభ్యాసిత ! క్రిమచర మూర్తులకిది తగునె ॥ అయ్య !

ప॥ అయ్యా మీరెల్లప్పుడు శివనామభ్యాస పరాయణులైన చర
మూర్తులు అదియునుగాక లింగపూజ జవతప నిష్ఠాగరిష్టులునగు మీవం
టిమహానీయులకి నరమాంసంబు దిన భాష్యమానా ఇందులకు మీమమ
సెట్టు లొప్పెనోకాని తెలియదు ఇదియొక వింతగానే యున్నది.

పర॥ దయవార్ధి కూర్చుంటున్నది । భక్తాగ్రగణ్య ॥దయ॥ ప్రియమొద
వగ నీచిరుడు నిట్లు ని । శ్చయముగ నీగందియము దీర్తు ।దయ॥

ప॥ ఓహో నరనాయకా ఇదియూ నీగందియము శివవరాహ
ణులకీ నరహంసంబు కూడవని యంటివి కాని ఇండులకేమి దోషంబు
లేదు అబ్బెట్టులన గోరొజనము మేషరాయి క్షీరాజ్యము మొదలగు ఆధ
క్షణీయ వస్తువులీ యాషధసేవకు యోగ్యంబు లైతవి గాని దూషితంబు
లుగావు అట్టులనే యాషధ సేవకెట్టి పతార్థంబులైన నెట్టి దోషంబు
లేదు విన్నవా నాకా నరహంసంబుచేతనే యీరుగ్గత బానునుగదా.

చిరుతొండరాజు (తనలో)

ప॥ ఆయ్యా ఇప్పుడు నాకెటు దోచుతు లేదు నేనేమని ప్రత్యు
త్తర మిత్తును యేమియును లేదు ఘటనాఘటన నమస్థండుగు యీశైవ
పుంగవునకు కోరిన దొనుగులే మహా మంచిది యెసంగి నాచిరుడు నిలు
వుకొనియెక గాక (అని ప) కాశముగా) అయ్యా మహానీయా.

వాదము - యేక.

చి॥ శరణాగ్రిణి సీవనురీతి । సలిమెద వికనేడును ఖ్యాతీ ॥ శర ॥
మరువకనె నీపురముననూ । గల చిరుత నొకని నిదెదరిగియునూ । వర
గను నీకర్పణ జేతునిపుడ ॥ శర ॥

ప॥ దేవా నీవను విధంబుననే నీకు నరహంసంబు బెట్టెదను తొం
దలెందుకు యీపురంబునం గల బొలుకొక్కచి ఖండించి వక్రంబుజేయించి
నీకర్పించెదను యొకతీణంబు తాళుము.

పర॥ నరనాయక వరచిరుకలనూ । దురితాత్ముల కపటాత్ములనూ॥
నర॥ మరినే దినమది గోరనుగా నీసరిపుణ్యులదినగోరునుగా । అరలేకు
నీవటు వక్రించుము ॥నర॥

ప॥ నరవరేణ్య వరమ పాపాత్ములగు వరశరీరంబులు నాకుం బట్ట
వు నీబోటి పుణ్యాత్ములం దరిగి వ్వంచి నాకుంబెట్టుము ఇది నాకీష్టము.

చి॥ పక్షలభుజంపగ మిరిష్టా । పడకయున్న నిదెనాయిష్టా॥ పర॥
గరితనిపుడ దరిగియుమీకూ । నేవరి వక్రించిమదు విజేకూ । మరియది
గాకను మత్తను వొనగెద ॥పర॥

చ॥ అయ్యో శరకలే బర మాసంబు పీకెట్టంబు లేనియెడల యిదే నానతీలలామయగు సుగ్గులాదేఖని ఖండించి పెట్టెదను అట్లుగానియెడల నాశరీరమైన దరిగి పక్కించి యగ్నించెదను తొడిరెండుకు.

పర॥ ధరకధిపతులగు మీరలునూ । తగదు తరిగి పక్కించగనూ । కరిముడిరినయెముకలు గలుగూ । మీశరీరముల దిన నొల్లతగూ । మరినా బలమిత్తరిలేదు గదా ॥ధర॥

చ॥ నరనాయకా మూర్తిధరు ధరాధి పతులు కావున మీరెట్లు ఖండింప బడుదురు నేనెట్లు భక్షింప బడుదును అదియు సంగాక ముడిరిన బొక్కలుగల మీకలే బరంబులు భక్షింప పెద్దమరిషినగు నాచేత నొనా కాదు మూర్తిధరు దేహంబులు నాకంబట్టవు విన్నవా.

చి॥ అటులైనను నానుతుగొట్టి । ఆరగింప బెడుదును ఘట్టి । అటు । దిటము దప్పఘోకను నాడూ । వాక్పటిమ దప్పఘోనిక నీడూ । స్ఫుటలెర మగు నీపొట్టతృప్తిగను ॥అటు॥

చ॥ అయ్యో మానతీపురుషులిద్దరి కలే బరంబులు మూకిష్టము గాని యెడల నాకొక సుఖమార శరీరుండగు కుక్షూరుండు గలడు వానిఖండించి వండించి నీగర్భంబు నిర్భరానందముగా తృప్తిబొందునటుల వడ్డించెద గాక ఇది నీకిష్టమైన.

పర॥ కుటిలరహిత నీమతు దరిగి । కోరి యొసంగెదవా మరిగి । కటి॥ యెటులైనను శ్రీకూర్మపురి । నిలయేతు నెదలొనర్చియు భూరి । పటుశరమగు నీనశిన దప్పకను ॥కుటి॥

చ॥ రాజా బాగా విచారింతుకొనుము నీవాడినమాట దప్పరాదు నిశ్చయముగ నీవు ధర్మకంఠ బద్ధుండవైతివేచి సత్య వాగ్ధురంధరుండవైతి వేచి నీవివృడన్నట్టులనే నీ కుక్షూరునిం దరిగి పక్కించి నాకడుపార భోజనంబు బెట్టుము అట్లుగాదేసి ఇప్పుడే కాదనుము నేనెచ్చటికైన బోయెదను.

చిరు.చ॥ అహహ శరణాగ్రణి నీబిరుసు మాటలకేను భయంపడి సత్కీంబు విడుచువాడనని యనుకొంటివా యేమి కాదుకాదు ఇటువినము.

చ॥ కులీరులేడు దొల్లినను • కుంభిని గ్రుంకిన చంద్రభాస్కరుల్
వలనగు లోక దప్పినను • పహ్నిశిఖల్ చలువైన చుక్కలు

జలజల భూమి వ్రానినను ♦ సత్యము దప్పక మత్కుమారుని
వెలయగ దృంచి వండియును ♦ వేగ నొసంగెద లైవ సత్తమా ।

వ॥ దేవా యెన్నియైన నేనబద్ధంబులాడువాడ గాను నిజంబుగ
నాకుమారుని దునిమి పక్షంబు గావించి నీపొట్టత్వప్తిం జేసెదను యిక
నీనుది తొందరమాని ఆనందంబుగ నుండుము.

వర-వ॥ అహహా రాజేంద్రా నీ సత్యవాక్కురిపాలనకు నీలిరుదు కం
కణముకు నీ భక్తి విశేషంబునకు నేనెంతోసంతోషించినాను ఇప్పుడుగదా
నామది యానందించినది నిన్నా పరమేశ్వరుండే రక్షించుగాక కాని
నిజంబుగ నీవుతప్ప నొసంగదవా.

చిరు వ॥ ఆయ్యా వేయు మాటలెందుకు నిజంబుగ నావుత్పని
ఖండించి నీకర్పించెదను ఇది ముమ్మాటికి సత్యమని నమ్ముము.

వర-వ॥ మంచిది అట్లులైన నేనొకటి జెప్పెద నిటు వినుము.

సీ॥ సరనాథ వినునీదు నందసు స్నానంబు ♦ జేయించి కన్నీరుదీయ
జాక ♦ భక్తి నాయెడనుంచి బాలుని ఖండించి ♦ మెత్తనిమాంసంబు కత్తి
దరిగి ♦ మిరియాలు జలకర ఘేటి పిప్పలి శ్లాంఠి ♦ దాచిన చెక్కయ
ద్రాక్షపండ్లు ♦ కురసానివోమ నాగరసాల విశాల ♦ నీలగోళుతమున
లీల చమరి ♦ మరియు పరిశుద్ధత పాక మమజేసి ♦ వెలితి యించుక
లేకుండ విదుసేయ ♦ వ్యాధిమానును తుదనీకు వచ్చుముక్తి ♦ యామము
లురెండు వెల్గిన నదియు నొల్ల ।

వ॥ రాజా వైజ్ఞేయ విధంబున నాయా మసాలంగూర్చి నీమతుని
ఖండించి మెత్తని మాంసంబు వండించి నాకడుపార నీ వారగింప జెట్టితి.
వేని నాకీవ్యాధి మానును నీకా కైలాసంబు దొరుకును ఇందులకేమి సం
శయములేదు కాని రెండుర్కూములు వెల్గిన నీవిందు బిట్టదు నీపొందు
బట్టదు విన్నావా జాగ్రత్తమూ.

చిరు-వ॥ ఆయ్యా ఇటువినుడు.

ఉ॥ స్వామి మరేమిచింత నిటు ♦ సేయక సూను వధించి పిప్పలి
వోమ మసాల జీరకయ ♦ నొక్కట మద్దన జేసి గోళుత
స్తామ సచున్వితంబు ♦ పరిశుద్ధత పాకము జేసి నేటిద్య
యామములోన మీకుతగ ♦ సర్వణ జేతును స్నానమాడుడి ।

వ! ఆయ్యా యెందుకు తొందర మీరన్నట్టలనే నానావిధ మసాలలంగూర్చి గోళ్ళుతంబుచే మత్తుమారుని మాంసంబు వండించి రెండు యామములలోగానే మీకర్పించెదను మీరైతే స్నాన సుధ్యాది సత్క్రియలం దీర్చుకొనుడు.

పర-వ! మంచిది నరనాయకా నీవాడిన మాట మాత్రము తప్ప గూడదు సుమా జాగ్రత నేనిదే నదికింజాయి స్నానంబుజేసి వచ్చెదను త్వరపడుము.

చిరు-వ! ఆయ్యా అట్టలనే స్నానమాడిరండు శీఘ్రంబుననేసిద్ధంబు జేయించెదను.

పర-వ! సరి నేనిదే పోయివచ్చెదను.

చిరు-వ! పోయిరండు స్వామి (అని నిష్క్రమింతురు)

పార్వతి పరమేశ్వరనితో

వ! అహహా మనోహరా పరమేశ్వరా ఇట్లాకసారి నామనవి వినుడు.

పర-వ! గిరిజా యేమి మనవి.

వాదము - యేక.

పా! స్మరహర వినుము చిరుతొండరేడు ||శ్లో|| లేడూ | వాడూ | నేడూ | చూడూ ||శ్లో|| పరికింపగ నతడు సుతుని దరిగియు మనకిడునో లేదో | మరిదెట్లుడి యుత్తరగును ||శ్లో||

వ! దేవా చిరుతొండరాజు కుమారుని ఖండించి వండి పెట్టుమని నీవడిగినందున వాడొప్పుకొనెనా లేదా వొకపేలే నొప్పుకొనినను కన్ను కొడుకును ఖండించి మనకిడునో లేదో ఇందులకై వామది తడ బడు చున్నదిగదా.

పర! గిరిజాత వినుము వినిపింతువేగ ||గీ|| వేగా | ముగా | బాగా యిగా ||గీ|| చిరుతొండకు సుతుని దగి యర లేక నొసంగుదనియె | త్వర నాతడు తప్పుడు నుడి ||గీ||

వ! గిరిజా నేనా చిరుతొండని యడిగినంతలో కొడుకును తడయక నడిదంబుచే సరికి పరిపాకంబు జేసి యొసంగెదనని వాగ్దాన మొసంగి నాడు కావున వాడబద్ధ మాడువాడు కాదు తప్పక నప్పని జేసియేతీరును.

పా॥ విడిచెను మోహభ్రాంతియు కొడుకుపైనీ విడిచి పైనీ ।
 పూనీ । వానీ । తోనీ ॥విడి॥ పుడమిలా నవ్వానిబోలు పురుషునెందు
 గాననైతి । కడు చిత్రంబిదిగద మరి ॥విడి॥

ప॥ నాథా ఇట్టి చిత్రంబీ లోకంబునం దెచ్చట గాననైతిని
 పుణ్యంబున కొడిగట్టి పుత్రమోహంబు విడచి తన పుత్రునిభంకించి పక్షిం
 చి పారణ జేసెనని మీతో వ్రతిన బూనినడు అబ్బా వాడెంతసాహసీ.

పర॥ వడతి మదీయ భక్తులె యిట్టివారు ॥వడ॥ వారూ । వేరూ ।
 లేరూ । చారూ ॥వడ॥ కడు వేడుకతోడ ముజ్జగంబు లేకమైనగాని । చిడి
 ముడిపడి న దునుడుగరు ॥వడ॥

ప॥ కాత్యాయనీ మధ్యతృణ సాహసంబు నీకిప్పుడుం దెలిసెవా
 యెన్నియైన యీ ముల్లోకంబు లేకమైన వాగాడినమాట డప్పరు. అబ్బా
 వారి మహిమాట శియంబులెన్న ద్రుహిడాదుల తరంబుగాదు.

పా॥ అటులయినను మనము వచ్చుకార్య ॥మటు॥ కార్య ।
 మార్య । ధుర్య । శృర్య ॥మటు॥ యెటులనుకొనసాగును వీడెటుల
 బొంతు సుతుకైనను । దిటముగ నర్పితంననెను ॥అటు॥

ప॥ నాథా ఇగయెట్లు మనము వచ్చిన కార్యంబు నిర్విఘ్నంబు
 గా కొనసాగటయే లేదు అడ్డెట్టులన కొడుకును ఖండించి పెట్టుమన్నను
 పెట్టెదనని యొప్పుకొనెను యిటు వీడు యబద్ధమాడుటెట్లు వీనిలో మన
 మబద్ధ మాడించుటెట్లు ఇదియంతయు కల్ల మందటి విచారమేదో యోర
 యుడు.

పర॥ స్ఫుటతరమయిన వరకూర్ణపల్లీ ॥స్ఫు॥ పల్లీ । యల్లీ । బిల్లీ ।
 పెల్లీ ॥స్ఫు॥ పటు గేహవానందు నిలచి ప్రబలియుండ మీభక్తుని । నిట
 బొంకగ జేయుట నెటా ॥స్ఫు॥

ప॥ గిరిజా డొట్టులైన వీనిలో నబద్ధ మాడించుట మసాధ్యము
 గానే యున్నది కానికాని యింకా ప్రయత్నించి చూతము.

పార్వ-వ॥ మనోహరా యీ చిరుతొండని కీర్తి ప్రభావ భక్తి
 విశేషంబులెల్ల గని నామది సంతోషంబాయను గాని వీనికుమారుండగు
 సిరియాళుని భక్తి యెటువంటిదో తెలిసికొన వలయునుగదా.

పర-వ॥ గిరిజా ఇది యెంతవెగరి పులికి జన్మించిన శత్రువు పులియే యగునుగాని నీచమృగంబగునా అయినా నీకట్టి యిచ్చ యున్నయెడల నేనా పాతకాలకుంజని సిరియాళుని భక్తిం దెలిసికొని వచ్చెదను అంత పర్యంతరము నీవిచ్చునాయుండుము.

పా-వ॥ మంచిది నాథా అట్టులనే పోయిరండు నేనిచ్చటనే యుండెదను.

వ॥ గిరిజా నేనిదే పోయెదను (అని తనలో) ఓహో నే నీ కుష్టువ్యాధి రూపకంబునం బోవలదు మారువేషంబునంబోయి వాని చమ మత్సృతి జూచి వచ్చెదగాక (అని మారువేషంబునం బోయినం జూచి

సిరి-వ॥ అయ్యా శరణాగ్రణీ మీపాదపద్మంబుల కిదో ప్రణమిల్లు చున్నవాడ కటాక్షించి మిరిందు వచ్చిన కారణంబేమో శృతపరచుడు.

పర-వ॥ అహహో బాలకా వర్ణిల్లుము వర్ణిల్లుము పరమ భక్తాగ్రేస రుడగు చిరుతొండ మహారాజు కుమారుడవగు సిరియాళుండ నీవేనా,

సిరి-వ॥ అవునుగదా స్వామి,

పర-వ॥ అయ్యా కొడుకా నిన్ను జూచిననామది కాష్టాదంబగు చున్నది నే వచ్చినవార్త నీలో నేనేమని చెప్పడు.

సిరి-వ॥ అయ్యా దాచవలదు అది యేదో నిజంబుగ జెప్పడు నే వినియెదను,

పర-వ॥ మంచిది అట్టులైన చెప్పెద నిటువనుము.

వాదము - జల్ప.

పర॥ చిరుతొండ కుమార । హే సిరియాళ సుధీరా ॥చిరు॥ మరి నీవొక పాటుజెంద వలసెను యీదినమందున ।చిరు॥

వ॥ సిరియాళా లేనిపోనిదొక సంకటము నీకు ప్రాప్తించి వచ్చును గదా అది నీలో జెప్పటకు నా నోరాడనున్నది యేమని చెప్పడు.

సిరి॥ శరణాగ్రణీ నీవు । సంశయము జెందెదావు ॥శర॥ విరివిగ నాముచ్చలేదో విన్నవించు మిక దయలో ॥శర॥

వ॥ అయ్యా సంశయించెద రెండుకు విన్నమాటవిన్నవించుట కింత తాపమా అదెట్టి సంకటమో నిస్సందేహముగా వచియించుము నే వినియెదను.

పర॥ పరగ నీదుతండ్రి । యొకభక్తునికీ నినుండ్రీ ॥పర॥ తరిగియు
వక్రించి పెడుదు సిరియాళు సటంచు దలచె ॥పర॥

ప॥ బాలకా యెవరో యొక శృద్ధజంగమయ్య వచ్చి సరమాం
సంబు గావలెనని యడిగినందున మీతండ్రి సిన్ను ఖండించి వండించి
పెట్టెడనని వాగ్దానమొసంగినాడు కావున ఇదెంత అన్యాయము కన్న
కొడుకులయందంత కానిన్యంబు తండ్రిలకుం దగునా ఇట్టివింత నేనెచ్చట
జూడలేదు.

సిరి॥ సరవరుండుతాను । యీకరణి శైవునకునూ ॥సర॥ మరినా
నివ నతడుమెచ్చు పర కైవల్యంబు వచ్చు ॥సర॥

ప॥ అయ్యా నన్నాజంగమయ్య కిత్తునని మాయయ్య యొప్పు
కొన్నడా ఆహాహో యెంత సుదీనము నన్నా శైవున కర్పించిన నాతం
డొప్పుకొని మదీయ వలంబునుభవించుటం జేసి మత్పూర్వాకృత దోష
పుంజుబులెల్లంబాసి నిత్య ముక్తింబొందెడగాక ఇంతకంటె మేలేమున్నది.

పర॥ సరసరెనీజ్ఞాన । మేనరసిత గుణజాణా ॥సర॥ మరియును
సీవొక్కక్షణము నురుగునుండ సుఖించెవు ॥సర॥

ప॥ బాలకా ఇదియేమి విజ్ఞానము యెంతవారికైన ప్రాణాపేక్ష
గుప్పెడుగదా కావున నీపి యొకక్షణము యెచ్చటికైన జోయి దాగుం
డుము దాగుండిన ముందు చాలా సౌఖ్యపడగలవు బాలుండవు గదా.

సిరి॥ ధరణియందుకూర్చ । పురి ధామని పరిపూర్ణా ॥ధర॥ కరుణ
గలదు మీదట యీ కరణి బహుక భావ్యమానె ॥ధర॥

కం॥ తనువస్థిరమని పెద్దలు + మనుజెప్పగ వినమొట్టి మోహం
ధులమై + ఘన చరక కూపమున బడి + ననుమేలే మతనికర్పణమొ
డదమా ॥

ప॥ అయ్యా అస్థిరంబైన యీ శరీరంబును నమ్మి మోక్ష మార్గం
బునుం గెగనాడుట గూట పెలుతురుంగని చీకటి గవయం జొచ్చునట్లు
న్నది నీవిచారము యేలా యీ కించిదొడ్లక సంసార వ్యాపారంబులు
నన్నా శైవున కర్పించుటమేమిచిది. నేనాతని కర్మణమాటమే మించిది
నేనాతని యందులో సంజీవా మేమియును లేదు భయమేమున్నది మరు
గున కేగిన ఫలమేమున్నది.

సర-వ! ఆయ్యా బాలకా నీవెంత అమాయకుడవు ప్రాణంబుల కంటె తీవ్రే లేదని నీవెరుంగవా యెరింగి కన్నవారలే యింత కఠినులై నిన్ను త్రైపున కర్పించిన సీవెల్లావ్వుకొనియెడవు ఇదెంత అజ్ఞానము పాణంబు బుండిన బలుసాకులైన యేరుకతిని బ్రతుకవచ్చునను లోకోక్తిని వినవా కావున నీవీ యొక్క తుణుంబు యెచ్చటనైన దాగుండి ప్రాణంబుల గాపాడుకొమ్ము సుఖించెదవు.

సిరి-వ! ఆయ్యా ఇదియేనా మీ సదోధ.

వాదము - యేక.

సిరి॥ శరణాగ్రిణి నీవీ । శరణి వచించగ వెరవేలను నాకికను భువి । శర॥ అరయజననమే మరణంబని గు । రైరిగి యరుగనది మరి దప్పనై । శర॥

వ! ఆయ్యా జాతస్య మరణంధృవం బను కాస్త్రోక్తిని వినవా కావున యిట్టి యశాశ్వతమైన దేహంబును నమ్మి సత్యంబు విడనాడుట ధర్మంబు గాదు యెన్నటికైన మృత్యువు దప్పదు గదా దాగుండిన తప్పనా యేలా విచారము మాత్రుడి యనుమతి విధంబుననే మెదిలెడ గ క భయమేమున్నది.

పర॥ అరెరె నీకింత । స్థిర చిత్రము నితర గలుగుట చిత్రవిదం తా॥ అరె॥ మరుసుందరసిక దరుగు తెరిగి యి । తరె వచింప వినపుర కఠినుడ॥ వరె॥

వ! బాలకా యెంత కఠినుడవు నేనెంత జెప్పిన విషజాల కన్న పుగదా మహా చక్కని శరీరంబుగల నిన్ను మీతలిదండ్రులు మక్కువలేక చక్కచక్కన నరికి యబ్బుక్క జంగమున కిర్పితురన్న మీటలిన ఘోష నిపించి నీలో జెప్పిన పెడచెవున బెట్టెడ విదియెంత మూర్ఖము నీవీ యొక్కడినను తప్పించితేనే బాగుండునుగదా.

సిరి॥ పరచేతులూ జచ్చి । నరకము పాలై పొరులుటెల నాకును హెచ్చి॥ పర॥ మరినా జనకుని కరమున దెగి శం । కరార్పణ మయిన దొరుకు ముక్తి॥ పర॥

వ! ఆయ్యా పరహస్తంబునం జిక్కి మరణించి నక్కకుక్కల పాలై వ్యర్థంబగు యీదేహంబు కన్న మజ్జనకుని హస్తంబునందెగి చర

లింగార్చితంబై సంగరహితంబగు మోక్షంబు గండును ఇంతకంట మేలే మున్నది.

పర॥ స్మరమందర వినునీ । గురుడిటు జేయగ మరియెటు లొప్పె నొ నీజననీ ॥స్మర॥ ఆరయ జీవులందరికిని వ్రాణమె । మరితీపని గురైరుగ వైతి ॥స్మర॥

ప॥ సిరియాలా నీజనమందు కఠినండైనచో మాతల్లికైన పేమ యుండగూడదా వారలిద్దరిట్లే నీయందు కాఠినమైంబు దలంచి నిన్ను వధిం చనెంచి యున్నారు అట్టైనచో సీకైన జ్ఞానముండ గూడదా యిటునైన జ్ఞానము దెచ్చుకొని నేనన్నరీతిగ యెచ్చటికైన బోయి యాదినంబు గడుపుము.

సిరి॥ మునుచే యీమోహ । మును వధించి వ్రతమును జేయగ బూనితి మహాహా ॥మును॥ ఆనయము సత్యంబును వదలిన స । జ్ఞనములు గని మనమున నవ్వరె ॥మునుపే॥

ప॥ ఆయ్యా యీషణత్రయ కామ్యాది విషయాదలం జయించి యీవ్రతంబు జేయ నుపక్రమించిన మాకీ మోహాంధకార మెక్కడిది మల్చి యీమోహంబునం బడి వ్రతనేమంబును విడిచిన మమ్మంగని మహాత్పురుషులెంత హాస్యంబు జేసెదరు కావున యీశ్వర మాయా కల్పంబున బడిన నేమి లాభమున్నది మాతండ్రి యొప్పినదే మంచిస్థితి యీదేహ మాత్రైవున కర్పించుటమే మోక్షగతి.

పర॥ జననాయక సుత నీ । కును యీసద్భక్తిని జనించ మెచ్చితి నవని ॥జన॥ అనువాంఠగ కూర్చపల్లి శంకరు । కును విమ్రోహుడు మనుచు గదా ॥జన॥

ప॥ ఆహాహా సిరియాలా నీభక్తి విశేషంబును మాతండ్రి ధర్మవ్ర తిజ్ఞయు మాతల్లి నివృత్తయు యీ ముజ్జగంబులో వెలసి కీర్తి వహించుగాక నేనిదే పోయి వచ్చెదను.

సిరి-ప॥ ఆయ్యా పోయిరండు నమస్కు రించెదను

పర-ప॥ వత్సా శుభంబగుగాక. (అని నిష్క్రమింతురు)

పార్వతి పరమేశ్వరునితో

ప॥ మనోహరా పరమేశ్వరా మీరు బోయివచ్చిన కార్యమంత జ్ఞేమమేకదా సిరియాలు దేమన్నడు.

పర-ప! తరుణీ గిరిజా చెప్పెద నిటువినము.

వాదము - యేక.

పర! తరుణీమణి విశగదె యాసిరియాలుని వృత్తము సత్వరగ నూ || తరు! త్వరగను యేర్పరతును యిత్తరి సంశయ మందకనీకు రయంబు న మురి పంబున || తరు!

ప! పార్వతీ యాసిరియాలుని వృత్తాంత మంత విన్నవించెద కర్ణా నందంబుగా వినుము.

పా! పరమేశ్వర యెట్టిదో యాచిరుతని వృత్తాంతము నేడరయగ || పర! ఆరయగ | మది దొరయగ | తొందరగను నాతోడను శృతపర చుడి దయదలంచుడి ప్రియ || పర!

ప! నాథా యచ్చిరియాలుని యుదంతంబేమో నీవడిగినదేదో నిజంబుగ శృతపరచుడు.

పర! బాలా నీజనకుడు యొక కీలుడు శైవునకును నన్నోలియు || బాలా! వోలియు | దయ మాలియు | యాలీల దృంచి యిత్తుననియు నీలోదలచి నడటంటి || బాలా!

ప! గిరిజా నేనా సిరియాలునిం జేరి యన్నమాటిది గదా ఒకే బాలకా మీతండ్రియగు చిరుతొండరాజు యెవడో యొక వృద్ధజుగ మయ్య వచ్చి నరమాంసంబు గావలెనని యడిగినందున మత్తుమారుండగు సిరియాలుని ఖండించి పక్కంబు శేయించి పెట్టెదనని యొప్పుకున్నాడు కావున నీవీయొక్క దినంబు దప్పించిన బాగుండునని యెన్నో విధంబుల బోధించితిని గదా.

పా! యాలీలను మిరు బిలుక యేలీలను బలికెను యాబాలుడు || యాలీ! బాలుడు | సిరియాళుడు | గుణకీల నాతో విన్నవించు మీలో సంశయములేక || యాలీ!

ప! మనోహరా మీరీవాక్యంబు జెప్పినంతలో యాసిరియాళుండు విని యేమన్నాడు.

పర! దేవా మాజనకుడు యాశైవ ఘంగవునకును సన్నీవగ || దేవా! యీవగ | నాకేవగ | యును యావేళిను లేడు...కు కైవల్యముదొరుకు ననియె || దేవా!

ప॥ గిరిజా నే నీమాట యన్నతోడనే నిశ్చయముగ మాతండ్రి యాజాగమయ్యకు నన్నివ్వ దలంచినచో నా భాగ్యమొంతదొడ్డది పరమాస్తంబున హింసింపబడి మృత కళేబరంబు నక్కఱకుల పాలై పోవుటకన్న మాతండ్రిచే ద్రౌచంబడి యుత్తమ జంగమ గర్భంబునంబడి లింగార్పింబగు మద్దేహంబు పునర్జన్మ రహితంబగు మోక్షంబునుం జెందును గాని నుకంబునుం జెందదు ఇందులకై తొందరెందుకు మాతండ్రి యోచనయే మంచిది అని యాషణత్రయాదులం జయించి ప్రతంబుబూనిన మాకీ మోహలత యెక్కడిదని వాక్రచ్చినాడు గదా.

పా॥ కోవిడత కూర్మవల్లి దేవనీడు భక్తుల సద్భావము ॥ కోవి । భావము । సుఖజీవము మరిచూవించి ప్రహులైన యభివర్ణింపంగ గలరె ॥కోవి॥

ప॥ నాథా నీధక్తుల మహిమాతి శయంబులెన్న దుసీసాణదుల తరంబుగాదు మాబోటి యువిదల కగునే జేవా మహానుభావ.

పర-ప॥ గిరిజా భక్తపరాధినుండనై భక్తిలతలచే కట్టుబడి తద్భక్త వితానంబు పొంత నిర్లజ్జుడనై సంచరించు చుండుడు అందుకే నాకంటె యధికులు నాభక్తవరులు ఆచు గీతప్రమాణంబుగ నీతో నెన్నో వర్యా యములు శృతపరచు చుంటినిగదా అయినా యెన్ని విధంబులైన నాభక్తులబద్ధంబు లాడువారుగారు మందిది ఆనట్లుండనిన్ను మనమా చిరుతొండని నియుక్తి ననుసరించి మెకల వలయును కావున యారమ్యమగు స్థలంబున వసంతము రమ్మ.

పార్వ-ప॥ మందిది మనోహరా అట్టులనే వసంతము పమ్ము (అని నిష్క్రమింతురు)

చిరుతొండరాజు (తనలో)

ప॥ అహా నేనా వృద్ధచుహేశ్వరునకు రెండు యామములలో నాసూనునిం జరిగి పక్వించి పెట్టెదనని యభయం బొసంగితి ఇందుల కా సమయము మీరునో యేమో యని నాజెందంబునకు భయంబగు చున్నది గదా (అని మంత్రితో ప్రకాశముగా) మంత్రీ ఇటొకసారి వినుము.

మంత్రీ-ప॥ రాజా యేమి సమాచారము.

వాదన - జుల్య.

చి॥ విరుణకవో మంత్రివర్య విన్నవించు విశదమూ । మనజమాం
సమెట్లు వైవ భుజుడుగోరె ననిశయూ । విదు॥

ప॥ మంత్రి యవైవ పుంగవుడీ నర మాంసంబు నొషధంబుగా
గోరెను కావున ఇట్టివిత నేనెన్నడెరుగను గదా.

మం॥ మనుజనాథ మున్నెవరిట్లనగ వినగ లేదుగా । అనఘులిలో
నేమని మీరును వొప్పితిరో తగా । యను॥

ప॥ రాజా ఇట్లాటిమున్నట నేనెన్నడు వినలేదు గాని మీరా వై
పునితా నేమని యొప్పుకున్నారో చెప్పుడు.

చి॥ అడిగినట్లు లిత్తునంచు నభయమే నొసంగితి । యడినకొడుకు
మాంసభిక్ష విడుమన నేనిచ్చితి । అడి॥

ప॥ మంత్రి నేనా వైవపుంగవునకు అడిగిన పదార్థం బిచ్చెదనని
యభయం బొసంగి నందున నీసూనుని వధించి తన్మాసంబు వండించి
నాకుబెట్టిన నాకీ వ్యాధి మానునని వేడినందున నేనాతనికి మత్తుత్రుని
ఖండించి పెట్టెదనని యెప్పుకుంటిని గదా.

మం॥ పుడమిలో నెవరైన యిట్లు పుత్రుని వధించియు ।
యిడినవారు లేరు నీవెట్టిడితివి మది నెంచియు ॥ పుడ॥

ప॥ నరవరేణ్యా ఇట్లు కన్నపుత్రుని ఖండించి పెట్టినవారిని నేనెన్న
డు జూడలేదు నీవెట్లు లీవనికియ్య శాంటివో కాని తెలియదు.

చి॥ ఇదివిని నాసతి యేమని మదిగుండే మనునా కో . పదపడి
నాపుత్రు డిట్ట పనికొప్పనా లేదా కో ॥ ఇది॥

ప॥ మంత్రి యీవిచారంబు విన్నతోడనే మత్కుల కాంతయగు
సుగ్ధులాడేవి నన్నేమని దూరునో కదా అదియును గాక ఇట్టి ఘోరకృ
త్యంబున కాసిరియాలుం డొప్పునో లేదో వాపుకున్న నేమిగతి.

మం॥ కుదురుగ శ్రీకూర్ణపల్లి మడనాయె గలడికా । పదలక మీ
కృత్యమెంచ వరచిత్రంబే యికా ॥ కుదు॥

కా॥ క్రూరుడైనను కుత్సితుండయిన + బల్ గ్రుడైన కుటైన దుః

ప్రారంభుండయిన సకల్యు + మనఃప్రాదుర్భవుడైనని

హ్మారుణ్యంబున పుత్రుజుపు * నతని గానంగ లేదెయ్యడక
మిర్రెట్టి సుకమారు సద్గుణుని * భూమింజుప యత్నిస్తిరో. ||

వ|| నరనాయకా యెట్టి దుర్మార్గుండైనను యెట్టి కకటాంగుడై
నను కన్నకొడుకుం దృంచు వారున్నరా నీడ రావ్వడు హ్మారుణ్యంబున
మహా సుకుమార శరీరుండగు కుమారుని వధించి యత్నించి యున్నవైతే
ఇట్టి విచిత్రం బెచ్చట గానను.

చిరు-వ|| మంత్రి యెటదోచక సేనాశరణాగ్రజి కభయం విచ్చితి
యిచ్చినందులకు చింతించిన సేమిలాభము ఇందలతా సర్వేశ్వరుండగు
శంకరుడే గలడు.

మం-వ|| అవును స్వభారకర్తయగు శివుడే దిక్కు గాని యెవ్వ
రేని యర్థులు ధనకనక వస్తువాహనాది ద్రవ్యంబు లడుగునరుగాని ఇట్లు
సరమాంసంబు భిక్షగానడిగిన యర్థిని సేసెందు జూలేదు ఇది యొకచి
త్రంబుగానే యున్నది యీకుటిల జంగముని విచారమా.

చిరు వ|| మంత్రి గడచినదానికి విడికిన సేమిలాభము యీవారా
మత్కుల కాంతయగు సుగ్గులాడేవికి విన్నవింపవలయు దానినొక్కసారి
యిందు రావించుము.

మం-వ|| రాజా మీవాక్యంబు విన్నంత మాత్రంబుననే ఇదే సుగ్గు
లాడేవి వచ్చుచున్నది యేదో ముండటి విచార మరయుడు.

చిరు వ|| మంచిది రానిమ్ము. (అని అనునంతలో)

సుగ్గులాడేవి ప్రవేశించి

వ|| నాథా నమస్కరించెదను నన్నెండు కిందు తొందరగా రావించి
తిరో శృతపరచుడు.

చిరు-వ|| వారీ నిమ్ము రావించిన తారణం బిదిగదా యీశైవ పుం
గవుడు సరమాంసంబు గోరిన సేనాప్పుకుంటిని ఇందుకొరకే నిమ్ము రావించి
విచారించు చుంటినిగదా.

వ|| అహహ ప్రాణవల్లభా అట్టులైన సేమితొందర ఇటువినుడు,
వాదము - యేక.

వి|| హృదయేకా | మదియేక తొందరవో హృద | విదితముగను
శైవుడిట్లు గోరిన | బెదరు జెందుటెల నానుదేహము | పదపడియను
నిత్తు గొనియు నాశని హృదయమివుడు తృప్తిజేయు డిక వో ||హృద||

వ! నాథా ఇండులకయ్యో లొండర పడుచుంటిరా యేమి వద్దు వద్దు ఇదే నాకళేబరం బిర్పించు చున్నదాన దీనిచే యచ్చరణ వుంపుని మనోత్పత్తి జేయుడు భయమేమి,

చి! మదనాంగీ ! వినుమిందువేగనువో ||మద|| గదయ హృదయు ధైర్య వృద్ధ జంగము డెడల నీదునాదు జేహములుబల్ ! ముదురటంచు దినగ బాలనని తామదిని గోరడాయె మనలనికవో ||మద||

వ! తరుణీ ముందే యీచందంబున వచ్చిచి నాడను అందులకాతడు మీయిద్దరి శరీరంబులు ముదిరిన యెరుకలు గలవు తినుటకు సహంపను బలహీనుండనగు పెద్దమనిషిని గదాయని యన్నాడు గదా.

సు! అటులైనా ! మరిమీరలెవ్వరినీ ||అటు|| పటుతరముగ నిత్తు నంటిరిక వాళ్ళటిమ మెరయ విన్నవించుడికయా ! జటులుడేమి యడిగ నాతని మనంబెటుల తృప్తిజేయనెంచితిరిమి ||రటు||

వ! నాథా యీమాట కతడాప్పక మళ్ళి మిక్కిమడిగినడు మీ రెవ్వరినిత్తునని యొప్పుకున్నారు యవ్వధంబంత విన్నవించుడు నే విని యెదను.

చి! అటువంటి ! వాక్యంబు నేనును నీ ||కటు|| యెటులవిన్నవించు నామదికి యీకెటుల దోచదట్టి వార్తయునుజె ! వ్వుటకునాదు నోరునాడ కున్నది కటకటా మరేమి సేయుదునునే ||నటు||

వ! మనోహరీ అట్టివార్త జెప్పుటకు నామది ధైర్యంబు కాల కున్నది నేనేమని చెప్పుదు నోరాడకున్నది గదా.

సు! మనుజేందా! ఇటులేల చింతిలవో ||మను|| అనినమాట జెప్ప రాద మీనోటను విసగగోరియున్నదానను ! ఘన విషాద మొంది సంశయించెద రనకు యెండుకయ్య నిక్కముగవో ||మకు||

వ! నాథా సంశయించెదరెండుకు మీరొప్పుకున్నమాట వొక్కటే పరి చెప్పరాదా నేవినియెదను.

చి! అనుమానా ! మికయేల వోతరుణీ ||అను|| వినుము మనదు నుత్తుడు యైన సిరియాళుని వధించి పక్వమిందుజేసియు! ననకునీకు జెడుదు నంచు శైవునకును సువాక్కు దత్త మిచ్చితినినే ||డను||

వ॥ తరుణీ మన యిర్వరి శరీరంబులు తనకు బట్టువని యన్నండున
అతి సుకుమార శరీరంబుగల మత్కుమారుండగు సిరియాళుని ఖండించి
తత్ఫలంబున సీమనోత్పత్తి జేసెదనని యాశైవునకభయంబిచ్చితిని ఇది
తప్పిన బాగుండునా,

సు॥ నిజమేనా । ఇప్పుడన్నమాటయునూ ॥నిజ॥ గజబిజేమి లేక
మీరు పొరపాటు జనియించి బలుకుచుంటిరోయే । మొజరిగినదియంత
నిక్కువంబుగ సుజనవంద్య నాతో శెప్పరాదా ॥నిజ॥

వ॥ నాథా ఇప్పుడు మీరన్నమాట సజమేనా లేక పొరపాటునం
బలికితిరా వున్నదున్నట్లు వాక్కాణించుడు నామది భయంబగుచున్నది
గదా.

చి॥ గజయానా । యీమాట నిశ్చయమూ ॥గజ॥ వృజినమారు
డైన కూర్మపురి మారజిత తుల్యుడైన శైవునకునా । నిజమూరు నిత్తు
నంటి విను మండజ సుగామి డబ్బరల్ గావువో ॥గజ॥

వ॥ మనోహరీ నేనన్నమాట నిజమే తప్పక మత్కుమారుని వధిం
చి వండివట్టెదనని యమ్మహేశ్వరునితో నొప్పుకుంటిని ఇది యబద్ధంబు
గాదు.

సుగ్ధులా దేవి కుమారునుద్దేశించి

వ॥ హా కుమారకా సిరియాళా నేనేమిసేతురా తండ్రి (అని
మూర్ఛిల్లి కొంతవడికి తెలివొంది) హా కమారా.

సీ॥ నవమాసములు మోసి నాగర్భముననిన్ను । పెంచి పోషించితి
ప్రేమగదుర । అన్నోదకములు నీకనుకూలముగ నిచ్చి । యెత్తిపోషించితి
యేనతండ్రి । వొక్కనాడైన నీచెక్కిలి కేయంక లేనైతితండ్రి నేమాన
జాల । నీరూపు నీహఱాయల్ నీసుందరము నీదు । మన్ననల్ నేనెట్లు
మరతుతండ్రి । యెక్కడీ జంగమునకు నీచక్కనైన । తనపు మాంసం
బుపై చేమ దగిలియుండె । నిట్టివింతలు నేనెన్న డెరుగనైతి । హా
కుమార స్మరాకార యద్రీధీర ।

వ॥ హాకుమారా సిరియాళా నేడంతగతి వచ్చెరా తండ్రి నీ
ముఖంబుజూడని దొక్కనిమిషంబైన నిల్వగలనా యేక పుత్రుండవగు
ని న్నెట్లు బాయుదును (అనిభర్తతో) నాథా ఇదియెంత విపరీతము.

వాదము - ఆది.

సు॥ నేనేమి సేతుననాథా ! యీబింతలెల్లా । నేనెన్నడెరు
గాను నాథా ॥ నేనే! భూనాథ మారలిట్లు సూనునిపై మోహము మాని
యూతైవునకు మరి యభయ మెట్లునుగిరి । నేనే!

ప॥ నాథా యెన్ని మోహంబులైన పుత్రమోహంబులో సమాన
మానా పుత్రులు లేనివాని బ్రతుకు వ్యర్థమేకదా కావున నీవీ పుత్ర
మోహంబు విడచియున్న పుత్రుని వధించి యమ్మహేశ్వరునకు విందు
జేసెదనని యభయంబిచ్చితి వైతే ఇదియెంత నిష్కరుణ్యము.

చి॥ మానినీక్షణిరో వినవే । శ్రీశంకరుడూ । మన పాలగలడు
గనవే ॥ మాని॥ పూనినే నభయమిచ్చి యీనాడు బొంక బుధులూ ।
జ్ఞాన హీనుండని నగరే గానయామోహమేల ॥ మాని॥

ప॥ సుందరీ ముందు ధర్మకంకణ బడుండనై యద్ధలేమడిగిన నది
యిచ్చెదనని చిరుదు వహించి యిప్పుడీ తైవునకిచ్చి నయభయంబు
దప్పిన నన్నెవ్వరెంతమంది యేమని నిందితురో గదా అదియునుబగాక
అసత్యవాదికి యిహపర దూరంబని పెద్దలు జెప్పగా వినమా ఇందులకా
శివుడేగలడు భయమేమున్నది.

సు॥ నరమాంసమును యేవిధమూ యిషమాయనో శరణాగ్రణికి
యావిధమూ । నర॥ మరినాడు సుతునకైతనకి : రువ్యాధి జనియించెనో ।
భరింప నేనెందు యీతరిగాన నెవరియందు ॥ నర॥

ప॥ నాథా మత్కుమారుని శోశరమయ్యో యాజుగమన కీవాధి
జన్మించినది కాబోలు లేనిచో యెవ్వరియందు లేని యీనరమాంసంబు
నొషధంబుగా యాభిక్షుడు గోరుటెట్లు ఇదంత మత్కుర్యాకృతమే
అయినా మత్కుమారుని బాసి యీశరీరుంబున ప్రాణంబులునిలుచునా.

చి॥ తంశాపీ విను నేనిపుడూ । ధర్మకంకణమూ । మరిగట్టి
యును నేనిపుడూ । తర॥ యిరవొండగను దబ్బరలేనిపుడాడ హరిశ్చంద్రు
డుముకా । గరితను సుతుడమ్మడువోయీ గనెముక్తి సత్యము నిలిపి త

ప॥ మనోహరీ మున్నా హరిశ్చంద్రుడు తన సతీ సుతులనమ్మి
తానూ చండాలుని కమ్మడువోయి గాధిపుత్రుని రుణంబు దీర్చి

సత్యంబు నిలిపి తుదకు పరమపదవి బొందెనుగదా అట్టులనే సత్యవా
గ్ధురంధరుండనై ధర్మకంఠము గట్టి యబద్ధమాడిన నన్నుంగని సత్య
సంధులెంత హాస్యంబు జేసెదరు అదియునుగాక సత్యహీనుని భరింప
జాలనని మున్నా భూదేవి బ్రహ్మదేవునితో విన్నవించలేకా. కావున
యెన్నియైన సత్యంబు దప్పను.

సు॥ సుతు నెట్లును జంజూతూ ! పుత్రమోహమునే ! నతిమైత్రి
లోనేల దాతూ ॥ సుతు॥ కుతుకంబులో నేనే కాంగుని గర్భమున గని
వృద్ధా । ర్పిత మిపుడు జేసి పిదపా వెతలొందగా నాయనూ ॥ సుతు॥

వ॥ మనోహరా లే! లేక వొక్కకుమారుని గని యక్కుమారు
నివ్వడీ వృద్ధజంగమయ్య కొసంగి పుత్రమోహంబు వదలి యీ ధాత్రిపై
నాప్రాణంబులెల్లు భరింతురు కుమారుని హింసజూచి దుఃఖంబెల్లు నివారిం
తును హా దైవమా ఇక నేనేమి సేయుచును.

చి॥ క్షీతి కూర్మపురి శ్రీశివునీ ! నచ్చియు నేనిపుడీ ! వ్రతసేమ
మును వీడవూనీ ॥ క్షీతి॥ అతివ నీవిప్రుడు నా మోలతి దుఃఖ మొందు
లేల । సంతతమా సర్వేశ్వరుడు నాగతివయు తానేగలడు ॥ క్షీ॥

వ॥ తరుణీ యెన్నియైన వ్రతంబు మాత్రంబు విడువను సత్యం
బుదప్పను నిజంబుగా నాశైవునకు మత్కుమారు నర్పింతును అటు
పిమ్మట శంకరుడే కలడు సందేహమేమి ఇందులకా వృద్ధ మహేశ్వరుం
డు నీ సూనుని దరిగి శ్లాఠి పిప్పలి మోడి మిరియాయి చూడం
బుంజేసి గోఘృతంబునుంజూసి పాకంబుజేసి రెండుర్పూకులలో భోజి
నంబిడుమని చెప్పి తాను స్నానమాడుటకై నదికిం బోయెనుగదా
కావున శిశ్రుంబున సిద్ధంబు జేయవలయు లేనిదో నాతంజేమనుకోకదా.

సుగ్ధులాదేవి (తనలో)

వ॥ హా సర్వేశ్వరా జగద్రక్షకా ఆపత్కాలబంధనా అప
న్నివారణా మత్కుమారుని రక్షించి మావ్రతంబు నిల్పుము దేవా
మహానుభావ (అని యీశ్వర ధ్యానంబు జేయుచున్నంత)

చిరుతొండ రాజా మంత్రిలో

వ॥ మంత్రి మనమిప్పుడా వృద్ధ మహేశ్వరుని యభిమతార్థంబు

దీర్ఘవలయును కావున నీవీ తక్షణంబున పాఠశాలకుం బోయి మత్కు-
మారుండగు సిరియూలునిం దోడ్కొని రమ్మ ఆలస్యంబు వలదు.

మం-వ॥ చిత్రము రాజా అట్టులనే దోడితెచ్చెదను (అని సిరియా-
లుని వద్దికింజని) రాజనందనా సిరియూలా ఇటాకసారి నామాట వినుము.

సిరి-వ॥ మంత్రి యేమిసూచారము తొందరగా వచ్చితివేమి.

వాదము - ఆట.

మం॥ వినుమిక నృపనందన విశేషు యాస్థితీ అనువుగ మీతండ్రి
యునిను దెమ్మన వచ్చితీ విను॥

వ॥ రాజనందనా మీతండ్రియగు చిరుతొండరాజు యేదో యొక
మిత్రులను కార్యంబుం జేయ సమకట్టి నిన్ను దోడ్కొని రమ్మని నన్ను
బుత్తెంచిన నీసాన్నిధ్యమునకు వచ్చితిని గదా రమ్మ పొదము.

సిరి॥ జనకుడు యేకార్యము మనమున దలపెట్టియూ । ననురమ్మ
నెయ్యావిధమును దెల్పు ఘట్టియూ ॥జన॥

వ॥ మంత్రి మజ్జనకుండు తలపెట్టిన కార్యమెట్టిదో నన్ను రమ్మని
యాజ్ఞాపించిన విధానమెట్టిదో నిస్సందేహముగా వదించుము నేవిని
యెదను.

మం॥ విరివిగ నిన్నునొక వృద్ధజుగమయ్యకూ । దరికి వక్రించి తా
జలచె యిచ్చుటకూ ॥విరి॥

వ॥ సిరియాళా నూరు సంవత్సరంబులుగల పెద్దమనిషియగు నొక
జంగమయ్య వచ్చి నరమాంసంబు భిక్షగాగోరిన నరనాయకుండు మాసిరి
యాళునిం దరిగియిత్తునని యభయ ప్రధానబిద్ధివడు ఇదెంత నిష్కా-
రుణ్యము యెంతవారైన కన్నకొడుకులయందెట్లు జేతురా ఇట్టిమిత నే
నెన్నడు జూడలేదు.

సిరి॥ కరమున మాతండ్రియు ఖండించినన్నివా । దొరుకును మో-
క్షమును తుదకును మంత్రీధవా ॥కర॥

వ॥ మంత్రి మాతండ్రి కరంబునం దెగి జంగమ లింగాస్థితంబైన
నాకు పిమ్మట మోక్షమే కాని నరకములేదు యెన్నియైన వ్రతభంగంబు

గాకుండ నుండవలయును నాశరీర మాత్రైపున కగ్నితమైనా సరే.

మం॥ యెంతటివారయ్యిన గొంతలు దరిగేవ్రతా । మిత్రుల బూనుడు రావి తన రాజులు ॥యెం॥

వ॥ రాజనందనా యెంత సాహసులైన నీట్టి వ్రతంబుబూని కొడుకుల గొంతలుగోసి పెట్టెవారున్నారా ఇదియంత వెనుకముందు విచారములేని క్యామేశాని పేరొండు గాదు,

సిరి॥ చింతిలవేల శ్రీమంతులకైననూ । అంతము దప్ప బోదెంత కాలమున్ననూ ॥చింతి॥

వ॥ మంత్రి యెంత శ్రీమంతులకైన మృత్యువు దప్పదుగదా ఇందు లకై చింతించిన నేమిలాభము యుత్తమ గర్భంబునంబడి ముక్తిబొందుటే మేలుగదా.

మం॥ కడప్రేమ నీపయి గలిగియు నీ సంగతి । నుడివితిగాని నృపు నడుగుము యి వత్తితి ॥కడ॥

వ॥ రాజపుత్రా నీవై ప్రేమాతిశయముండుటచే నేనీసంగతి నీతో శృతపరచితిని కాని యీవార మరుగుజెట్టి నీతండ్రిచే యావద్వృత్తాంతంబుం జెలిసికొట్టు. రమ్ము పోదము మీతండ్రికడకు.

సిరి॥ వుడమిలూ కూర్చునియుడురాడ్యేఖరునీ! యడుగులు నమ్మి మన మరుగుద మచటికినీ ॥వుడ॥

వ॥ మంత్రి అలస్యంబెందుకు పమ్ము మాతండ్రిపజ్జ కరుగుదము.

మంత్రి-వ॥ రారమ్మ పోదము (అని చిరుతొండరాజును సమీపించి యున్నంత)

సిరియాళుడు తండ్రితో

వ॥ నాయనా తొందరగా నన్ను రావించు కారణంబేమో శృత పరచుడు.

చిరువ॥ కుమారా సిరియాళా నేనావార జెప్పటకు నామది ధైర్యంబు చాలకున్నది నీళ్లి నడిగి తెలిసికొమ్ము నాయనా.

సిరియాళుడు తల్లితో

వ॥ తల్లీ నేడేమో మానాయన్నగారు చింతాక్రాంతుండైచిన్నం బోయి యున్నడు కారణమేమి నీవైన చెప్పరాదా,

సుగ్గు-వ॥ కుమారా నేనేమని చెప్పదు యావార్త విన్నలోడనే
నామనంబు ర్గుల్లు తెందుచుండెనుగదా.

సిరి-వ॥ తల్లీ ఇంత చెప్పరానిదా యొకటేపరి చెప్పము.

వాదము - ఆది.

సు॥ తనయా వినుమిక నేడు వినజేతు యాస్థితియూ । వినవంత
యగుచుండురా । తనయా । తనయా । తనయా ॥తన॥

వ॥ నాయనా యెక్కడలేని యిక్కట్టు మనకు సంభవించి వచ్చెను
గదా ఇక మనమేమి సేయుదము.

సిరి॥ అనుమానము నుయ్యేల జనని యానిజవార్త । వినిపింపుమిక విం
దునూ । జననీ । జననీ । జననీ ॥అను॥

వ॥ తల్లీ అనుమానించెడ వెందుకు నిజంబుగ యవ్వార్త యేదో
వినిపించు.

సు॥ బాల విను మొకవృద్ధ కీలకైపుడు వచ్చి । యీలానరమాంస
మడిగే । తనయా । తనయా । తనయా ॥బాల॥

వ॥ కుమారా వొక శతమానాబ్ద వృద్ధ మహేశ్వరుండు వచ్చి నర
భోజనం బడిగిన నందులకు మీతండ్రి యొప్పుకొనియభయంబిచ్చి తత్కా-
ర్థారంభమునకై విచారించుచు చింతిల్లుచున్నవాడు గదా.

సి॥ యేలీల నభయంబు యిచ్చె జనకుడు నతని । కాలీల వివరిం
చవే । తల్లీ । తల్లీ । తల్లీ ।యే॥

వ॥ తల్లీ మజ్జనకుండా శరణాగ్రహి కొసంగిన యభయ వ్రదానం
జెట్టిదో వివరించుము.

సు॥ మూదేహములు నివ్వ మరియెల్లనన తండ్రి । నీదేహమర్పిం
చెరా । తనయా । తనయా । తనయా ॥మూ॥

వ॥ కుమారా ఆతండా నరమాంసంబు గోరిన మూయిద్దరి శరీరం
బులు జరిగి యిత్తుమన్నను నాతండ్రినందున నీశరీరంబు దరిగి పక్వించి
పెట్టెదనని మీతండ్రి యొప్పుకొన్నంత నాతండుండులకై సమ్మతించెను
గదా.

సిరి॥ భూదైతు డిరితి బూన మంచీదేయాను । నాదేహ సఫలం
బిదీ । జననీ । జననీ । జననీ ॥భూ॥

ప॥ తల్లి మాతండ్రిగారు చేసిన యుపాయము మంచిది అదెట్లులన జేయి జన్మంబులం జేసిన పాప పుంజంబులనైన దొలగించి నిత్య ముక్తిని సంపాదించ వచ్చును ఇందులకా శైవునకు నాదేశా నుర్పించుటమే మంచిది ఇప్పుడదా నాజన్మ సఫలమైనది.

సు॥ వ్రతమివిధముబూనె క్షీతినాథుడును నీకై । గతియేమున్నది మాకికా । తనయా । తనయా । తనయా । వ॥

ప॥ కుమారా మీతండ్రిగారీ వ్రతంబు బూనట నీ ప్రాణంబుల కయ్యే కాబోలు అయినా నిన్నుబాసిన మాకేమిగతి యా బ్రహ్మదేవుడింత కతిమండై నీకిట్లు వ్రాసియున్నడు కాబోలు.

సిరి॥ క్షీతికూర్ణపురి గారీవతి గలడు నీవిట్లు । అతిభేద పడుటేలనే । తల్లి । తల్లి । తల్లి ॥ క్షీ॥

ప॥ తల్లి నీవిట్లు దుఃఖింప నవసరములేదు నన్నా శైవున కర్పించి వ్రతంబు నిల్పుడు ముందు కైవల్యంబు దొరుకగలదు.

సు-ప॥ కుమారా నీవెంత జెప్పిన నామనంబు స్థిరంబు గావన్నది నేనేమి సేయుదు.

సిరి-ప॥ తల్లి ఇట్టి యజ్ఞానంబున కా శివుడు మెచ్చడు యూర్కొనుము (అని తండ్రితో) నాయనా ధర్మకంకణ బద్ధుండవై యర్థులుంగోరు కోర్కెలు సమకూర్తునని బిరుదు వహించి ఇప్పుడీ లో భరతుండవైయుండ ఫలంబులేదు నన్నా శైవున కర్పించి వ్రతంబు నిల్పుము.

చిరు-ప॥ అయ్యోకుమారా నేనేమి సేయుదు.

వాదము - ఆట.

చి॥ నిన్నెడబాసీ నిలువడు ప్రాణమూ । నన్నెడబాయ నీకగునే న్యాయమూ ॥సి॥

ప॥ కుమారా మన్మథాకారుండవగు నిన్నుబాసిన నా పాణింబులీ భూమియందు నిలుచునా నాకు నీకెడబాటు సంధిల్లు కాలమువచ్చే నాతండ్రి.

సిరి॥ నన్నుగ నీవీ పగిదిని చింతిలా । నెన్నగ న్యాయమే వన్నె గగ నీవిలా ॥పన్ను॥

వ॥ తుండ్ర ధర్మప్రభువని యెల్లలోకంబులయందు వన్నె కెక్కిన
మహాను భావుండవై ఇట్లు దుఃఖించిన నేమి లాభము నీవ్రతంబేదో
నిల్చుకొనుము.

చి॥ వృద్ధమహేశుడు వేదగ నిల్చి కా ! శ్రద్ధతో నిచ్చితి సంతయ
మెన్నకా పు॥

వ॥ నాయనా పెద్దమనిషియగు జాగవాయ్య నిన్నడిగిన దున పోట
దోయితేక నిన్నొసంగి నేడిపాటు జెందవలసి వచ్చెను గదరా తండ్రీ.

సిరి॥ బద్ధమతని కర్పణమైన సరేకనీ ! శ్రద్ధతో విడకీ వ్రత వద్దతి
పూనీ ॥బ॥

వ॥ నాయనా శరీర మాత్రైవున కర్పితమైనా సరేకాని నీవ్రతం
బుమాత్రము మానకుము.

చి॥ యేతీరందువో నాతగు వాకు కూ ! ప్రితితో దెబ్బగా యీ
వేళకూ యే॥

వ॥ కుమారా నేనన్నమాట మీరక నీవేమందువో చెప్పము నేవిని
యెదను.

సిరి॥ ప్రితితో తైవునకీతరి తృప్తి కా ! నాతనుగిచ్చియూ నడుపుడి
బాగుగా ॥ప్రీ॥

వ॥ నాయనా సంశయించెడ పెండుకు ఇదే నాశరీర మాత్రైవునకు
శివార్పణంబుగా నొసంగి యాతని మనోత్పత్తింజేసి పంపుడు ఇదియే
నా ముఖ్యోద్దేశము.

చి॥ ఆతిమోహంబున సుతనితి బెంచియూ ! హతమును జేరాగ
నొనెలు పొంచియూ ॥అతి॥

వ॥ కుమారా నిన్నతి గారవంబున బెంచి పోషించి యంతవానిగా
జేసి యిప్పుడీ వావపు చేతులతో నిన్నుదృంచి నీశ్రమజూచి యెట్లు భం
తురా తండ్రీ.

సిరి॥ పతియగు కూర్మనల్ల మహేశుడే ! సతతము బ్రోచును గతి
మన కాతడే ॥పతి॥

వ॥ తుండ్ర సర్వ భూంకర్తయగు శంకరుడే కలడు ముందే తమరి
యూషణత్రయంబులంజయించి వ్రత నేమంబు బూనిన నీకీ భీతియెం

దుకు యెన్నాళ్ళు బ్రతికిన యీ శరీర మస్థిరమని మీకుం దెలియదా తెలిసి తెలియని వానివలె వాక్కాణించ ధర్మబుగాదు నన్నా శైవున కర్పించుటమే మంచిది.

చిరు-హా! తుమారా నీవెన్ని జెప్పిన పుత్రమోహము విడజా లకున్నది నేనేమి సేయుదు. (అని భిన్నుండై గుంతుంతు)

సుగృలాదేవి భర్తను సమాపించి

హా! నాథా! కడుపారగని చేతులార బెంచిన యీ చిన్నకుమారుని ఖండింప నీచేతులెట్లువచ్చు యెంతవని జేసితివి యాపిచ్చి జంగమున కెట్లా ప్పితివి.

వాదము - యేక.

సా! ధారుణీశ్వర విచారము జేయక యేరితభయము నిచ్చితివిక హా! భూరిగ మన కాధారంబగు మకుమారు నివ్వ నెటు మనుసాపెను హా! ధారు!

హా! నాథా! దూరభారము విచారించక మనగతి మోక్షంబుల కా ధారంబగు యీకుమారుని నీవెట్లు హింసించునని యాశైవున కొప్పకుం టివి యెంతయైన విచార ముండగూడదా.

చి! సారసాక్షి యాశైవు డడుగగను కోరియిస్తా మనకొమారుని పుడు హా! ఆరూఢిగ నిటులైతేమిక యామార హరుడు గలడో రమణి రో హా! సార!

హా! సుందరీ! యావృద్ధ మహేశ్వరుండడిగినందున నేనభయ మిచ్చి తిని ఇందుకు తొందరేమి మాటిచ్చి తప్పుట మర్యాద గాదుగదా ఆవైన శంకరుడే కలడు చింతించకము.

సిరియాళునిలో

సా! తనయో! పు యీదినమానందు మమ్మను బాసియు నెటజనుదె త్తువో హా! మనసిజు బోలిన ఘనసుందరతా గనకుండిన యీజన్మమేల హా! తన!

హా! తుమారా మరుసమాన సుందరుండ వగు నీదీదినంబున మమ్మె డబాసి యెచ్చటికి బోయెదవురా తండ్రి! నిన్నుజూడని దొక్క దినంబు యుగంబుగా నగును నీవే మాగతి యని నమ్మియుంటిమి గదా.

సిరి: జనని వినపె నీమనఁజూన చింతిల పనియేమికనే వినిపింతును హా ! ఆనఘుడైన యాహుని జేరగను జనుచుంటిని యీ దినమందున హా ||జన||

న|| తల్లీ నావిషయమై నీజేబు చింతించ వలదు నేనా సర్వేశ్వరుం డగు శివుని జేరబోవు చున్నాను యేమాత్రము కన్నీరు దీయవలదు.

చిరుతొండ రాజులో

సు|| తరువు నెక్కియును కరమాలు విడచిన కరణియాయె సుతుడ రుగ నెంచ హా ! వివిగ మది నెత్తరిదోచదు భూవరవరేణ్య నాదరి యేదిక హా ||తరు||

వ|| నాధా చెట్టెక్కి చేతులు విడచినట్లు మనకాధార భూతుండ గు కుమారుని ఖండింప నాయనుగదా యెంతమోస మెంత మోసము.

చి|| తరుణి వినపె యాశరణుని కోరిక లిరవొందగ దీర్తురయంబని హా ! మరి వొట్టునునే నరయబెట్టి యది మరచిన నగరే ధరవతులిల హా ||తరు||

వ|| తరుణి నేనాశరణుని కోర్కెదీర్తునని వొట్టుబెట్టుకొని నేనిప్పు డట్టిమాట కాదనినచో నాబోటి ధరాది పతులేనుని నిందితురు అదిసీ కుం చెలియదా.

సిరియోధునితో

సు|| కొడుక నిన్ను నేడుదుకు తనంబున విడిచిడి చెక్కిలి వేయనై తి హా ! కడు ప్రేమతోనిను కడుపారంగని మిడుకనాయె నిప్పుడు తుదకు నుహా !కొడు||

వ|| కుమారా మధుల పట్టివగు నిన్నొక్క సారైన చెక్కిలి వేయనైతిని ఇట్టి మోహంపు ఘట్రొండగు నిన్నెడ బాయుట కీనాడు సంభవించెనా యేమి నాయనా వాకసారి సీముఖంబు జూపుము.

సిరి|| కడునే నెక్కడి కొడుకును మీరెక్కడి తలిదండ్రులు గణు తింపగ హా ! వుడమ కూర్చుని యుడురాడ్ధరుడొడయడి మాయయిడం తని యెరుగుము హా !కడు||

వ|| తల్లీ నేనెక్కడి కొడుకును మీరెక్కడి తలిదండ్రులు ఇదంత దైవమాయా కల్పితంబని యెరుంగుము యెరింగి నీవీ యజ్ఞానాంధ కా

రంబగు శోకంబుమాని సంతోషంబున నుండుము నేనా హరుని జేరజోయెదను,

సు-వ॥ అయ్యో కుమారా నీవుదు షుధురంబగు పలుకులు విన్న నాహృదయ బెత్తో బెంరు చున్నది యో కుమారా నీవన్నె చిన్నెముద్దులు గులుకు నిముఖార విందం బొకసారి నాకుం జూపుము నిముద్దులు నిసుద్దులు నేనెట్లు మరలరా త.క్రీడి. (అని అనుచున్నంతలో)

పరమేశ్వరుండు వచ్చి కోపముతో

వ॥ ఒరెఒరే నరాధమా యెంతమోస గాడవురా రెండురూములలో వుత్తుని ఖండించి వండి పెట్టెదనని వాదాన మొనంగి వేళనతిక్రమింపజేసితివి యేదిరా నీసత్యము ఇనంత దాంబిక వేషమే కాని యేమియుంగాదు.

చిరు-వ॥ అయ్యో నేనబద్ధమాడలేదు వొక్క యరక్షణంబు తాళుడు మీమనోత్పత్తి జేసెదను.

వాడము - యేక.

వ॥ నరవరాధమా నీతెరంగు దెలిసెను మొరంగకుర చాలో చాలు ॥నర॥ విరసముగూడ । సరసములొనేడా । త్వర మరువు । నర॥ వరగ నప్పుడంటిపి నీవర కుమారునృంది వక్షయిరవు గ నుజేసి పెడుదు నిక రెండు । వరరూములూ యంచుబలికి మరచియు నెటులుంటివార । గురుతెరిగితి ॥నర॥

వ॥ ఒరే రాజాధమా యెంతబద్ధికుడారా రెండు రూములలో కొడుకును ఖండించి వండి పెట్టెదనని యభయంచిచ్చి యిప్పుడు దప్పితివి. యదోచూడుము రెండోయామము మించినది,

చి॥ శరణాగ్రణి నీమిటులా । కోపించకూ ॥శర॥ అరక్షణము తాళు డిందు మరినాదు ముతుని దృంచీ । పరిపక్వమును జేసి నేసరలేక నొసగు వాడా ॥శర॥

వ॥ స్వామీ నిరవరాధినగు నాయండెట్లు కోపించదగదు యొక్క యరక్షణంబు తాళిన నావుత్తునిం దరిగి మోకర్పించెదను తొందరొడుకు.

పర॥ ఇప్పుడ పారవారంబగు తుదచే వరితపించు చుంటిని చాల॥
ఇవు॥ శపథము దప్పి । చూచితివి యొప్పి । నృపాధమ ॥ఇవు॥ కృపణ
నిన్నుజూడ మదికి నివుడు కోసచుధిః రిఃచె చవలచిత్తనిన్ను గాచక్షణ
మైన । ఆపాక్షితుంబగు పదదువ మేమో తెలదు నిన్ను । శపియింతు
ను ॥ఇవు॥

ప॥ ఒరే కవటచూనసీ నీవేమో నన్నతి ప్రియంబుగా పొగ్గించు
చున్నవైతే నీయుపాయ మేమో నాకుం చెలిచుడు అసత్య వాదవగు
నిన్నిపుడే శపింపక మూనను చూడుచూడుచు నాశోధాయ మానసంబు
నీవెరుంగవు.

చ॥ కృపజూడుమిక నావయినా । శరణాగ్రణి ॥కృప॥ శపథంబు
దప్పలేదు సఖలంబు జేతునీదూ । విపులమా కోర్కెలెల్లా శపియింప
నెండుకయ్యా ॥కృప॥

ప॥ అయ్యా నాయందింత కోమలంబు జేయతగదు నేనన్నమాట
దప్పను శరణార్థిని నన్ను తమించి శపింపక కృపజూడుము నీమనోత్పత్తి
జేసెదను.

పర॥ హటమిశేల నామోలిటుల్ పెక్కువాక్కుటల్ బల్కుబోకు
మూరా ॥అట॥ దిటముగ నేనీ । పటువార్గరి సరణీ । ఇటుంగంటి ॥అట॥
యెటులనైన నీదుచిత్త యెటులదెలిసి చాలక్షుచేష్ట కటికి మా నుండవంచు
నేదెలియూ । కటకట నేనెంతమోస కలితుడనై యిటకొచ్చితి । యెటు
దోచక ॥అట॥

ప॥ ఒరే కవటశీలా నీకుచేష్టలెల్ల నాకుం దెలిసినవి నీవిట్టి ధర్మకం
కణ బద్ధుండవై నావంటి బీదజనుల నెందరినో యిట్లే మోసపుచ్చి పంపి
యుండవచ్చును దుర్మదుండవగు నిన్ను నమ్మరాదు నీమాట సత్యములేదు
కాదనుము యెచ్చటికైన బోయెదను.

చ॥ పటువార్గరపురి శ్రీశివునీ । నెరనమ్మియూ ॥పటు॥ యిటదీర్తు
నీదుకోర్కె యెటులైన బొంకజాలూ । మటుమామగారు భవసుకట
దూర నిశ్చయముగ శ్రీ ॥పటు॥

ప॥ మహేశ్వరా అబద్ధంబుగాదు యొకక్షణంబు తొలిన నీడిహ్వ
రుచిబుట్టింప జేసెదను ఇది కుచేష్టగాదు నిజంబని నమ్మము.

పర వ॥ యేమి నిజంబుగ నీవుతుని మాంసంబు నాకర్పించెదవా
నీవ్రతపద్ధతి నిల్పెదవా యేది దృఢంబుగ జెప్పుము అట్లుకాదేని పోయె
దను.

చిరు-వ॥ అయ్యా నిజంబుగనే నాపుతుని దరిగి నీకర్పించెదను ఇది
ముమ్మాటికి సత్యమని నమ్ముము నేబొంక జాలను.

పర వ॥ మంచిది అట్లులనే కానిమ్మని రాజా నేనీమక్కికథాటి కోప
కున్నవాడ నేనా దేవాలయంబునకి వోయి యుండెదను నీశతికీర్ణం
బున నీసూనుని వధించి పక్కించి నాజాడనే తెమ్ము నేవచ్చి మనోత్పత్తి
గ భవించెదను.

చిరు-వ॥ చిత్తము దేశా ఆలాగే దేవాలయంబునకుం జనుండు
నేనీ సరభోజనంబు సిద్ధంబు జేసి వివాదానికి వచ్చెదను వచ్చిన మీరు రావ
లయును.

పర-వ॥ మంచిది ఇదే నేబోయెదను (అరినిక్రమించి)

పరమేశ్వరుడు పార్వతితో

వ॥ పార్వతి నేనొక చమత్కృతి జేసి వచ్చినాడను విన్నవా.

పార్వతి-వ॥ పరమేశ్వరా యేమి చమత్కృతి.

వాదము - యేక,

పర॥ వనజముఖురో వివక్ష నేనా మనుజునాథుని జేరియూ . ఘన
మునిష్ఠారంబులాడితి కపటము మది బూనియూ వన॥

వ॥ గిరిజా నేనా చిరుతొండనిజేరి యెన్నో నిష్ఠూర వాక్యంబు
లాడి వచ్చితినిగదా అవిదలంచిన నామది కే చిత్రంబగుచున్నది.

పా॥ మనసిజ మదాంతక యదేదో వినఁజేయునీ వినియెదా ।
అనఘుడో యా భక్తునిలో యేమంటివోమది కనియెదా ॥మన॥

వ॥ మనోహరా నీవా పరమ భక్తుండగు చిరుతొండని యేమని
నిందించితివో చెప్పుము వాడు మహా సత్యసంఘండుగదా.

పర॥ రెండుగూములు మించెయేదిర తిండియని దూషించితి॥
డివాడవు నిజము మొదలెయని నిందించితి ॥రెం॥

వ॥ ఒరే నరాధమా రెండుయూములు మించిపోయెను నాకనే

కముగా తృప్త యగుచున్నది. నీవు పెడుతనన్న సరభోజనం బేదిరాయని ధిఃకరించి నేననేకముగా దుర్భాషలాడితిని.

పా॥ డండిగను నీహూటవిని చిరుతొండడేమని యన్నదూ! నిండు మతితో డెల్పుమిక నాలించెదను నేమన్నదూ ॥దం॥

వ॥ నాథా నీదూషణాలాపంబులు విని యా చిరుతొండడు మరల నేమన్నాడు యవ్యధుబంత విన్నవించుము నేవినియెదను.

పర॥ వొక్క త్తణహుగుడి కుమారుని నిక్కముగ ఖండించియూ ! విక్కిలిగ నే నొసగుదుననే మేలిమిగ వండించియూ ! వా॥

వ॥ పార్వతీ యీ నావాక్యంబులు విన్నతోడనే గడగడ వడం కుచు భయంపడి నన్న నేక విధంబుల పొర్ణించి యొక త్తణులు తాళిన మత్కుమారుని వధించి పక్వంబు జేయించి నీమనోత్పత్తిం జేసెదనని యా చిరుతొండండాడినాడుగదా.

పా॥ మక్కువతో నేడక్కజము మీరెక్కడను వసియించగా చొక్కముగ యోచించితిరొ యది నిక్కముగ డెల్పుడియిగా ॥ను॥

వ॥ మనోహరా మంచిదే కాని మీరిప్పుడెక్కడ నుండెదనని యోచించినారో నిజులుగ వచించుడు మత్కుర్రానందంబుగా వినియెదను.

పర॥ ఇట్టి దేవాలయము విడిచి పెనుచెట్టులుంగలయడవిలో ! గుట్టు గను యొక జమ్మినీడను కోరియుండము నందులో ఇ॥

వ॥ పార్వతీ మనమిప్పుడుడు యీదేవాలయంబువిడిచి యెవ్వరి కగుపడకుండ పెద్ద యడవిలో యొక జమ్మిచెట్టుక్రింద వసితము అట్టి మన జాడ చిరుతొండండాగునో లేదో చూతము.

పా॥ గట్టిగను శ్రీకూర్ణవల్లిని పట్టభద్రుడ వైతిగా । ఇట్టిభక్తుని శ్రీచుల బెట్టగ నేల తమరికి లేగదుగా ॥X॥

వ॥ నాథా యొక నీభక్తుని యెంత కష్టపెట్టెదరు యెంతకష్టపెట్టిన వాడింతయైన జనికేవాడు గానట్టులున్నది వాడబద్ధమూడుమాట కల్లు.

పర॥వ॥ మంచిది మనోహరీ యింకా ప్రయత్నించి చూతము గాని మనమిప్పుడైతే యీ గ్రామ దిగ్భాగంబున నొక జమ్మివృక్షంబు గలదు దానిక్రింద నుండము పచ్చు.

పార్వ-వ॥ మనోహరా అట్టులనే యాశమీవృక్షంబు క్రింద నుండ
మువమ్ము (అని నిష్క్రమింతురు)

చిరుతొండరాజు భార్యతో

వ॥ సతీ సుగ్ధులాదేవి వింటివా యమ్మ హేళ్యకుండువచ్చి యాకటి
చిచ్చుకోపలేక యెంత నిష్ఠూరమాడి పోయెనుగదా యిగ నాలసింప
వలదు మన కుమారుని జలకమాడించుము వేళే నతిక్రమించగలదు.

సుగ్ధ-వ॥ నాథా నాకెటు దోచుతులేదు వేళేమించిన నతడేమ
నునో కుమారుని దృంచిన మనకేమిగతి.

చిరుతొండరాజు సిరియాళునితో

వ॥ కుమారా ఇటురమ్ము.

సిరి-వ॥ తండ్రి యేమి.

వాదము - యేక.

చి॥ సుత నిన్నిపుడు హతముజేయా మతినూహించగా మను
సాప్పుదురా । హింసించకనిక హింసించిన మాగతియేమున్నది ష్రితి
లోపలరా ॥సుత॥

వ॥ హా కుమారా నిన్నుబాసిన మాకేదిదిక్కు.

సిరి॥ ష్రితివతినాదుతండ్రి నీవిట్లు మతిచింతిల్లుచుండగనుదొట్లు॥
ష్రితి॥ వ్రతము నిలచునదెట్టులా వలదు నీమది కిట్టులా సతతమును ధైర్యం
బునను సాధ్యతలే నొందును కార్యములు ॥ష్రితి॥

వ॥ తండ్రి నీవిట్లు చింతించుచు అధైర్యంబుననుండ కార్యంబులు కానే
రవు ధైర్యంబుం దెచ్చుకొని సేవ్రతంబేదో నిల్చుకొనుము ఇట్లు చింతిలు
చుండిన నేమిలాభము.

చి॥ నాకరములనిక నేకరణియు నేపాకటముగనిక వధియుతు
నురా । లోకులు యిదివిని లోలోపరినక నేకరణియు నిందితురొ
గదరా ॥నాక॥

వ॥ కుమారా అతిసుకుమార శరీరంబుగల నిన్ను యీ నా కఠిన
హస్తంబులందునిమి నీకేహవజూచి నేనెట్లు భరింతురా తండ్రి అదియు
నుంగాక యీవారైవన్న లోకులు నన్నెంత పాపాత్ముడని దూరుదురో
కదా.

సరి॥ చేకొని నీవు యీచిరము ఒల్కా- జెల్లునె యెంచిచూడమది గుల్కా॥ చేకొ॥ లోకమింద నుత్తల్ తగా । యీకీ శ్రేయమున కేగా । వీక నాత్మకులేననియు మునువినవె పెద్దల వాక్యములు॥ చేకొ॥

ప॥ నామనా ఇదిచేయి యజ్ఞానము యీ కార్యంబుంజేయి లో కులు నన్నెంత నిందితురొంగుని వాకోనుచుంటివైతే నిండా స్తోత్రంబులు యీదే యునకగాని యాత్మకులేవని పండితులు జెప్పగవిరవా వినియు నీవీ యజ్ఞాన కూపంబునంబడ పండిగాదు యెట్లో యాలోచిదారకము జేయుటమే కర్తవ్యము.

చి॥ చిన్నితనము నీవన్న సువాక్యము యెన్నగ నిజమై యున్నవి గడరా । కన్నకడుపునికా మన్నన బెంచియు యిన్నడు నిన్నెటు హిం సింతునురా॥చి॥

ప॥ కుమారా నీవన్నమాట నిజమేకాని కన్నకడుపుగదా నిన్ను వధించిన నామనంబెట్లు నిల్పును.

సరి॥ కన్నయ్య నీవిన్ని యనుటెలనూ । తిన్నగ లోకభ్రాంతులు మానూ॥క॥ అన్నరీతి నొనర్చుమా అనియు దప్పగ్జ్ఞాకుమా । వన్ను గను శ్రీకూర్మపురిభవు సన్నిధికి నేబోయెదమ॥కన్న॥

ప॥ త్రండీ నీవిట్లారాట మొందక నిరాటంకముగ నన్నా శరణా గ్రహికోసంగి నీవ్రత పద్ధతి నిల్పుకొమ్ము సుకీర్తివంతుడవు గమ్ము నాకోసర మెంతమాత్రం... నుండునొందవలదు నేనా హరుని జేరబోయెదను ఇందుకేమి సందేహములేదు.

చిరు-ప॥ సరి మంచి (తనలో) అపుడు నేనిట్లు ఆధైర్యంబున చింతించుచు కాలంబు గడుపుచున్న ప్రతభంగంబు కాగలదు ఇందుకా శ్రేవుండు వచ్చి కాలాతిక్రమంబున కోపక నన్నేమని శపించునోకదా ఆధైర్యంబు దెచ్చుకొని తత్కార్యంబు నెర వేర్చెదగాక (అనిప్రకాశముగా సుగులాడేవిలో) సతీ సుగులాడేవి యెంతవిలపించిన నేమిలాభమున్నది. వేళేమింద్రి శ్రేవుండు కోపించగలడు కావున ఇదే మనకుమారుని స్నాన మాడించి సిద్ధపరచుము ఖడ్గంబు బూనినాడ.

ప॥ నాథా గడచినదానికి మిడికిన నేమి లాభము రోటిలో తల బెటి రోకండ్లకు పెరవనేల కాగల కార్యంబు కాకతీరదు ఇదే కుమారుని

జలక మాడించి సిద్ధపరచి యున్నదాన ఖండింపుడు యాపైన శంకరుడే కలడు.

చిరు-వ॥ సరి మంచిది. (అని సిరియాళునితో) కుమారా ఇచ్చుట పవళించుము అలస్యంబు వలదు.

సిరి వ॥ తండ్రి సిద్ధముగానే యున్నాను ఇదో శయనించెదను (అని పడుకుండను)

చిరు-వ॥ మనోహరీ ఇంక తడయనేల ఇటువినుము.

సుగ్గు-వ॥ నాథా యేమిసెలవు.

వాదము - సీసమాలిక.

చి॥ కలికి యాకొమరుని కరవాలమున దృంచి పక్షంబు జేతమా పడతి నేడు॥

సు॥ అనుమానమును యేల మనుజేశ సుతుక్రవ్యమును రయంబున దెమ్ము ముదమెలర్చు॥

చి॥ మదవతి మనవుతుపదములు గట్టిగా బట్టుము శివునిపై భక్తినుంచి॥

సు॥ అదియి పట్టితి నెటుకదల నివ్వక సుతుని వధియింపు నీమదిచెడ రసీక॥

చి॥ కత్తిచే మాంసంబు కడువేగమున గోసి భాండనింపితి రెప్ప నిండుమతిని॥

సు॥ తత్తర పడనేల మెత్తని మాంసంబు మడుదు సంశయ మొండులేక॥

చి॥ తీరుతీరైన యాయాలు దివ్యముగను । గోసి వేర్వారు పాక మింకొనరజేయు॥

సు॥ నాథ నీవన్నరీతి నే నాచరింతు । శంకరుని చెందమున నమ్మి సేల విధము॥

చిరు-వ॥ మంచిది మనోహరీ ఇంకొక విచారము.

సుగ్గు-వ॥ యేమి విచారము.

చిరు-వ॥ చెప్పెద నిటువినుము.

చ॥ శిరమొకచోట నుంచియును ♦ చిన్నకుమారుని మాంసమంతయు
మరియు మసాల చూర్ణము సమన్విత ♦ పక్షము జేసి యుంచుమా
సరకున పీఠికిం జనియు శైవుని ♦ గాంచి నమస్కరించి నే
నిరవుగ దోడితెచ్చెదను యింతిరా ♦ గేహ మలంకరించుమా ॥

ప॥ మనోహరీ యీశ్వరుని నొకచోటదాచిపెట్టి కుమారుని మాం
సమంత తీగి సమస్త మసాలలుం గలిపి గోఘృహంబు బోసి వేరువేరుగా
పక్షంబు జేసి సిద్ధముగా నుంచి గృహ మలంకరించుము నేనిదే శైవుని
కడకరిగి నమస్కరించి తోడ్కొని వచ్చెదను.

సుగ్ధ-ప॥ నాథా మీరను విధంబుననే వేరువేరుగా శాకపాకంబులుం
జేసి యనేక రుచులుండు నట్లుగా సిద్ధంబుజేసి యుంచెదను గాని నీవతీ
వేగంబునం బోయి యా శైవుని దోడ్కొని రమ్మ వేళ నతిక్రమించిన
కోపగించ గలడు ముసలియైన ముక్కోపగదా.

చిరు-ప॥ మంచిది నేనిదే పోయివచ్చెదను (అని వెళ్ళి దేవాల
యంబులో జూచి శైవునిం గానక) అహో ఇదియేమి యాశ్చర్యముయీ
దేవాలయంబులో యమ్మహేశ్వరుండు లేడుగదా యెచ్చటికేగెనో
తెలియదు యీవడయుల స్థలంబు లెల్లవెడలి చూచెదను (అని అట్లు
జూచి) అయ్యో యీవడయుల యిండ్లలో కూడా లేడుగదా ఇక నేనే
మి సేయుదు.

దర్శ - జల్ప.

యెందుబోయెనో శైవుడు నేడెందుజాడ దొరుక దాయె । నంద
నుపక్వించు దేవమందిరమున నుండుననియె ॥ యెందు । దిటముగ వేవేల
దివ్య మౌళముల మిత ధర్మశాల । లెటుజూచిన దొరుకడంత కుటిలమొ
కని తెలియజాల ॥యెందు॥ వివిధమైన వాడవాడ విఫణి మార్గములును
జూడ । సవినయముగ నించుకై న జాడలేదు దొరుకులేడ ॥యెందు॥ ధర
ణి కూర్మపల్లి శివుడె తరచియు నాభికిజూడ । తరుణితో నేతెంచె నేమొ
మరుగు వేషమునను వేడ ॥యెందు॥

ప॥ అయ్యో నేని పురంబంత వెదకి చూచిన యచ్చరణాగ్రణి
దొరుక కన్పడు గదా యిక్కనేనేమి సేయుదు,

దర్శ్య - రూపకము

యేమిసేతు యెందుబోదు | ఆమహేశ జాడ లేదు | నేమవివు
డు విడువరాదు | యేమొ కాని యెటనరాదు || యేమి! లేనిపోనిది యీ
గొప్పవ్రతము బూని దానకంకణము నేనేల గడితీ | యైవయొక్కడి దంప
తులొవచ్చి యీమనుజు మాంసుబు గోర నేనెందు జూడనైతీ | యీ
లోన వారడుగ నానుతుని గోసియిత్తు నని వారిలో నేనేల వాద్దాన మొ
సంగితి | ఐన చింతలేదు గాని | అతడు జూడలేదు పూని | యీనిధాన
మాంసమెవని | కై నిపువర్షణ మేచుజేతు హా | యేమి! అతని ధానము
భక్తిలో నేజేయు వ్రతనేమ మేమైన దప్పియుండ నేమో | సతత
మే యర్థులేమడిగిన లోభ రతుండనై యప్పదార్థముల నెల్ల నొసంగక
యుంటి నేమో | యీగతి లభించుట కేమి కారణమో కాని తెలియ
రాదతడు దొరుక జాలని విధానమేమో | ఊతిని కూర్చున్న వాస | గతి
విసేవే కృత్తి వాస | ప్రతమునిల్చి యామహేశ | సతపతులను రాసల్చు
మిటకు హా || యేమి! (అని ధైర్యంబున)

ప|| ఛీ యెంతమోస మెంత మోసము నేనిప్పుడా శైవపుంగవుని
గానక రిత్తచేతులతో నాయుంటికిం బోయి నాభార్యతో నేమని చెప్పుదు
నావ్రత భంగంబున కెట్లోవుదు అట్లుగాదు యీశైవుని విషయమై నా
ప్రాణత్యాగంబు జేసికొనుటమే మంచిది ఇందులకీ గండకత్తెరం దాల్చెద
గాక (అని గండకత్తెరం దాల్చి తనలో) హే శంకరా పాపభయంకరా
సర్వలోక శరణ్యా సాక్షాత్పరమపద వరేణ్యా ఇహో నాప్రాణంబులు
నీకర్పించు చున్నవాడ గైకొనుము (అని గండకత్తెరం దాల్చి యున్నంత)

ఆకాశవాణి వాక్యము

ప|| ఒరే చిరుతొండా ఇహిక సారి నామాట వినుము నేనాకాశ
వాణిని,

చిరు-ప|| తల్లీ యేమిచూలోచన,

ఆకాశ|| నీవా శైవునకై ప్రాణత్యాగంబు జేసికొయెద పెరుగు
ఇదే యీగ్రామ పశ్చిమ దిగ్భాగంబునం గల వనాంతరంబులో యీశై
వదంపతు లిద్దరు అలసి సాలసి వేసారి యొక జమ్మివృక్షంబు క్రింద వసిం

చియున్నాడు నీవిప్పు డచ్చటికిం బోయిన దొరుక గలరు లేనిచో తడవైన వెళ్ళిగలరు విన్నావా.

చిరు-వ! సరి మంచిది తల్లి నీయాజ్ఞాను సారంబుగనే నేనచ్చటికిం బోయెదను. (అని తనలో) ఆహా ఇదియేమి యాశ్చర్యము భాజన సమయంబున కీదేవాలయంబు విడచి యచ్చైవ దంపతు లాకాననంబులో వసింప కారణంబేమి అయినా నేనచ్చటికిం బోయి చూచెద గాక (అని వెళ్ళి కాననంబులో శైవదంపతులం గని ప్రకాశముగా) ఆయా శరణదంపతులారా మీపాద పద్మంబుల కిదో ప్రణమిల్లు చున్నవాడ కటాక్షించుడు.

పర-వ! ఛీ దురాత్మ దూరముండుము నన్నంటకుము.

చిరు-వ! ఆయా ఇంతకోప మెందుకు.

వాదము - రూపకము.

చి. ఇంత కోపమేల స్వామి । యిప్పుడు నాపై నేరమేమి । వింతగ యీసర్వభూమి । యంతదిరుగ దొరుక లేమి ॥ ఇంత! ॥

క! స్వామి మీకోరికప్పుడు + గ్రామంబంతయును దిరిగి గనకు న్నునుయా + వ్యోమాగ్రవాణి జెప్పిన + నేమముతో వస్త్రీవాడు నెరిసన్నిధికి ॥

వ! దేవా మీకోసర మెంతో ప్రయాసపడి యెన్నోచోటుల వెదకినం గాని గాన్పించరైతిరి యిప్పు డాకాశవాణి జెప్పినందున మీసాన్నిధ్యమునకు వచ్చితి ఇందులో నానేరమేమున్నది మీరీ కాననంబుండుండ కారణంబేమి రారండు పొడము మాగృహంబునకు వంట సిద్ధమైనది.

పర! ఇంతమోసమా । భూకాంత నీ యుదంతమం తెలిగితి ॥ ఇం॥ పంతుంబుననుతు నొంచియు పక్వించియు పెట్టెదనని యింతలొ దప్పితి విక యిప్పుడెంతైనదో చూడుము మరి ॥ ఇంత! ॥

వ! ఒరే కపటమానసీ యెంత మోసగాడవురా నావంటి వారల నెందరినో యిట్లే మోసపుచ్చి యుండవచ్చును యేదిరా అరక్షణంబు లో నుతునొంచి పక్వించి పెట్టెదనని నన్నెన్నోరీతుల బుజ్జగించి యశయంబిచ్చితివి అదం తెందుబాదు చూడుము యెంతవేళ యైనదో.

పార్వతిలో

చి॥ తల్లిచూడు నీదుభర్తా । తగనికోస మొందెకర్తా । కల్లగాదు
నాదువార్తా । తెల్లముగను వినుము పూర్తా । తల్లి॥

వ॥ తల్లీ ఆదో చూడుము సీమనోహరుం డెంత తామస పడుచున్నా
డో నేనన్నట్టులనే నాకుమారునింగోసి పక్షంబు జేసి సిద్ధపరచి మీ
కొరకెంతో చిరుగుచు మీజాడనే వచ్చితి ఇందులో నాతప్పితమేము
న్నది.

పా॥ వల్లభుండు పృథ్విడకటా । వలన క్షుత్తు కోర్వడకటా । మళ్ళి
నీవు రామికటటా । నురివసించి యుంటిమిచటా ॥వల్ల॥

వ॥ రాజా నావల్లభుండు పెద్దయనిషియగుట వలన నాకటికోర్వక
యిట్లనుచున్నడు కావున అప్పుటినుంచి నీకొర కెదిరిచూచి నీవు రాక
పోవుటము వలన యిగరాడో యేమోయని నిరాశులమై యిచ్చటికి
వచ్చి యాజుబ్బసీడ వసించినారము నీవాయన నెంతో వేడికొనుము
దయరాగలడు.

పరమేశ్వరునితో

చి॥ కోవముడిగి నన్నుబోపూ । కొమరు నింతలోన లాపూ ।
రూపడంచి వండినీపూ । బావుస్థలము కొస్త లేపూ ॥కోవ॥

వ॥ అయ్యా నా నెయ్యింపు పుత్రునింగోసి పాకంబుజేసి మీరాన
తిచ్చిన స్థలంబునకు వచ్చిచూడగ మీరందు లేనందున గగనవాణి యను
జ్ఞచే నిచ్చటికి వచ్చి విమ్ముం గంటి లెండలెండు కోవగించకుడు మా
యింటి విందారగించుడు.

పర॥ భూప నీబిటుల్ । మరి లేపలేవ కీవిధంబునబిల్ ॥భూ॥
పాపని జంపితిని పరితాపంబున బలికెద విదె । నీపొందును నీరిందును
నేనొల్లను చాల్ పోపో ॥భూ॥

వ॥ రాజా నేనేమో కొడుకును జంపితిని మాటిమాటికి విడుకు
చున్నవైతే నీవిడుకుడు కూడు నాకుంబట్టుదు పొమ్మా నీబంధువులు నీవు
తృప్తిగా భుజించుడు.

చి॥ యేరికిత్తు నెవరుదిందూ । కీనరమాంసంబు విందూ । కోరి
మికొరకునుముందూ । నేరచించివాడ యందూ । యే॥

వ॥ శైవపుంగవా మీన్యాధి మానుకొరకు జేసిన యీనరమాంస భోజనంబు నేనెవరికి బెడుదు నెవరుదిందురు దయదలంచి మీరేవచ్చి భుజించి మీరుగృత మాన్పుకొనుడు మీకిదో నమస్కరించెదను తమిరుచుడు.

వర॥ వోరినా యెడగ । బలుకూరిమెంతో నీకు గలిగినమరి ।వో॥
హారకనన్నెత్తుకపో వశముండు నడవగ । చారుసుకూర్ణపురీతుని సదనంబునకే దరలెడ ।వోరి॥

వ॥ నరనాయకా నాయందు నీకంతప్రేమ యున్న యెడల నన్నెత్తుకొని పొమ్ము నాకై తే నడవచేతగాదు లేనిచో నేనా శ్రీశైలంబునకే పోయెదను.

చిరు-వ॥ ఆయాధ్య మీకంటె నాకెక్కివేమున్నది రండు నా భుజంబులపై నెక్కుడు నాగృహంబునకుం దీసికొని పోయెదను (అనివంగును)

వర-వ॥ మంచిది రాజా అట్టులనే నీవిదానెక్కితినిగాని యిక్కడ నొప్పియున్నది నొప్పించక మెల్లగ నెత్తుకొనిపొమ్ము.

చిరు-వ॥ ఆయాధ్య ఆలాగే నొప్పించక మెల్లగ నెత్తుకొని పోయెదను (అని యెత్తుకొని పోయి సుగ్ధలాదేవిలో) సతీ సుగ్ధలాదేవి ఇదే శైవదంపతులం గొనివచ్చినాడ కావున యిచ్చగజాగ్రణికి స్నానమాడించి భోజనంబు బెట్టవలయును జలంబులందెమ్ము.

సుగ్ధ వ॥ నాథా అట్టులనే జలకమాడింతము యిదో నీరంబుం దెచ్చినదాన యమృతహేళ్యరునిచ్చట గూర్చుండ బెట్టుడు.

చిరు-వ॥ మంచిది మనోహరీ అట్టులనే యీవైడి వీరంబున గూర్చుండ బెట్టితి జలంబులుబోయుచు నేను బాగా రాచి కడిగెదను.

సు-వ॥ నాథా ఇదే పోయుచుంటిని కడుగుడు (అని నీరంబులు బోయుచు స్నానమాడించుచున్నంత)

వర మేళ్వరుడు (కెనలో)

వ॥ అబ్బొ యీదంపతుల భక్తివిశేషంబు లెంతన వచ్చును సరి వీరికొక్క చిత్రంబు జూపించెడ దాని కొప్పుదురో లేదో చూడెదను అదెట్టులన నామెయినిండ చీమునెత్తురు బుట్టించి యెంతకడిగిన పోకుండునట్లు చేసెదను అందుమీద వీరి భక్తి లేటవడగలదు (అని మెయినిండ చీమునెత్తురు బుట్టించియున్నంత)

చిరుతొండరాజు భార్యతో

ప॥ తరుణీ ఇదియేమి చిత్రమోకాని మనమెంత నీరుబోసి కడిగినను యీతని శరీరమునుండి చీమునెత్తురు తరుగుటమే లేదుగదా యిగయెట్లు.

సు-ప॥ యెట్లైమున్నది యీచీమునెత్తురు తగ్గేపర్యంతరము జలంబులుంబోసి కడుగుదము ఇంతకంటె మనకు మేలేమున్నది శివతొలుక్కిండగు యీశైవునిసేవయే మనకు మోక్షగతి (అనికృమ్మర)

చ॥ ఆరయగ నీమహేశ్వరుని + యందువరంపర నీరుబోతునో
నరవర బలశ్రమంబినక + నండముగా మరి రాచుచుండుడే

చిరుతొండరాజు

తరుణీ మరెంత రాచినను + తజ్జల మెంతయు బోసిగంగనీ
శరణుని చీము మానదెటు + సల్పుదమింక కురంగ లోచనీ ॥

ప॥ తరుణీ యెన్ని జలంబులుంబోసి యెంత రాచి కడిగినను చీమునెత్తురు బోవుటమే లేదు మరిమరింత డొక్కవగ నేయున్నదిగాని తక్కువలేదు యిగయెట్లు మాండటి విచారము.

సు-ప॥ విచారమేమున్నది జలంబులుంబోసిపోసి నేను వేసారితిని కడిగి కడిగి నీవు వేసారితివి గాని కొంచమైన చీము తగ్గుటమేలేదు ఇది యొక కెద్దపరీక్ష అయినా భయమేమున్నది ఇంకా పోసెదను కడుగుమ (అని యనేకముగా శ్రహపడుతుంటు నీరుబోయుచున్నంత).

పరమేశ్వరుడు తనలో

ప॥ అబ్బా వీరెంత సాహసులు నేనెంతజేసిన నంత కొవ్వకొనుచున్నారే సావము వీరిశ్రమ జూడజాల చీమునెత్తురు కొంత తగ్గించెదగాక (అని యట్లు జేసినంత)

చిరుతొండరాజు భార్యతో

ప॥ తరుణీ మనమీతని శరీరంబు కడగంగ కడగంగ దైవ కటాక్షంబున చీమునెత్తురు తగ్గి శరీరమంత యెప్పటివలెనున్నది యికనీతికి ధౌత చేలంబునుంగట్టి శివార్చన దీర్చిన మిట్టట యీరసమాంస భోజనంబు చేయించుము.

సు-వ॥ చిత్రము అట్లులనే సేయించెదను (అని వరమేశ్వరునితో)
 ఆయాశ్రీ శ్రేణాగ్రణీ ఇటువినడు,
 వర-వ॥ సుగ్గులాదేవి యేమి సమాచారము.

వాడము - రూపకము.

సు॥ స్వామిమీరు గోరువిధము యీమనుష్య మింకనుండు ॥సా॥
 నేమముగను పేరుపేరు నేవడ్డన జేతు నిదో । కాముక మది కాంక్ష
 దీరగామీరు భుజించుడయ్యా ।సా॥

వ॥ శరణాగ్రణీ మారుంగోరు విధంబుననే మత్పుత్రుని క్రవ్యమం
 త పేరుపేరుగా మసాల యుక్తంబుగా పాకంబుజేసి బహురుచులు బట్టు
 నట్లుగా యీకనక పాత్రంబున వడ్డించినదాన మక్కువతో మెక్కి మీ
 మనోత్పత్తిం జేసికొనుడు.

వర॥ కోమలాంగి మీదుపలన నామనోరథంబుదీరే ।కోమ॥ ప్రేమ
 లో నీవన్నవిధము లీమహా పాత్రంబునందు । నేమరకను వడ్డించితివా
 మరిలేదా తెల్పుము ।కో॥

వ॥ సుగ్గులాదేవి నీవు వండిన పదార్థంబులెల్ల వడ్డించినవా లేదా
 తెల్పుము.

సు॥ శరణుంగవా మరేమి సంశయంబు లేదుయిందూ ।శర॥ నరన
 ముగను జేసినట్టి వరక్రవ్య పదార్థములను । బహువడిగనువడ్డించితి నరమరేమి
 లేకకనుడీ ।శర॥

వ॥ ఆయాశ్రీ నేజేసిన పదార్థంబులన్ని వడ్డించితిని ఇందులో సంశ
 యమేమిలేదు భుజించుడు.

వర॥ సరేను మంచి దివుడువాని శిరసు చారు యేది యిందూ ।
 సర॥ విరివిగ జూపించుము నేడరుడుగ నది గ్రోలుచివుడు । మరి సర్వశరీర
 మునకు శిరసే ముఖ్యమని యందూ ॥స॥

వ॥ సుగ్గులాదేవి సర్వస్య గాత్రస్య శిరఃప్రధానం బనునట్లు అవ
 యవంగముల కన్నిటికి శిరసే ప్రధానముగాదా కావున ఇందులో శిర
 మాంసంబుచే జేసిన చారుయేదో చూపించుము నేనదిద్రావి నామనో
 త్పత్తిం జేసి కొనియెదను దానిచేగాని వారుగ్మత మానదు.

ను! అన్నివిధములకా నొసర్పినానుగాని యట్టి శిరసూ! అన్ని! మన్ననతో నొకచోటను మరి దాచితి దానిమీరే । వన్నుగ దినకాల రంచు పరమ కఠిన మంచు నెంచి ॥అన్ని॥

ప॥ మహేశ్వరా అన్నిరకముల పొలమును అన్నివిధములుగా పక్షిం చితిని గాని మీకాతల పురే) దినుటకు శక్యంబు గాదని బహుకఠి నంబుగ నుండునని యెంచి యొకచోట దాచిపెట్టితిని దాని పక్షింపలేదు.

పర॥ సన్నుతాంగి మీయుపాయ సరణియేను గంటిని భళి । సన్ను! యెన్నగ యేబాలునో వధియించి పీడ బాయనంచు । నెన్నితిరది కూర్లవల్లి క్రొన్నెల దాల్చెటుల మెచ్చు! సన్ను!

ప॥ సరసర మీభక్తి యుక్తులు యేను గన్నవాడ యేదో యొక యుపాయంబు బన్ని పరశిశువు నొంచి పక్షించి పీడబాయెనని నాకుపక్షిం చితి రింతియే కాని వేరొండుగాదు మీకు భక్తియే యున్నయెడల మాట దప్పక పుత్రునే ఖండించి తల చారుజేసి పోయెదరు మీరేడ మీభక్తి యేడ మీవిందు బట్టదు మీపొందు బట్టదు నేబోయెదను (అని లేచిపోవు నెడ)

సుగ్గు-ప॥ అయ్యా ఆగుడాగు! నిజముగా కుమారునే వధించినా రము గాని మీకా శిరస్సు యందే ప్రేమయున్న యెడల అట్టులనే గా వించెదము (అని భర్తలో) నాథా ఇదియేమి యీశైవుని యుద్దేశము శిరస్సు లేదని యెన్నో విధంబుల కోపించు చున్నవాడు గదా ఇగయెట్లు.

చిరు-ప॥ మంచిది, (అని పరమేశ్వరునిలో) అయ్యా మీకా శిర స్సుయందే ప్రేమయున్న యెడల యది దరిగి చారుజేయించి పోసెదను సందేహమేమి.

పర-ప॥ రాజా నిజంబుగ శిరస్సు దరిగి చారు జేయించి పోసెదవా మంచిది అట్టులనే సేయించి పోయము.

చిరుతొండరాజు భార్యలో

ప॥ నారీ యాకుమారుని శీర్షమేదో ఇటుచెమ్ము నేదరిగి యిచ్చా డను నీవతి మధురంబుగా చారుజేయుము.

సుగ్గు-ప॥ నాథా ఇదోతెచ్చితిని దీనిం దరుగుడు నేపక్షించెదను.

చిరు-ప॥ మంచి దిటుచెమ్ము తరిగెదను (అని తీసికొని తల దరుగ కోపుచున్నంత)

వర వ॥ రాజా అగుమాగుము అట్లు గాదు మీకు నాయందు భక్తి యున్నయెడల యీశ్వరస్సు రోటిలో బెట్టి కన్నీరు దీయబోక మహాసంతోషముతో లాలిపాట జోపాట బాడుకుంటు మీరిద్దరు సముదరనే రోకండ్లతో మర్దించి చూర్ణంబు జేసి ఆతిమసాల యుక్తముగా చారుజేయించి పోయుము అట్లులైన నాకు మహాసంతోషము కాగలదు.

చిరు వ॥ అయ్యో అట్లులనే జేసెదము సందేహమేమి (అని భార్యతో) తరుణి యీ శైవుడుగోరు విధంబుననే సేయదము కుమారుని శిరస్సి రోటిలో బెట్టుము లాలిపాట జోపాట బాడుకుంటు మర్దంతము.

సు.వ॥ నాథా అట్లులనే రోటిలో నుంచిన దానను ఇదోరోకలి బట్టుకొనుడు మర్దంతము.

చిరు-వ॥ మంచి దిటుడెమ్మ. (అని రోకలి దీసికొని)

వాదము - యేక.

చి॥ లాలీ సదుజ్జాల లాలీ సిరియాలా । సుత లాలీ సిరియాలా లాలీ సన్నత శీల లాలీ సుతలాలీ ॥లాలీ॥

సు॥ బాలా శివలీలాయుత యేలా యలుకయిలా । సుతయేలా యలుకయిలా । డోలాపయి నిదిరించు జోలాలగన యిలా ॥బాలా॥

చి॥ కోరి నీప్రేమలూరి భూషణముల్ । దయలూరి భూషణముల్ । యేరి తెచ్చితి గైకొనుమేలా భూషణముల్ ॥లాలీ॥

సు॥ గారాబమొదవ్ సుకుమారా సువిచారా । సుకుమారా సువిచారా । రారానాతో మాటలాడాగడు ధీరా ॥బాలా॥

చి॥ సుగుణాత్మ యొకసారి నగుమోము జాపీ । నీనగుమోము జాపి । వొకసారి బిల్కుమా దిగులెల్ల బాపీ ॥లాలీ॥

సు॥ జగతీ కూర్చున్న పన్నగ రాడ్భూషణుడూ । పన్నగ రాడ్భూషణుడూ । యిగనిన్న బ్రోచుమందు గదా యెల్లవుడూ ॥బాలా॥

చిరు-వ॥ తరుణి మనమీ శిరస్సును దంచి చూర్ణంబునుజేసి యీ భాండములోనిడి మసాలసమన్వితము మరగబెట్టి చారుం జేసితిమి కావున యింక తడవెండుకు యీచారు వీరికి కడ్డిచుడు త్రోవగలడు. (అని వెండియు)

వాదము - రూపకము

చి॥ నీరజేక్షణీ సారసముగ యీచారును వీరికి వడ్డన జేయుము ।
నీర॥ భూరిగ నేమును జేసిన ఘోర విమర్శనములు నిం । పారగ నేటి
తో దీరెను జేరెను కైవల్యంబును ॥నీర॥

వ॥ నాకీ యీశైవ పుంగవున కీచారు వడ్డన జేయుము రుచులూ
రంగ్రోలి తృప్తి పడగలడు అంతటితో మనము కృతార్థులము కాగము.

సు॥ కోరివారనూ । తీరున వడ్డన జేసితివీరికి తలచారును మరి ।
కోరి॥ వేరును లేక మదీయ మనోరథముం దీరగ రుచు । లూరగ శైవుని
కోరిక దీరగముదమున నిప్పుడు ॥కోరి॥

వ॥ నాథా మీరను చందంబుననే యీ తలచారును యీశైవు
నకు వడ్డించిన దానను సందేహమేమి (అని పరమేశ్వరునితో) అయ్యా
శైవపుంగవా ఇంక తడయ నందుకు భోజేయుడు ఇజీచారు వడ్డన
యైనది.

పర॥ మారఘండరీ మారహరుని సాక్షిగ నామది సుభ్రమ మాయ
నుగని ॥మార॥ వారక నాతో నలుగురు వరుసతో భక్షించగవలె వేరును
లేకను నిటునటు వేయుము విస్తరులును మరి ॥మార॥

వ॥ అహహో సుగ్ధులాదేవి ఇప్పుడుగదా నామది సంతోషమైనది
కాని నాతో నలుగురుము భుజించ వలయును కావున నిక్కడక్కడ వి
స్తరు వేయుము.

భర్తతో

సు॥ ధారుణీశ్వరా మీరలు వింటిర యీసువి చారుని శైవుని వా
క్యము ॥ధారు॥ తోరముగను యీతడు తనతో నల్లరు భుజించగ । గోరి
యు విస్తరు లిటునటు గొట్టుచ వేయుమటని యేను ॥ధారు॥

వ॥ నాథా ఇదెట్టివిత తనతో నల్లరు దినవలెనట విస్తరు వేయు
మని బలిమిజేయు చున్నాడుగదా.

పరమేశ్వరునితో

చి॥ యేరినల్లరూ । సూరిజనోత్తమ దెబ్బడి మీరలెమరి మీరి
ప్పుడు ॥యేరి॥ భూరిగ మీకోరికై నాపుత్రుని వధియించితిమిపు । ధార
యవరులు భుజించగ నొనే యీనరజ్ఞాంశము ॥యేరి॥

ప॥ శరణాగ్రజీ మిశోరకై నాకుమారుని ఖండించి వండించితిని
యిట్టి సరమాంసంబు పరులెవ్వరు భక్షింతుడు యెవ్వరి కిష్టమగును అది
యునుంగాక నలుగురెవ్వరు యెవ్వరికి బెడుదు.

పర॥ ధీరసీవునూ । సీరమణియు మరసేనును యారీతిగ నొకవిధ
మును । ధీర॥ ఆరూఢిగ భక్షింతము అటుగాకున్నను నీదగు । యీరసికా
న్నము లొల్లను యేగుడు కలతయు జేసియు । ధీర॥

ప॥ రాజా అట్లయినా మిసప్తపతులు నేనునుం గూడి మనము
మువ్వరము భుజింతము అట్లయిన నామది కానదం బగును అదిగానియె
డల సీభోజనంబు బట్టదు నీవుం బట్టదు ఇంత కలతజేసి పోయెదను
విన్నావా

భార్యతో

చి॥ నారి ముండటి । తీరున మూడిట వడ్డన మారూఢిగ జేయు
ముయిక । నారి॥ ప్రారంభముగను సీతడు బలిమియు జేయుచు నున్నడు ।
నేరము లించక నీతని కోరిక దీర్చగ వలయును । నారి॥

ప॥ తరుణి యీరైవుడు గోరిన విభాబుననే విస్తగ్గువేసి మూడింట
వడ్డన జేయుము యీతం డనేకముగా బలిమిజేయు చున్నాడు గదా.

ను॥ చాచునిర్మలా । పేరువహించిన కూర్మపురీ రమణుని నెరనమ్మి
యు । చారు॥ మీరువహించిన మూడ్కిచి పేరయు దప్పక మూడిట ।
భోరున వడ్డించితినిదా బోసము శౌక యుతంబుగ ॥ చారు॥

ప॥ నాథా మియనుమతి విధంబుననే మూడింట వడ్డించిన
దానను చూచితిరా.

చిరు-ప॥ సరి మందిది. (అచి పరమేశ్వరునితో) అయ్యా శరణ
పుంగవా మీరను విధంబుననే మూడు విస్తరులలో వడ్డనయైనది ఇంక తడ
యనెందుకు భుజింతము రండు.

పర-ప॥ ఆహాహా నరవరేణ్యా ఇప్పుడుగదా నామదికి సంతోష
మైనది గాని నీకుమారుని బిలుపుము భుజింతము.

చిరు-ప॥ అయ్యా ఇదెట్టివంత నాకున్న వొక్క కుమారుని వధించి
మిశోరకై వక్షించితిని ఇంకా నాకెవ్వరున్నరని పిల్లను నాకొక్కడే
కొడుకుగదా.

పర-వః ఛీ దురాత్మ గొడ్డువారింటిలో మావంటి దొడ్డవారలు
భుజింప యోగ్యతగాదు అడెట్టులన.

చ॥ తనయులు లేనియిల్లు నిజః † దైవములేని మహాలయంబు న
జ్ఞనములు లేనియూరు రవి † చంద్రులులేని నభంబు రీతిగఁ
ధనమును లేని లక్ష్మికడు † ధాన్యము పెళ్ళిని పంట యీవిధిగా
తనయులు లేని వారి యెడ † తద్దయు భుక్తిని నొప్ప దెప్పడుగా †

వః కావున పుత్రులులేని వారియింట మావంటి పాత్రులు గుడు
చుట యోగ్యంబుగాదు యెంతపని జేసితివి (అని కోసముతో)

వాదము - జుల్య.

పర॥ సుతులులేనిదెట్లు † మమ్ముకిరయుమున నిట్లూ † క్షీతిప విందు
జేయుగ బిల్పితివిగ యది యెట్లూ †ను॥

వః ఒరె కపటమానసీ మమ్మొంత మోస పుచ్చితివిరా కొడుకులు
లేనిదే మాకు విందుజేతునని మమ్ముల బిలిచి మమ్మొంత యవమాన పరచి
తివా అబ్బా నీవంటి కాటిల్లుని నేనెచ్చట జూడను గొడ్డువారింటిలో
నీల్లెన త్రాగగూడదు గదా.

రూపకము.

చ॥ సుతునికొకనీ హతము జేసియూ † వైవాగ్గిగణ్యా † సుతు॥
హితపని పక్వించి నీకు యితినిపుడు నింకవేరె † సుతులు లేరటంచు నీతో
శృతముజేయు చుంటియున్న †సుతు॥

వః స్వామీ మదేక పుత్రుండగు సిరియాసుని ఖండించి మీకివ్వడే
సమర్పించితినిగదా ఇంక నాకు వేరే కుమారులెవ్వడున్నరని చెప్పుదు ఇది
మమ్మాటికి నిజులని నమ్ముడు.

పర॥ సుతుని జంపితంచు † బల్కు తగునొర మించూ † అతని నెం
దొ దా దియిడితి వితరుని దినుమంచూ †సుతు॥

వః ఒరే దుశ్శీల మాటిమాటికి కొడుకును జంపితనని వాకొనుచున్న
వైతే అదికల్ల వాని నెచ్చటనో దాచిపెట్టి యెవడో యొక పరశిశువును
దిక్కుమానిన వానిని ఖండించి నాకొసంగితి వింతియేకాని వేరొండు
గాను ఇంత మోహివగు నీవేడ నీకొడుకును జంపుచేడ.

చి॥ సతతము నీపాదసాక్షిగా । సుతునొంచిగాడా ॥సత॥ ఇతర శిశువుగాదు నీకేమిపుడసమానంబుజేయ । మదిదలంచు నాదుమాట మరి యబద్ధ మిదియుగాదు ॥సత॥

వ॥ శైవపుంగవా ఇతర బాలు నెవ్వనినో వధించిపెట్టెనని యను మానించుచుంటిరా యేమి కాదుకాదు నిజంబుగ నీపాదసాక్షిగా నాకు మారునే ఖండించి పెట్టితిని ఇది స్యమని నమ్ముము డబ్బరగాదు.

వర॥ నమ్మనీదుమాటా సుతుని నిమ్మగ యీ పూటా । నెమ్మి బిల్వు రాకయున్న నేభుజింతునోటా ॥నమ్మ॥

వ॥ ఒకే నీమాట నమ్మజాలను యేది నీకుమారు నొక్కసారి యిందుబిల్వును పిల్వినను రాకున్న నిజంబని నమ్మి నా కక్షిలిండ భక్షిం చెడను.

చి॥ ఇమ్మహి శ్రీకూర్ణపల్లిలో । నివసించినట్టి ॥యి॥ కమ్మబిల్వు హరులినాదు నెమ్మననున నమ్మనీదు । సమ్మతిగను బిల్వు సుతుని నమ్మ జాల వయయొమాట ॥ఇ॥

వ॥ అయ్యా నేనంతజెప్పిన నమ్మజాలకున్నవుగదా నీవన్నట్టులనే బలిచెడను అటుపిమ్మట శంకరుడే కలడు (అనిభార్యతో) సతీ సుగ్ధులందేవి ఇదియేమి విక్కల్పము మన చేతులార ఖండించి వండిపెట్టిన కుమారుండెట్టుల వచ్చును యీతండేమో పిలుపుమని బలిమి జేయుచున్నాడుగదా ఇదేయేమి హేళనోకాని నాకేల దోచుతులేదు.

మ-వ॥ నాథా మీరిట్లు చింతించెదరెనుకు యీ శైవుని నునో సమ్మతిగనే కుమారుని బిల్వుడను పిల్వినను రాకున్నయెడల నీతండు నిజంబని నమ్మి తానే భుజింపగలడు.

చిరు-వ॥ మంచిది పిల్వనైతే పిల్వము.

సు-వ॥ నాథా పిల్వించెదను (అని కుమారుడుద్దేశించి వేదికపై నుండి)

వాదము - యేక.

సు॥ రార సిరియూళా తనయా । తనయా । వినయా ॥ రార ॥
రార నీకొరకై శైవు డారూఢిగను ముగియారే । వేరేమియును లేక
సిందూ । ఇందూ । ముందూ ॥రార॥

ప॥ కుమారా సిరియాళా రమ్మరమ్మ నీవొకసారి వచ్చి ముఖంబు జూపుము నీరాకక్ష యీ శైవ పుంగవుడు నిరీక్షించుచున్నాడు గదా.

సిరియాళుడు ప్రవేశించి

ప॥ తల్లి డేమిసెలవు.

సి॥ శోరినేవస్తీ జననీ । జననీ । జననీ । కోరి । అరూఢిగను నీవుగళా నతిజేగ బిలువగాను । కారణ మదియేమొ తెల్పా । తెల్పా । నిల్పా ॥శో॥

ప॥ తల్లి నన్నతివేగంబున రావించిన కారణంబేమో శృతవర చుము.

సు॥ సిరూపు నీదూ సొగసూ । సొగసూ । వయసూ । నీ । యేరి యందున నేగాననివుడు నీవు నాచంక జేరియొక మద్దుయివరా । యివ రా । ధీరా ॥నీ॥

ప॥ నాయనా చక్కని కుమారుండవగు నీవొక్కసారియందువచ్చి నా యంకపీఠజ లంకించి నాబుద్ధిదీర మద్దివ్వము తండ్రి.

సిరి॥ జేరినే నీదుచంకా । చంకా । యింకా ॥జే॥ ధారుణిహర్ష పల్లి ధామజ్ఞా మహాదేవునీ । శోరినే భజియింతునమ్మా । అమ్మా । సుమ్మా ॥జే॥

ప॥ అమ్మా నీవను చందంబుననే నీచంకలో జేరియున్నాను కటా క్షించుము (అని అనునంతలో)

చిరుతొండరాజు తనలో

ప॥ ఆహా ఇదియేమి వికల్పము దృఢచబడిన కుమారుండిప్పుడు సాక్షాత్కరించుట కారణంబేమి ఇదంత దైవమాయగానున్నది అయినా నేజేసిన యుపకారమంత వ్యర్థమాయనుగదా (అని భార్యతో ప్రకాశ ముగా) మనోహరీ చచ్చిన కొమారుండిక్ష్ణు డెచ్చునుండి వచ్చెను మనము చేసినదంత యీశైవున కక్షద్దంబుగా దోచునట్లాయగదా.

సు॥ నాథా నాకేమియుం దెలియదు యిప్పుడు మీదగ్గరనుండి యే పిల్చితినిగదా ఇదంత యీ మహేశ్వరుని మాయయే గావచ్చును.

దిరు ప॥ యేమో (అనిసిరియాళుని కొ) కుమారా నీవిప్పుడెచ్చటి నుండి వచ్చితివిరా తండ్రి.

సిరి-వ! నాయనా నేనా పాతశాలలో చదువుచుండగా మాయము
బిలిచినందున వచ్చితిని ఇందుకేమి సందేహములేదు (అని అనునంతలో)

పర-వ! రాజా పిదపవు.

చిరు-వ! ఆయ్యా అప్పరమేశ్వరుం డాసంగిన నా చిన్ని కుమారుడగు సిరియాళుడు.

పర-వ! అబ్బా యెంత మోసగాడవురా యెంత పనిజేసితివి.

వాదము - చిల్లి.

పర॥ ఒరేఒరే పాపిదుర్బలీ ! యిత్రరింశేయ నెవరిసమ్మలీ ! బి
లిరాన నీసుతు మరుంగు దానియు । వరుణ నెవనొవరి దరింగి పెట్టితివ॥

వ॥ ఒరే అసత్యవాది నీవేమో కొడుకును ఖండించి పెడతనని
వాదానబుచ్చి వాని నెచ్చటనో మరుగున దాచిపెట్టి యెవరినోయేపాపా
త్మునో ఖండించి నాకు బెట్టితివా అబ్బా నీవెంత దుర్మార్గుడవురా
నీవిట్లాటి వాడవని తెలిసిన నేరాకపోదును గదా.

చి॥ మరీ నాడుమాట నమ్మడీ । సుతు దరింగియే యిడితి
ట్రోవుడీ ॥మరీ॥ స్మరాంతకుని సాక్షిరూఢిగనుద । బృరల్ గావునామొ
రాలకించుడి 'మరీ॥

వ॥ దేవా నిశ్చయంబుగ నాకుమారునే ఖండించి మీకర్పించితిని
ఇందుకా శంకరుడే సాక్షి ఇది ముమ్మాటికి నిజంబని నమ్ముడు నాపై కోమ
లంబు జేయదగదు.

పర॥ సరేసరే నీదుమాటలూ । దెలిసెరో యవి నీళ్ళేమూట
లూ ॥సరే॥ పరంగ బహు పాపకారి వని చె । ల్యరొరి మరిపొణముల్
విడుతు నిదో ॥సరే॥

వ॥ ఒరే ఆత్మశాఘసరాయణా నీమాటలన్ని నీళ్ళేమూటలే కాని
వొకటైన నిజంబులేదు ఇటువంటి పాపాత్ముడవని నే నెరుంగనైతి ఇక
నీకుమారుండు నీకు దక్కినడు ఇదే నాప్రాణంబులు విడిచెద నీకు బ్రహ్మ
హత్య పాతక మంటక మానదు.

చి! స్మరారి సమయింత కోపమూ । జేయరాదు యిదియేమి పాపమూ । స్మరా! ధర్మ క్షూర్ణపురి వురారి సాక్షిగ । త్వర్క నాను తుని దరింగి పెట్టెద । స్మరా॥

వ॥ ఆయ్యా మీరిట్లు తామసింప వలదు నొక నిమిషంబు తాళు డు ఇదే మీరును యీసభా జనంబులంత చూచుచుండగా యివ్వడే మత్కుమారునిం దునిమి మీకు విందు గా వించెడను తొండరేమి (అని సిరియాలునితో) కుమారా సిరియాలా నీమది యాహారం దలంచుము నిన్నిపుడే మత్కుర వాలంబున ఖండించి యీలైవుని మనోత్పత్తిం జేసె దగాక ఇదే ఖడ్గంబు బూసినాడ.

సిరియాళుడు (తనలో)

వ॥ దేవా జగద్రక్షకా ఆవత్కాల బాంధవా ఆవన్నివారణా అనంతకోటి బ్రహ్మాండనాయకా ఆది మధ్యాంత రహిత రక్షించుమురక్షించు ము ఇదే నీసాన్నిధ్యమునకు వచ్చు చున్నవాడ యీసంసార వ్యాపారు బులు నాకుం బిట్టపు శంకరా పాప భయంకరా (అని శివధ్యానంబు జేయుచున్నంత)

చిరుతొండరాజు ఖడ్గంబై త్తి

మత్తకోకిల

శ్రీమహేశ్వర భక్తవత్సల † శేషభూష దయానిధి
కామసంహర లోకపాలన † గజరాద్రి ధనుర్ధరా
సోమశేఖర కృత్తివాస ను † శోభి తామర వంద్యనే
సీమహిక్ సుతునొంచి † యిత్తును నీపుగైకొను జేగమే ।

సంధివ॥ అని ఖడ్గబైత్తి వేసిన కంఠంబుం దెగక కుమారుని కంఠంబున పూలహారమై వడియున్నుం జూచి.

చిరుతొండరాజు (తనలో)

వ॥ అహా ఇదియేమి యాశ్చర్యము కుమారుని కంఠంబుం దెగక కంఠంబున పూలహారమై వడియున్న కారణం బేమి మరలవేసెదను

(అని కత్తిబూని) (శ్రీమహేశ్వర భక్తవత్సల యను పాటబాడుతుంటు వేయబోవ కుష్టువ్యాధి రూపంబు మాని నిజరూపంబున)

పరమేశ్వరుండు ప్రత్యక్షంబై

రాజు కరంబుబట్టి

వ॥ ఆ అగుమాగుము వత్సా చిరుతొండా నీకుమారునింద్రంబుచ
వలదు యూర్కొనుము నీభక్తి విశ్వాసంబుల కేను మెచ్చితిని గదా.

దర్శ - జల్ప.

మెచ్చితి నీభక్తికి రాజా । వోరాజా । రవిలేజా ॥ నేమెచ్చి ।
స్వచ్ఛముగను నీదు కోర్కె లిచ్చెద వేగా । యిచ్చెద వేగా । నేవచ్చి
తిలాగా । వోసచ్చిత్రి సరగనడుగు । మెచ్చి ॥ యీనాసతి నీదు భక్తి
గానగ నెంచి । గానగనెంచి । యీలోన నేతెంచి । నీసూనునడుగగా
నిస్తేవి ॥ మెచ్చి । నీకుమారు డంచగను వివేకియు చాల । వివేకియు
చాల । మరినీ కాంత యిలా । సుగుణాకరి కరుణాకరి గద ॥ మెచ్చి ॥
పాంకముగను కూర్చవల్లి శంకరుడనునై । శంకరుడనునై । యేణాంక ధరు
డనై । నీకింక పరములిత్తు నడుగు ॥ మెచ్చి ॥

వ॥ రాజా మీమగ్గురి భక్తివిశ్వాసంబుల కేనెంతో సంతోషించి
నా నిజరూపంబు జూపితిని కావున మీకేమి పరము గావలయునో
యడుగుము.

చిరు-వ॥ శంకరా పాపభయంకరా నీపాద పద్మంబులకిదో సా
ష్టాంగముగనవస్కరించుచున్నవాడకటాంక్షించుము దేవా మహానుభావ,
పర వ॥ రాజా చిరుతొండ మహీధవా వర్ధిల్లుము వర్ధిల్లుము.

వాదం - యేక.

చి॥ మూరహారా సుకుమారా మముబోవు మయ్యా ॥ మూర ।
భూరిగమైనై కరుణబూని పరములివ్వ దలచి । కోరికతో వచ్చితివా
వారిజారి ధారి శంభో ॥ మూర ॥

వ॥ దేవా బ్రహ్మాదుల కిగోచరుండవగు నీవిష్వకు మాకంటికగు
పడుట మద్భాగ్యంబెంత దొడ్డది అయినా నేగోరు కోరిక లొసంగద వేని
కోరెదను.

పర॥ తోరముగాను చిరుతొండ వని వరా॥ తోర॥ కోరుము నీకోరికలను కోరికతో నిచ్చువాడ॥ వేరులేక సర్వభూతవిభుడ వృభుడ జగదవనుడ॥ తోర॥

ప॥ వత్సా నీయభీష్టంబు లెట్టివో యడుగుము నేనిచ్చెదను.

చి॥ సంచిత ఫలదవిరింది ప్రణవశేషే॥ సంచి॥ కంచి పురాభక్షిత రమునగల జీవ సమూహములకు అంచితముగ మాకు మోక్ష మందజేయ వలయుదేవా॥ సంచి॥

ప॥ దేవా మత్పుత్రమిత్ర కళత్రాది బంధువులకు నాకు యింక యీకంచీ పురంబునం గల నరబృగ పశుపక్షి తరులతాదులకెల్ల యేడు వాడలకును మోక్షమివ్వము ఇదియే మహోరిక.

ప॥ మంచిది నీరను మాడ్కి నొసంగితి॥ మంచి॥ యెంచగ శ్రీ కూర్మవల్లి యీశుడనై మద్భక్తుల॥ పంచజేరి బ్రోచుచుండు పరమదయాళుండశిష్యా॥ మంచి॥

ప॥ వత్సా చిరుతొండ నీవుగోరు విధంబుననే మీకు మీవారికి కంచిపురంబునం గల సమస్తజీవ వితానంబులకు యేడు వాడలకు అందరికి మోక్షమిచ్చితి రండు మీరందరి విమానంబుపై నెక్కుడు మత్తైలాసంబునకుం గొనిపోయెదను.

చిరు-ప॥ దేవా మహా ప్రసాదము.

సంధి-ప॥ ఇట్లు చిరుతొండ రాజు తన కుటుంబ సహితముగా కైలాసంబున కేగి యొక నిర్మల స్థలంబున వసించి నిత్యంబు భక్తారాధనంబు జేయుచు సుఖంబుననుండె నంత.

మంగళహారతి - దర్శన - యోగతాళం

మంగళములు మహాదేవా॥ సుఖ జీవా॥ మంగ॥ నింగి చికుర భవ భంగసురార్చిత॥ గంగ ధరాచ్యుత మిత్రా॥ సుచిత్రా॥ మంగ॥ ధవళాంగ మురీంద్ర వియత శంభో॥ రవిచంద్రా నలనేత్రా॥ సితగాత్రా॥ మంగ॥ శేషవిభూషణ భాషాధిపతుత॥ దోషమదాసుర నాశా॥ గిరి జేతా॥ మంగ॥ నతపోషణ సుచిత ఫలదయహా॥ సతతా నందమ

యాత్మా! పరమాత్మా! మం || కోవిదనుత శ్రీ కూర్మపల్లి ధన | రావణమద
పరిశోషా | మృదుభాషా || మంX |

క || వరసర్వధారి సువ | త్వర ఫాల్గుణ బహుళ దశమి సప్తినమన
యా | చిరుతొండ నాటకము నే | విరచించితిని మహాదేవు విలసత్కు-
రుణా ||

X ద్య

ఇది శ్రీ వరహేశ్వర చరణారవింద మకరంద పానానందే దివిరాయ
మాన సన్మాన సుండును వ్యాఘ్ర శాంతాస్వయ సాగరామృత
కరుండును వీరశైవ మల్ద్భవుండును సిద్ధరామయ్య ప్రియ
శిష్యుండును చెన్న వీరయ్య పాత్రుండును నాగ
యాభ్య లింగమాంబాగృ తనూభవుండును
నగు గంగాధరాభ్య కవి వర్యునిచే
రచియింపబడిన చిరుతొండ
నాటకము సంపూర్ణము
సర్వము
శ్రీ శివార్పణమస్తు
శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ



కొండా శంకరయ్యగారి ప్రియమర్ ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపబడియె, సికింద్రాబాద్.

శ్రీ యు త వైశ్యరత్న చెర్విరాల భాగ్యగారిచే

రచియుంపబడిన గ్రంథములు.

సృగీవ విజయము - యక్షగానము	పెల 0 - 8 - 0
ప్రండరీక చరిత్రము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
నకతార చరిత్రము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
కాంతామతి చరిత్రము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
సత్యభామా పరిణయము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
జయంత జయపాలము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
శ్రీకృష్ణ రాయబారము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
మాధవ చరిత్రము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
కాంభోజరాజు చరిత్రము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
మృండేయ విలాసము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
భద్రసేన విలాసము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
నాగార్జున చరిత్రము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
గయోపాఖ్యానము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
శ్రీసాహసము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
సత్య హరిశ్చంద్ర - యక్షగానము	0 - 8 - 0
సైంధవ వరాభవము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
సారంగధరనాటకము - యక్షగానము	0 - 8 - 0

త్వగలో వెలువడు గ్రంథము

బబ్రువాహన చరిత్రము - యక్షగానము	0 - 8 - 0
--------------------------------	-----------

(మహారా బాదపై అంకితము గలది)

వలయువారు:—

కొండా శంకరయ్య

పుస్తకముల వ్యాపారము,

మహాకాళివీధి సికింద్రాబాద్

